ŽIBURIAI

Nr. 50 (51) TORONTO, Ontario, 1950 m. GRUODŽIO (December) 14 d. Kaina 10¢

Ottawa

SAVAITRAŠTIS

Leidžia Kanados Lietuvi
Katalikų Kultūros Draugi

941 Dundas St. W., Toron

Pirmuosius darbo metus baigiant

Pernai šituo metu buvo pradė-
s ruošti ir prieš Kalėdas pa-
rodė pirmasis "Tėviškės Žibu-
ų" numeris, pasirodęs kaip ka-
dinis ir vienintelis tų metų nu-
eris. Atseit, šių metų kalėdiniu
ımeriu — juo bus sekantis Nr.
pradėsime antruosius darbo
etus, o šiuoju baigiame pir-
uosius. Ta proga mestinas nors
umpas žvilgsnis į išvarytąją
ıgą ir į sekančių metų dirvas.
"Tėviškės Žiburių" pasirody-
as prieš metus kai kam buvo
nsacija ir iššaukė įvairių, kar-
is nepalankių, aiškinimų, ap-
rendžiamų anuometinių Kana-
s lietuvių visuomenės įelekt-
ntų santykių. Šiandien, po me-
, "TŽ" jaučiasi esą geriau su-
antami ir pasiaiškinimų nerei-
lingi. Jie visą laiką stengėsi
žvelgti lietuviškojo gyvenimo
i lietuviškųjų problemų visu-
ą, nesidangstyti jokiais dirbti-
is skydais, visada sakydami
virai, kaip reikalą suprato, do-
ėdamiesi visais gyvenimiškais
iškiniais ir tuo, kas lietuviš-
jai visuomenei rūpi. Tuščios
lemikos bei žnaibymosi buvo
ngiama. Tuo pačiu keliu "TŽ"
toliau nusistatę eiti. Ginčai,
ač aštrūs pasižodžiavima, nie-
pozityvaus neduos, nes laik-
štinėje polemikoje dažnai bū-
daug mažiau nuoširdumo,
ip dialektinių pastangų, kad
ką nors pasakyti. Mes ma-
me, kad lietuviškųjų laikraš-
skrčių vos tegali pakakti po-
yviam žodžiui.

Esamose išeivijos sąlygose
kraštį leisti yra nelengva. Rei-
labai daug ir materialinių ir
elektualinių pajėgų, kurias
aupti yra labai sunku. Tur-
lių bei mecenatų mes neturi-
. Laikraščio iš prenumeratos
ınamų pajamų niekad nepa-
nka, berods, nei vienam mūsų
ivijos laikraščiui, o kiti pini-
iai šaltiniai taip pat negau-
ir tik po nemažų pastangų
iekiami. Intelektualų išeivi-
e yra palyginus gausu, tačiau
i jie yra užsiplukę darbuose
duonos kąsnio, išvarginti gy-
imiškųjų grumtynių ir tik
elėmis pastangomis bei pasi-
ntimu tepajėgia rasti laisves-
valandėlę, kad parašytų ką
gyvena, ką savo širdyje ir
voje sukaupia.

Kad "TŽ" galėjo sunkius me-
būti išspausdinami be su-
imų, yra nuopelnas mūsų
ıširdžių rėmėjų, o kad kiek-
name numeryje skaitytojai
ėjo rasti dalykų vertų skaity-
yra nuopelnas bendradarbių,
ių nemažas būrelis jau spėjo
idaryti nuoširdžiais "TŽ" bi-
iais, stačiai nuvagiančiais savo brangaus poilsio valandas, kad ką parašytų. Mes tikimės galį šia proga jiems padėkoti ir pareikšti pagarbos ne vien savo, bet ir skaitytojų vardu.

Praeitais metais darbą pradėjome plikuose dirvonuose. Antruosius metus pradėsime jau su gana tvirtu pagrindu — su gražiu būriu bendradarbių, skaitytojų ir rėmėjų. Įsikūrus "Žiburių" spaustuvei, leidimas bus patogesnis, nebepriklausysim nuo svetimųjų malonės, nebereikės dirbti naktimis, kai svetimieji leidžia prieiti prie mašinų, už tai visdėlto imdami didelę kainą. Šis paskutinysis pirmųjų metų numeris yra pirmasis, gaminamas "Žiburių" spaustuvėje.

Nei pats laikraštis, nei spaustuvė dar nėra pasiekę tokio laipsnio, kad galėtų sakyti stovį nepajudinamai, bet pirmųjų metų patyrimas leidžia tikėtis, kad antruosius mettus baigiant jau galės būti visai arti to ir galės savo veiklą bei laikraštį dar labiau išplėsti. Tuo tarpu, kaip jau buvo pranešta, "TŽ" padidinami pereinant prie standartinio Kanados laikraščių pločio, bei aukščio, kartu dar sutankinant eilutes. Iki šiol "TŽ" eilutės buvo liejamos po 12 punktų, o nuo dabar bus liejamos po 11 punktų, t.y. kiekvienai 11 eilučių prisidės dar po vieną. Tuo būdu "TŽ" nuo šio Nr. eis faktinai padidėjęs daugiau kaip visais 2 senojo formato puslapiais. Kiekvienam puslapiui pridedant po 1 skiltį gauname 8 skiltis, kurios sudaro jau naujojo formato puslapį (nes jos ilgesnės už senąsias skiltis). Dėl tankesnio liejimo kiekvienai skilčiai prisideda maždaug po 10 eilučių ir antra tiek dėl puslapių pailginimo, kas per visus 8 puslapius sudaro 1120 naujojo ilgio eilučių, t.y. daugiau kaip visą puslapį.

Aplinkybės taip lėmė, kad šitas persitvarkymas vyksta metų pabaigoje, kada ir taip daug rūpesčių atsiranda, tačiau tikimės. kad pasitaikančios kliūtys bus nugalėtos skaitytojams nė nepastebint ir nepavėluotai sulaukiant prenumeratoriams pažadėtos dovanos — gražaus kišeninio kalendoriaus, kuris jau spausdinamas. Tikimės, kad mūsų pastangas įvertins visi mūsų bičiuliai, o ypač visi rėmėjai,t platintojai ir prenumeratoriai.

Tad visi bendromis jėgomis — kas plunksna, kas centu — į bendrą darbą ir antraisiais metais sukurkime tvirtą "Tėviškės Žiburių" šeimą, sudarykime sąlygas, kad galėtume kiekvieną "TŽ" numerį su pasigėrėjimu imti į rankas ir juo tikrai pasidžiaugti.

Sutare apginkluoti

Gruodžio 7 d. 12 Atlanto valstybių pagaliau priėmė Vokietijos apginklavimo planą. Pagal jį apie 150.000 vokiečių karių turės būti įjungta į Europos ginkluotąsias pajėgas. Vokiečių turės būti apie penktadalį visų tų pajėgų.

Tai naujas svarbus žingsnis Atlanto Sąjungos valstybių politikoje. Plano smulkmenos dar neskelbiamos. Prieš jį vykdant dar reikės išspręsti kaikuriuos tecniškus bei politiškus klausimus. Padėtis beabejo bus keistoka, nes Vokietija ir toliau bus laikoma okupuotu kraštu, o okupantai turės apginkluoti jos kariuomenę, kuri bus laikoma lygaus sąjungininko pajėga.

Planas yra išdirbtas pagal Prancūzijos reikalavimus. Dėl to tai numatoma, kad vokiečių kariuomenėje nebus didesnių junginių kaip brigados po 4000 ar 5000 karių, kurios priklausys tiesiogiai vyriausiam Europos pajėgų vadui. Vokietija neturės nei generalinio štabo, nei krašto apsaugos ministerijos. Jos kariuomene rūpinsis bendroji V. Europos gynimo ministerija.

Planas būsiąs pradėtas vykdyti po to, kai jį patvirtins Atlanto Sąjungos karinis komitetas, kuriam vadovauja JAV štabų viršininkas gen. Omar Bradley. Šis komitetas posėdžiui būsiąs tuojau sušauktas Londone. Taip pat prieš Kalėdas laukiama užsienių ministerių konferencijos Briusely. Tuojaus po karo komiteto posėdžių prezidentas Trumanas Europos jungtinės kariuomenės vadu paskirsiąs gen. Dwight D. Eisenhower.

Iš Bonnos vyriausybės pusės pareiškiama, kad jos dėl šio plano nebuvo atsiklausta, ji nežinanti jo, tad rezervuojanti sau teisę vėliau savo nuomonę bei savus rezervus pareikšti.

Europos karo vadas gen. Eisenhoweris

spėjama bus paskirtas dar prieš Kalėdas ir pradės eiti pareigas nuo 1951 m. pradžios. Jo štabo šefu numatomas JAV gen. leit. Alfred M. Gruenter. Eisenhowerio pavaduotoju, kartu ir sausumos pajėgų vadu minimas dabartinis vakarų karinių pajėgų štabo viršininkas feldmaršalas Montgomery, bet yra dar keblumas, kad sausumos pajėgų vadu pritiktų būti prancūzui, nes Prancūzijos sausumos pajėgos yra didžiausios.

— **Vašingtonas.** — JAV karių nukentėjusių Korėjoje, skaičius per savaitę pakilo 1,414 ir pasiekė 32.442.

SAVAITĖS APŽVALGA

JAV politika Azijoje — Attlee ir Trumano konferencija — Taika su komunistine Kinija sunkiai įgyvendinama — JTO nesuranda išeities — Gen. MacArthuro kariuomenė pradeda Dunkirk operacijas — Amerikiečių prestižas pavojuje

Pasaulio dėmesio centre šį kartą, be abejo, buvo Attlee ir Trumano slaptos konferencijos, kurios užsitęsė 5 d. Attlee į Vašingtoną atskrido prieš akis turėdamas vieną tikslą: atkalbėti prez. Trumaną nuo griežtos akcijos ir oficialaus karo su komunistine Kinija.

Militarinė Vak. Europos tuštuma europiečius verčia griebtis beviltiškų nuolaidos politikos priemonių artėjančio karo ugniai nustumti keletui metų, kad laimėti laiko V. Europos kariuomenės suorganizavimui. Azija šiaip ar taip jau, galima sakyti, yra prarasta. JAV vyriausybės politika čia susilaukė skaudaus bankroto. Jeigu savo laiku amerikiečiai būtų suteikę efektingesnę paramą Čiankaišekui, šiandien milijoninė kiniečių armija, kuri dabar skaudžiai muša JT kariuomenės dalinius, kovotų už amerikiečių interesus, ir mes niekada nebūtumėme turėję Korėjos katastrofos. Blogiausiu atveju — Kinijoje vis dar tebebūtų vykęs pilietinis karas. Maskva tada dar nebūtų galėjusi kiniečių komunistus naudoti savo agresijų planams įgyvendinti. Kilnius demokratinio gyvenimo principus ne visada apsimoka piršti tautoms, kurios veda žūtbūtinę kovą su sovietinio komunizmo antplūdžiu, nes tie principai dažniausiai tik susilpnina antikomunistinį frontą ir komunistams padeda laimėti pergalę. Tai buvo didžiausias amerikiečių politikos pralaimėjimas, sugriovęs komunistinių ir antikomunistinių jėgų pusiausvyrą Azijos žemyne.

Todėl dabar Attlee yra visiškai teisus, pirmuoju uždaviniu vakarų politikams pastatydamas Europos laisvųjų tautų išsaugojimą. Kaip tik šitame punkte Attlee su Trumanu pasiekė vienintelį reikšmingesnį nutarimą: ginkluotis — kiek tiktai leidžia abieju kraštu ištekliai ir ginkluoti Atlanto Pakto tautas. Prez. Trumanas, atrodo, atkalbėjo Attlee nuo tolimesnio nuolaidų politikos tęsimo. Tačiau, deja, ir šio nutarimo įgyvendinimas priklauso nuo visiškos Maskvos malonės. Ginkluotis ir kitus ginkluoti bus galima tik tada, jeigu Maskva lauks ir leis, nepradėdama pasaulinio karo.

Iš savo pusės Attlee ir Trumanas konferencijų komunikatu Maskvai pastatė maždaug tokį ultimatumą: jeigu jūs nesutiksite nutraukti karo veiksmus Korėjoje ir nepriversite komunistinės Kinijos pasirašyti paliaubas mums priimtinomis sąlygomis, mes užsuksime visą ginklavimosi mašiną. Ginkluosime Atlanto Pakto tautas ir tuos Azijos kraštus, kurie dar veda sunkią kovą su komunizmu. Jeigu gi jūs sutiksite derėtis ir taikytis, mums nebus jokio reikalo ginkluotis... Atseit, Maskva dar kartą gauna galimybę padaryti galutinus sprendimus. Karas ar taika yra jos rankose.

Karo paliaubos Korėjoje vis dėlto yra labai problematiškas dalykas. Sunku tikėtis, kad Kinijos komunistai imtų domėtis baltuoju taikos balandžiu, kada jų armijos tokiu smarkiu tempu stumia JT kariuomenės pakrikusius ir kas dieną vis labiau retėjančius dalinius. Amerikeičiai ir JTO negali taikos sąskaiton užleisti Korėją Kinijos komunistams — kaip gi tada tokį žingsnį išaiškinsi pasauliui. Agresorius ne tik kad nebūtų nubaustas, bet išeitų laimėtojas, o Saugumo Taryba, kurios sprendimu amerikiečiai ir jų sąjungininkai atėję į pagalbą pietų korėjiečiams, susilauktų triuškinančio pralaimėjimo...

Aukščiausia Trumanui, Attlee ir JTO priimta taikos kaina yra Kinijos komunistų sustojimas prie 38 paralelės. Tačiau, savaime suprantama, Kinijos komunistai, būdami padėties viešpačiai, turi žymiai didesnių reikalavimų. Ne paslaptis, kad jie nori gauti Formozą ir nuolatinę vietą JTO posėdžių salėse. Trumanas su Attlee sutiko Formozos likimo sprendimą perduoti JTO. Tačiau jų nuomonės vis dar skiriasi dėl kom. Kinijos įsileidimo į JTO. Attlee tokį žingsnį laiko neišvengiamu būtinumu, o Trumanas aiškiai ir atvirai pasisakė prieš komunistinės Kinijos įsileidimą. Komunikate tik sakoma, kad skirtingi abiejų valstybių nusistatymai šiuo klausimu netrukdys jų bendradarbiavimo kitais klausimais.

JTO diplomatai neriasi iš kailio, ieškodami kompromisų. Trylikos Azijos tautų delegatai kreipėsi į Peipingo vyriausybę, maldaudami komunistus sustoti 38 paralelės ribose. Tokiu atveju jie sutinka garantuoti komunistinės Kinijos neliečiamumą. Tačiau Peipingas vis dar delsia ir oficialiai neatsako net į pal
nus jų reikalavimus. Pask
ruošiama nauja rezoliuci
lanti nutraukti karo veiks
tarp abiejų kariuomenių
tarpinę teritoriją — nieko
mę.

Amerikiečių atstovas A
ryžtingai stumia šešių ta
zoliuciją, kurią Saugumo
boje užvetavo Malikas. R
cija reikalauja, kad kinieč
trauktų savo kariuomenę
rėjos. Šis Austino pasi
buvo aprobuotas JTO pl
posėdyje ir perduotas p
komisijos sprendimui. Tač
litinė komisija turi daug
su sovietų opozicija. Kiekv
diplomatui aišku, kad M
tungas niekada nesutiks
traukti iš Korėjos. Vadina
gu minėtoji rezoliucija bū
imta, padėtis dar labiau
komplikuotų, oficialus JT
su komunistine Kinija pa
tų nebeišvengiamas. Todė
tinės komisijos delegatai
ir dairosi į šonus, laukdar
buklo: gal gi kiti JTO pac
suras gudresnę išeitį ir d
galima apsieti be ofi
karo...

Tuo tarpu gen. MacAr
anot lietuviškos patarlės
yra nei pakartas, nei pa
Jam reikalingi skubūs sp
mai. Kiekviena diploma
delsta diena tik dar labiau
plikuoja jau ir taip sunk
dėtį frontuose, kurią [illegible]
būdu nebegali atlaikyti.
milijonas kinų nebus sul
JT kariuomenės likimas y
kus.

Naujas gynybos pozici
kariuomenė užima netoli S
Pietinės Korėjos sostinę ž
ginti visomis jėgomis, jei
munistai nesustos prie 38
lėlės ir stumsis toliau į pi

Apsuptiesiems marinan
galiau pavyko prasiveržti
ros kranto. Į pagalbą p
nauji MacArthuro dalini
lengvino apsuptųjų žygį.
dabar prie Hungnam post
dasi 60.000 JT kariuomenė
rią iš ten reikės išvežti
nes kito kelio nebėra. Va
noromis nenoromis tenka
toti Dunkirk operacijas.
mės, kad amerikiečių avia
karo laivyno apsaugoje,
riuomenė čia nepatirs di
nuostolių. Reikia manyti,
sis Dunkirk nebus taip
kaip kad buvo pirmasis.
galimai evakuacijai paruo
vų Hamhung uoste sekm
prasimušė paskutinės gru
25.000 karių, sutriuškinusi
priešo divizijas. Iš jų es
sužeistų, o kiek žuvo
biama.

Politinė situacija pa
yra niūri. Trumano ir Att
sitikimas neįstengė nuska
apsiniaukusios padangės.
munistinės Kinijos agresi
tabdymo klausimas vis
bėra atviras. Jo sprendim
JTO delegatų rankose. M
tik tenka pasidžiaugti, ka
jų vyrų susitikimas pasta
kapį nuolaidų politikai.
dabar jau žada kovoti gre
mano — pažadėjo, kad D.
nija ir toliau dalyvaus o
jose. Iš kitos pusės — Tru
atrodo, apsigalvojo ir jau
tina bent tuo tarpu mėty
mines bombas Mandži
kur jos tikrai nieko nelai
pasižadėjo to nedaryti ne
rus su D. Britanija. Visas
sys krypsta į tiesioginį pr
Sovietų Sąjungą. Nuolaid
tika smarkiai pažeidė am
čių prestižą laisvųjų taut
se. Jį išgelbėti gali tik
laikysena ir rimtas ruo
sutikti sovietinį imperiali

Vyt. Kas

JTO svarsto komunistinės Kinijos klausimą

Užpraeitą savaitę JAV, D. Britanija, Prancūzija, Norvegija, Kuba ir Ekvadoras buvo pateikę rezoliuciją Saugumo Tarybai, reikalaujančią, kad Kinija pasitrauktų iš Korėjos. Sovietų Rusijai rezoliuciją vetavus, gruod. 4 d. tos pačios valstybės įteikė generaliniam sekretoriui Tr. Lie memorandumą, kuriuo reikalauja šį klausimą svarstyti plenume, kur veto neveikia.

Gruodžio 5 d. JTO tvarkomasis komitetas 10 balsų prieš Sovietų ir Čekoslovakų, Indijai susilaikius, nutarė klausimą įrašyti į darbotvarkę ir tuojaus pradėti svarstyti. Višinskis ta proga pareiškė, kad JTO vadovaujantieji sluoksniai norį Kiniją padaryti atpirkimo ožiu už MacArthuro nepasisekimus ir kad jis prieš tai kovosiąs. Kinija negalinti būti indiferentiška ir drausti savanoriams eiti pagelbėti kaimynams.

Gruodžio 6 d. šešių valstybių memorandumas plenumo 51 balsu prieš 5 sovietinio bloko balsus pasiųstas į politinį komitetą, o tos 6 valstybės išdalino delegacijoms savo siūlomą rezoliuciją, lygiai tokią, kokią Sovietų Rusija vetavo Saug. Taryboje.

Višinskis tame pačia meposėdyje pareiškė, kad teikimas ginklų bei medžiagų Š. Korėjai negalįs būti laikomas nelegaliu dalyku, nors Kinija to ir nedariusi. Jei šią tezę priimtų, tuo būdu pateisinama būtų ir parama sukilėliams. Višinskis Kinijos dalyvavimą Korėjos kare teisėtumą rėmė 1907 m. Hagos konvencija, aptariančia neutralumo sąvoką. Tos konvencijos 5 paragrafe, mat, sakoma, kad valstybės neutralumo nesulaužo dalyvamimas kare savanorių privačių asmenųų. Bet kiti kalbėtojai tuojaus iškėlė, kad Višinskis praleido ankstyvesnį paragrafą, kuris sako, kad kovotojų daliniai negali būti formuojami bei apmokomi neutralioje teritorijoje.

Politinis komitetas Kinijos intervencijos klausimą svarsto labai lėtai ir balsavimų laukiama tik šią savaitę. Matyt, norima palaukti, kad padėtis kiek išryškėtų. Tuo tarpu tęsia tarpininkavimo pastangas Indija. Pasklido gandų, kad Indija pasiūlys JT nutraukti karo veiksmus ir Korėjoje tarp JT kariuomenės ir kiniečių sudaryti neutralią zoną. Indijos nuomone, tai vienintelė išeitis, kuri duotų laiko tolimesnėms diplomatinėms pastangoms taikai garantuoti.

Į 13 valstybių kreipimąsi į Peipingi vyriausybę neperžengti 38 paralelės, jokio atsakymo dar negauta, bet neoficialiai kinų delegacijos vado buvusi mesta replika "O kokia bus garantija, kad JT už tos paralėlės vėl nesusitvarkys, nesukaups jėgų ir ne- puls Š. Korėjos?" Indijos siūlomas buferis, atrodo, ir turėtų būti ta klausiamoji garantija.

Bet klausimą vėl pagrieštino JTO Korėjos komisijos pranešimas, gautas gruodžio 8 d., kuriame konstatuojama, kad įsiveržusių tarpe tikrai yra bent 231 tūkstantis kiniečių reguliarios kariuomenės, kad jos belaisviai parodę, jog jiems buvę sakoma, kad jie turės ginti Kinijos sieną, nežinoję, kad kaunasi su JT. Tai naujas pačios JTO organo liudijimas, kad Kinija tikrai dalyvauja kare, kad tai ne vien savanoriai. Beabejo, kad padėtį tai komplikuoja.

Praeitą sekmadienį Indijos atstovas JTO Sir Benegal ilgai konferavo su JAV atstovais, o po to su 9 Azijos bei Artimųjų Rytų atstovais. Po to buvo paskelbta, kad Indija greičiausia kartu su anomis 12 Azijos valstybių, kurios kreipėsi į Peipingo vyriausybę siūlydamos sustoti ties 38 paralėle, kreipsis į JT, siūlydamos, kad JT kreiptųsi į Kinijos vyriausybę su tokiuo pat siūlymu. Ar tame siūlyme bus minima ir demilitarizuota zona, Sir Benegal spaudos atstovams nepasakė, nors iš neoficialių šaltinių tai patvirtinama, nurodant, kad neutralią zoną galėtų sudaryti natūrali kalnų siena. Indijos atstovas dementavo gandus, kad Peipingas pranešęs sutinkąs sustoti ties 38 paralėle, bet sakoma, kad Maotsetungas Indijos ambasadoriui Peipinge pranešęs, jog Kinija esanti pasiruošusi derėtis Korėjos klausimu dviem sąlygom: 1. kad kartu būtų svarstomas visos Tolimųjų Rytų problemos, įskaitant ir Formozos klausimą ir 2. kad Kinija konferencijoje turėtų lygų balsą.

Kinija ruošiasi karui

Iš Hongkongo pranešama, kad pastaraisiais mėnesiais Kinija plačiu mastu ruošiasi ginamąjam karui. Krašte skubiai statoma daug aerodromų ir kelių. Statoma daug slėptuvių nuo oro puolimų. Esą, ruošiamasi gintis, bet nemanoma ginti pietryčių arba pietinių pakrančių. Šanchajų ir Kantoną manoma evakuoti, o ginti pramonines šiaurės sritis. Dėl to ten esanti ir kariuomenė sukoncentruota. Pasiruošimus karui rodą ir dideli užpirkimai Hongkongę ir grūdų rekvizicijos.

P. Korėjos parlamentas pakriko

P. Korėjos vyriausybė užsimojusi paskelbti karo meto įstatymų, bet parlamento atstovų didžioji dalis jau pabėgo iš Seoul ir negalima sudaryti kvorumo. Atstovų skaičius nuolat mažėja. Praeitą ketvirtadienį iš 206 atstovų tesuirinko 87, penktadienį —85, šeštadienį—72, o sekmadienį vos 65. Vyriausybė nusistačiusi parlamento posėdžius perkelti toliau į pietus.

D. Britanijos premjeras Attlee Otavoje

Kaip buvo numatyta, baigęs 5
ių pasitarimus su prezidentu
manu, D. Britanijos premje-
Attlee atplaukė į Naujorką
š ten, lydimas Kanados už-
ių r. min. Pearson, specialiu
uvu šeštadienį atskrido į Ota-
kur po pasitarimo su prem-
St. Laurent, tarėsi su visu
inetu. Jis buvo sutiktas iš-
ningai, su patrankų salvėmis
riėmė garbės sargybos para-
Oficialiai jo vizitas aptaria-
noru iš pirmųjų šaltinių pa-
rmuoti Kanados vyriausybę
pasitarimus su prezidentu
manu ir išaiškinti D. Britani-
ir Kanados vyriausybės pa-
as į dabartines politikos
blemas.

paudos konferencijoje Attlee
eiškė, kad Vašingtono konfe-
cijos komunikate paminėta
tingos abiejų vyriausybių
monės nekliudo bendrai su-
inai veikti JT rėmuose. Vie-
klausimu visos trys vyriausy-
sutariančios, būtent, kad su Kinais negali būti deramasi tol, kol jie nesustabdys savo puolimo su daug didesnėmis pajėgomis Korėjoje. Kaip tik puolimas bus sustabdytas, abi vyriausybės esančios pasiryžusios derėtis. Č ia buvo iškelti trys pagrindiniai klausimai:

1. Ar Kinija yra tik Kremliaus stumdoma lėlė ir jei taip, tai ar ji ir tada klausys Maskvos įsakymų, kai jos pajėgos Korėjoje bus sulaikytos?
2. Ar Korėjos klausimas gali būti išskirtas iš kitų Kinijos problemų, ypač Formozos, atseit ar JT turi remti politiką, nukreiptą prieš Maotsetungą?
3. Kokios apimties derybos su komunistine Kinija turėtų būti vedamos JTO?

Dėl trečiojo klausimo Kanados ir D. Britanijos pažiūra yra ta pati, būtent, kad derybų apimtis neturėtų būti siaura, jei Kinai puolimą sustabdytų.

Kad Kinija būtų vien Maskvos tarnyboje, nesą įrodymų arba, kad, kol toje tarnyboje yra, negalima būtų pradėti derybų su Maotsetungu.

Kad Korėjos klausimas galįs būti atskirtas nuo Formozos klausimo, Kanados vyriausybe esanti nusistačiusi nuo pat karo Korėjoje pradžios ir tuo klausimu sutarianti su D. Britanijos vyriausybe. D. Britanija pasiskubinusi kom. Kiniją pripažinti, Kanada to dar nepadariusi, bet nuo JAV, kurios kom. Kinijos nepripažįsta, tuo atžvilgiu skiriantis, pritampanti prie D. Britanijos.

— **Vašingtonas.** — Atlanto Sąjungos štabų viršininkai susirenka Londone gruodžio 12 d. Karo komiteto pirmininkas sen. Bradley pats ten nedalyvaus, nes negali išvykti iš JAV dėl sunkios padėties Korėjoje. Konferencija svarstys Vokietijos apginklavimo ir Europos jungtinių pajėgų vado paskyrimo klausimus.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND
• SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Redakcinis Kolektyvas. Redaktorius Dr. A. Šapoka

Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
Published by Lithuanian R. C. Cultural Society of Canada

Prenumerata Kanadoje ir JAV metams su priedu $4,00, pusmečiui be priedo $2,50. Kutuose kraštuose metams su priedu $4,50, pusmečiui be priedo $2,50.
Įmokėję nemažiau $10,00 skaitomi garbės prenumeratoriais

Adreso pakeitimas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Telefonas AD 4265

50 numerių apžvelgus

Pernai prieš Kalėdas pasirodė pirmasis "Tėviškės žiburių" numeris. Su 51 nr. užbaigiame "TŽ" pirmuosius metus.

Sunkūs buvo šie pirmieji metai "Tėviškės žiburiams", kaip ir bet kokia pradžia yra visuomet sunki. Tačiau, dėka leidėjų pasišventimo, nuoširdžios lietuviškosios visuomenės paramos ir gražaus būrio mielųjų bendradarbių talkininkavimo, pradėdami antruosius metus "TŽ" leidėjai su šviesesnėm viltim žiūri į ateitį.

Išleidžiant pirmąjį laikraščio numerį, Redakcija savame žodyje tarp kita ko, šitaip formulavo laikraščio tikslą: "Tėviškės žiburiai" nori stoti pilnutinio lietuviškumo sargybon, nori gaivinti pilnutinę lietuvišką dvasią, suformuotą amžių kely, nori gaivinti ir palaikyti visas lietuviškąsias tradicijas bei papročius, puoselėti lietuviškąją kultūrą, skleisti lietuviškųjų laukų gaivinančiojo vėjelio dvelkimą, šviesti daugybe šviesų, šviesėlių, žiburių, žiburėlių, kurie spindi tėviškės pastogėje ir po žydriuoju jos dangumi".

Per tuos vienerius metus "TŽ" sąžiningai laikėsi nusistatytų gairių. Ne be to, kad. bent iš pradžių, nebūtų buvę ir blogą lemiančių pranašų. Kaikas pranašavo ir troško, kad "TŽ" mirtų dar vystykluose. Tačiau tos intencijos tesutvirtino tik laikraščio leidėjų ryžtingumą darbą tęsti toliau.

Panašių pranašų niekad netrūksta. Štai, pav., dar Lietuvos nepriklausomybės prieaušryje, šviesusis mūsų amžinos atminties Vaižgantas iš Stockholmo laiške General. Lietuvos Tarybos sekretoriui Dr. Jurgiui Šauliui šitaip bylojo: "Yra gesintojų, ne tik iš šalies, bet ir iš vidaus. Kur gi nebuvę! Pasaulio gyvybė—dviejų sričių kova. Yra kova, tai yra ir kovotojų, kitaip kaip gi? Ašen leipstu be šviesos ir šviesoje tegaunu, ko man reikia. Kurmiams gi ir šikšnosparniams — šviesumas kenkia ir šviesoje jie nieko nepasigauna. Tad ir kitiems šviesos pavydi. O aš jiems tamsos nepavydžiu. Kas mano—mano, kas tavo—tavo. Gyvensiva katras sau."

Turint galvoje visos išeivijos spaudos sunkią būklę, reikia pasidžiaugti, kad "TŽ" savo pirmąjį egzaminą išlaikė gerai. Čia, kaip jau minėjau, būta didelių nuopelnų daugelio laikraščio rėmėjų ir nuoširdžių bičiulių. Šiuo atveju, ypatingai prisimintini mielieji bendradarbiai, kurie, atitrūkę nuo sunkaus kasdieninio darbo ir aukodami taip reikalingas poilsio valandėles, praturtino laikraščio puslapius savo rašiniais, beletristiniais dalykais, poezija, korespondencijomis ir kitokiais pranešimais.

1950 m. "TŽ" bendradarbiavo: vysk. V. Brizgys, Dr. Paplauskas-Ramūnas, S. Sužiedelis. Vyt. Tamulaitis, A. Vaičiulaitis, Vyt. Kastytis, kun. P. Ažubalis, Bern. Brazdžionis, Kazys Bradūnas, Pr. Rudinskas, K. Pažėraitė, Edv. Karnėnas, P. Klevinis, A. Rinkūnas, St. Bujokas, A. Grybas, R. Kuzmickis, Marija Ramūnienė, Medelis, Dr. J. Gutauskas, J. S. Meškuitis, Ged. Galvanauskas, Dr. K. Sruoga-Veržikas, P. Stočkutė, Dr. V. Maciūnas, J. Kralikauskas, Faustas Kirša, Šalčius-Almus, dipl. mišk. Vyt. Barisas, Alė Rūta-Nakaitė, Ant. Šalčiūnas, prel. J. Balkūnas, Alf. Sušinskas, V. Poškus, Vyt. Širvydas, Pr. Naujokaitis, Zenonas Ivinskis, St. Devenis, Jurgis Kastytis Gliauda, Antanas Ramonas, A. Bendorius, kun. J. Razutis, Juozas Lingis, Jonas Graičiūnas, Aloyzas Baronas, L. Žitkevičius, J. Grinius, Dr. Ag. Šidlauskaitė, J. Aistis, Ad. Ilma, A. Maceina, Ada Karvelytė, Dr. Gr. Valančius, A. Šapoka, Dr. Vydūnas, Pr. Kozulis, P. Minkaitis, K. Valteris, Balys Brazdžionis, M. Yokubynienė, Jonas Stumbrys, B. Abromonis, K. Grigaitytė-Graudušienė, Ant. Tamošaitis, inž. A. Vilniškis, Dr. Henr. Nagys, Balys Rukša, J. Kačinskas, V.Venckus, Dr. Karvelienė, Nelė Mazalaitė-Kruminienė, St. Bakšys, A. Gražiūnas, Vanda Ramūnienė, Dr. J. Gintautas, St. Yla, adv. Jer. Valaitis, A. Tyruolis, Ald. Valickaitė, Gražina Anysaitė, Dr. P. Gaidamavičius, T. V. Gidžiūnas, Paulius Jurkus, V. Rocevičius, Roma Jaloveckaitė, V. J. Narbutas, A. Paukštys, A. Erdvilas, B. Mikalauskas, O. Kubilienė, Anis Rūkas, J. Karys ir kiti.

Jie nagrinėjo visiems mums aktualias problemas, šaukė į bendrą kovą dėl Tėvynės laisvės, rūpinosi lietuvių visuomeniniu gyvenimu ir kultūriniais reikalais. Rašytojai ir poetai savo kūrybiniu darbu leido skaitytojams atitrūkti nuo pilkos kasdienybės ir praturtėti dvasioje, ypatingai nūdienio mūsų gyvenimo aplinkumoj, kada fabrikų mašinos, savo triukšmingu ūžesiu, tarytum nori užslopinti mumyse viską, kas gražu, kilnu, siektina.

"TŽ" gausi šeima korespondentų ne tik Kanadoje, bet ir plačiame pasaulyje, informavo skaitytojus apie visame pasaulyje išsibarščiusius lietuvius: jų gyvenimą, kultūrinius pasireiškimus, vargus, skausmus ir laimėjimus. Jų darbas, anot Dr. V. Kudirkos, leido mums sužinoti kur lietuvis verkia, kur juokiasi, kur linksmas ir laimingas, kur nuskriaustas, bedalis ir prislėgtas.

Visų bendromis jėgomis "TŽ" pasidarė mielu ir skaitytojų nuoširdžiai laukiamu svečiu. Tai rodo kasdien didėjanti skaitytojų ir laikraščio bičiulių šeima.

Žengiant į antruosius gyvenimo metus, "Tėviškės Žiburiams" linkėtina ir toliau nepailstamai tęsti pradėtąjį kilnų darbą, o mieliems bendradarbiams ir bičiuliams—nesiskirti ir kitais metais iš taip gražios šeimos ir bendru darbu tiesti kelią į mūsų visų išsiilgtą brangią Tėvynę Lietuvą.

Tikėkime, kad "Tėviškės Žiburiai" nušvies mums tą kelią į gimtąjį kraštą. **Pr. Alšėnas.**

Jei Romą užimtų bolševikai

Kas atsitiktų raudonajai armijai siūbtelėjus į Vakarus ir atsirėmus į Apeninų pusiasalį? — klausia italų laikraščiai su neslepiamu atvirumu.

Kaip Sovietai traktuos italus, dar galima bandyti spėti iš kitų tautų patyrimo. Bet kaip jie laikysis Vatikano atžvilgiu? 1933 m., kai vokiečių daliniai po Badoglio kapituliacijos įžygiavo į Amžinąjį Miestą, — ne vienas iš nacių vadų išreiškė norą išvysti popiežių kacete. Tačiau oficialusis Hitlerio vyriausybės nusistatymas buvo korektiškas. Italai neturi abejonių, jog "didvyriškai įžygiavusi" raud. armija tokio korektiškumo neparodys, ir su baime ir smalsumu jie prisimena seną pranašystę apie kazokų arklius, girdomus iš švęsto vandens indų Šv. Petro Bazilikoje. Ne, šito italai neprileis: jie tikisi, kad pats Stalinas to neprileis... Nejaugi italų komunistų partija dar ko gero įsirengtų savo raudonąjį kampelį Sikstino koplyčioje...

Rimtesni laikraščiai nujaučia, kad tuo atveju, jeigu rusai įžygiuotų į Romą, visai netektų laukti naujos Baltramiejaus nakties, kaip ją pranašavo italų antiklerikalai pradedant Garibaldi ir baigiant Marinetti. Tai būtų daugiau ar mažiau taikingos pastangos sujungti Katalikų Bažnyčią ir Ortodoksine Rusų Bažnyčią. Jeigu šiandieninai italų komunistai ta problema ir nėsiinteresuoja, tai Stalinui ji yra tautinis rusų tikslas. O jis jau ne kartą parodė, kad rusų didybė jam labiau rūpi, negu marksistinė doktrina.

Koks gi yra paties popiežiaus nusistaymas? Nežiūrint daugelio Kardinolų Kolegijos narių sugestijų, — pasitraukti eventualiam pavojui artėjant, — Šv. Tėvo nusistatymas lieka aiškus ir nepakeičiamas: Aš pasilieku. Visi įrodinėjimai, kad laisvame pasauly būdamas, jis galės geriau organizuoti dvasinę kovą prieš bolševizmą, visi gąsdinimai, kad jis gali likti faktiškai rusų belaisvis, — jo negali paveikti. Jeigu jis gyvendamas yra šv. Petro įpėdinis, kodėl jo mirtis turi būti kitokio negu šv. Petro mirtis... Jam atrodo, jeigu Pontifex Maximus tokiu momentu pasitrauktų iš Romos, jis padarytų neatšaukiamą klaidą. Ir italai yra tikri, kad šitoji klaida nebus padaryta. Bent kol Eugenio Pacelli nešioja tijarą. **E.**

Arkivyskupas Beran kalėjime

Iš pranešimų, gaunamų iš Prahos Romoje, aiškėja, kad arkivyskupas Beran iš namų arešto savo rūmuose yra pergabentas į Pankrac kalėjimą. Kiti vyskupai laisvi, bet policijos priežiūroje. Dvasininkai persekiojami ir apie 90% parapijų yra netekę kunigų. Komunistinė valdžia perėmė seminarijas. Verbuojant kandidatus į jas skelbiama, kad mokytis teks ne 5 m., bet 2 m., kad celibatas nebūtinas, o atlyginimas būsiąs aukštas.

Mandžiurijos svoris

GEDIMINAS GALVA

ANTRASIS PUOLIMAS

Kai JAV siautė didžioji audra, sustabdžiusi stambiuose telkiniuose pramonės veiklą, Korėjoje kiniečiai pradėjo antrą didį puolimą. Kiniečių armijos bangomis rieda. Sunkieji šarvuočiai Stalin III pirmą kartą dalyvauja mūšiuose. Sovietų sprausminiai lėktuvai MIG-15 ir Jak naikintuvai padeda JTO kariuomenę stumti.

Kiniečiai ir sovietai nevaržomi sienų, JTO kariuomenė iki to antpuolio dabojo Mandžiūrijos sieną. Kinų telkiniai paruošiami neliečiamoje žemėje, JTO kariai tenkinasi Korėja ir Japonija, kurioje apstu sovietinių šnipų, sekančių kiekvieną karinį krustelėjimą. Naujasis generolas šaltis iš vakariečių reikalauja pastangų ir aukų, kai klimate įpratusiems palengvina kariauti.

MacArthur ofensyva baigėsi niekais. Jo skelbtas JAV karių atleidimas Kalėdų atostogoms ir "paskutinioji ofensyva" tolygūs Acheson politiškam numatymui. Bergždžiai galvojama, jog Korėjoje gaisrą užgesinus bus ramu Azijoje, kurioje sukurta apstybė žaizdrų. Ten negali būti atstatyta tvarka, kai Kinija, Maskvos kurstoma, jau nepakenčia pašalaičių įsikišimo. Amerikiečiams iš ten pasitraukus, Korėja bus lygiai taip pat suvirškinta, kaip tat anksčiau padarė japonai ten ir Mandžiūrijoje. Atsimintina, jog pirmas pasaulinis karas prasidėjo ne dėl vokiečių polėkio tiesti geležinkelį 5 B vardu, iki Bagdado, ne dėl Maroko ar Sarajevo įvykių. Antrasis pasaulinis karas padegtas ne užpuolimo Vilnijoje, Mandžiūrijoje, Abesinijoje ar Dancige. Tie įvykiai terodo galybių gaires. Dėl jų dar XIX a. buvo sukurta sąjunga ir santarvė. Vokiečiai ašį organizavo keletą metų prieš II-jį pasaulinį karą. O santarvininkai anuomet svyravo ir ėjo į Miuncheno Kanosą. Sovietai pasidarė santarvininkais juos vokiečiams užpuolus. Nūdien yra dar blogiau, nes santarvininkai ne vien nesutaria daugeliu esminių klausimų, pav., vakarinėje Europoje, Azijoje, bet iki šio meto nerasta tinkamų vaistų prieš bolševizmo idėją. Esantis kovos sąlytis su sovietais, nors ir netiesioginis, parodo vakariečių silpnąsias puses: fronte ir plepalinėje, kuri vadinasi JTO. Vienur ir kitur iki šiol pralaimėjo.

MANDŽIŪRIJOS SVARBA

Kinijos "savanoriams" atsidūrus į pietus nuo Jalų upės, Peipingo vyriausybė paskelbė pranešimą "krašto gynybai" pateisinti: "Mūsų kaimynų saugumas ir neliečiamybė yra Kinijos saugumas ir neliečiamybė". O tuomet pradėtas plakimas JTO, "nes ji sudaro grėsmę šiaurryčių Kinijai". Netrukus tat buvo pakartota raudonųjų kiniečių JTO politinėje komisijoje.

Ši propaganda ne savaiminga, bet skolinta iš japonų. Kai japonai, 1905 m., iš rusų išsiderėjo Portartūrą ir Daireną, sovietų vadinamąjį Dalnij, o 1910 m. užgrobė Korėją, spauda nuolat ramino kiniečius: mes saugom jus nuo JAV užpuolimo. Tik vėliau paaiškėjo japonų tikslas — įsigalėti Kinijoje.

Dabar tos pačios lazdos pakeičiami galai. Komunistinė Kinija nūdien taria: mes giname Mandžiūriją. Ar vien dėl jos? Ne. Maskva ir Peipingas turi ir kitus samprotavimus. Tačiau Mandžiūrijos svarbos nepaneigia vieni ir kiti. Sovietai ir raudonasis naujagimis yra apsėsti sienų saugumo. Abu rėkia: mes kapitalistų puolami. Todėl pirmiausia puola savo kaimynus pavergti. Tą puolimą atlikti palengvino F. D. Roosevelt politikos linkmė.

Mandžiūrija yra svarbi politiniu, kariniu ir ūkiniu požiūriais.

Ne pripuolamybė, kad japonai atsidėję studijavo Vilnijos pagrobimo techniką, ją pritaikyti Mandžiūrijoje. Tai įvyko 1931 m. rugsėjo 18, kai pradėjo ten karą. Mandžiūrija užimama 1932. I. dieną pavadinama Mandžuko. Tautų Sąjunga protestavo. JTO ir to neišdrįso, nors sovietai pasižymi nuolatiniu svetimų tautų pavergimu. Ji baimingai ilgą asilo ausį judino, kai nūdienė Kinija užima Tibetą, kariauja Indokinijoje ir net muša jos kariuomenę. Jei nesenai JAV militariškai svyravo pripažinti naująją raudoną imperiją, britai tuoj pat dėl Honkongo tat padarė.

Kiniškoje Mandžiūrijoje vieton bambukinės užlaidos atsirado geležinė. Visi oficialūs stebėtojai išvyti grubiai uždarius JAV generalinį konsulatą Mukdene. Vieton vakariečių atslinko tūkstančiai sovietinių "patarėjų" ir žymi raudonoji armija.

Jau carinė Rusija nuolat kaišiojo nosį Mandžiūrijon. Per ją į Portartūrą nutiesė geležinkelį, kurį prarado pralaimėjus karą su japonais. Po antrojo pasaulinio karo sovietams perduotas Portartūras virsta karine tvirtove. Dalnij, nors tariamai kiniečių valdomam, jie viešpatauja. Čangčun geležinkelio linijoje, kuri yra skirta vidiniam transportui pietinėje Mandžiūrijoje, Maskva nusveria. Ji valdo daugelį svarbesniųjų įmonių. Mandžiūrijos sojos pupos daugumoje išvežamos į sovietus, o iš ten atvežami įvairūs gaminiai.

Japonams pastarąjį karą pralaimėjus, Kremlius viešpatauja ne vien Išorinėje Mongolijoje, Sinkiange, bet ypač svarbioje Mandžiūrijoje ir nenori pasitraukti iš Korėjos.

SAUGUMO SAMPROTAVIMAI

1945 m. sutartimi su Čankaišeku Maskva įgyja įtakos Mandžiūrijos geležinkeliuose, pramonės įmonėse, Portartūre ir "laisvajam uoste" Dilnij, kuriame amerikiečių laivai buvo tikrinami, o vėliau apšaudyti. Viskas sklandžiai dėjosi iki nacionalistai pataikavo. Tat neabejotinai pagreitino kiniečių komunistų žygį, kurio užuomazgos reikia ieškoti 1920 m.

1950 m. vasario 14 nepuolimo ir draugiškumo sutartimi su Peipingu Maskva pasižada iki 1952 m. atsisakyti turimų privilegijų Mandžiūrijoje ir atitraukti kariuomenę. Kiniečių trečioji armija padovanojama gen. Čenji ir pilietiniame kare labiausiai nukentėjusi gen. Zinpan atsiduria Mandžiūrijoje. Kaikurie buvę nesutarimai pašalinti Maskvai ištikimjo Maocetungo.

Pastaraisiais metais sovietai deda ypatingas pastangas Sibirą supramoninti. Rytiniame Sibire, kuriame europiečiams nepalankios klimatinės sąlygos, į rytus nuo Irkutsk, Jakutsk ir Tiksi, apgyvendinta apie 18 mil. europiečių, daugumoje ukrainiečių. Tojí milžiniška sritis tik pastaruoju metu geologiškai aptirta. Pasak Piotr Pirogov, nesenai perbėgusio į Vakarus, Rytiniame Sibire, nežmoniškiausiose sąlygose skirta išnaikinti 1,7 mil. asmenų: 1 mil. pabaltiečių ir 0,7 mil. japnų belaisvių. Tie "laisvojo" pasaulio vergai kasa įvairius žemės turtus, tiesia kelius, kuria pramones, stato miestus. Ten pagaminama 17% plieno, 27 % anglies, 5% žibalo bendros sovietinės gamybos.

Naujosios "imperijos" apsaugoje stovi 0,75-1 mil. geriausių sovietų karių. Sovietinė kariuomenė sutelkta trikampyje tarp Irkutsko, Jakutsko, Ochotsko ir ypač pajūrio srity: Nikolajevsk, Komsomolsk, Sovietskij Port, Chabarovsk, Vorošilov ir Vladivostok. Armijų štabai įkurdinti Komsomolske, Vladivostoke, Dalnij-Dairen, Anadir ir Jakutske. Vyriausia karinė būstinė yra Čitoje, kurios apylinkėse išaugo milžiniškos aukso kasyklos.

Rytinio Sibiro kariuomenė, kuriai anksčiau vadovavo žinomas marš. G. Žukov, o dabar marš. R. J. Malinovskij, supa Mandžiūriją. Toje kariuomenėje lėktuvų, šarvuočių ir kiti techniški daliniai turi persvarą.

Tas pats yra ir Mandžiūrijoje, kurios kiekvienas svarbesnis miestas turi nemažus lėktuvų ir šarvuočių dainius. Iš ten jie ir Korėją pasiekia.

Ar sovietų mašiną valdo kiniečiai, korėjiečiai ar sovietų kariai yra visai nesvarbu.

ŪKIŠKASIS VEIKSNYS

Mandžiūrijos ūkiškasis veiksnys yra nepaprastos svarbos. Supungo užtvankos jėgainė aprūpina elektra Mandžiūrijos pietinę sritį nuo Dalnij ligi Charbino. Mandžiūrijos elektros gamyba siekia 1,4 mil. klv. val., kai likusioji Kinijoje tik 0,4 mil. klv. val. Mandžiūrijos plieno gamyba siekia 272.000 to., kai likusios Kinijos 21 mil. to. Anglies gamyba tolygi visos Kinijos, t.y. 11 mil. to. Tačiau Mandžiūrija dar nesuspėjo pasinaudoti japonų atrastomis anglimis Tuno Pien Tao, rytinėje srityje, greta kurios yra geležies ruda. Žibalo šaltinių ištekliai siekia 333 mil. to., kai likusios Kinijos—188 mil. to. Čia nutylėsiu apie žemės ūkio dideles galimybes, kurios tik dalimi panaudotos.

Mandžiūrija, Tolimųjų Rytų aukso obuolys, visus masina. Anksčiau ten rungtyniavo rusai su japonais, kurie ten įrodė nemažą ūkišką plėšrumą ir sugebėjimus. Vėliau bandė spraustis vakariečiai, bet neturėjo užtektinai laiko įsigalėti.

DOVANOS SOVIETAMS

F. D. Roosevelt daug ką padovanojo sovietams. Jaltos konferencijoje, 1945 m. vasario 18 d., sovietų krepšin jis įmetė Kurilus ir Sachaliną. Kurilų salose, jei tikėti sovietinėms pagiroms, sukūrė plieninę tvirtovę. Anuomet japonai tose salose ruošė Pearl Harbor puolimą. Dabar ten esančios karinės jėgos sužiūro į Aliaską, kuri, kaip kariniai autoritetai prasitaria, jaučiasi nejaukiai.

Kurilų 32 salos sovietus atatveria nuo Ramiojo vandenyno. 1875 m. sutartimi Rusija pasitraukė iš jų, už tai iš Japonijos gavo Sachaliną. Pastaruoju metu veltui gavo iš JAV Kurilus ir Sachaliną, kuriame atrasti žibalo šaltiniai. Apie tą "dovaną" prezidentas nesiteikė net kongreso painformuoti. Nuo ano meto sovietai jau spėjo tinkamai įsitvirtinti, kad galėtų ginklai prabilti paprašius dovaną grąžinti.

Prabėgomis paminėti klausimai rodo Korėjos klausimo painumą. Ten įklimpo amerikiečiai. Kelio atgal nėra. Kiniečiai, įsakyti sovietų, pradėję milžinišką puolimą, siekia didesnių uždavinių. Šiandieną tuščia kalbėti apie Korėją, kai pasaulio jėgos kertasi dėl praeityje vesto F. D. Roosevelto, dalinai W. Churchill, vaikiško žaidimo.

Kiniečių komunistų delegacija JTO Saugumo Taryboje reikalauja: JAV pasitraukti iš Korėjos, neliesti Formozos ir įsileisti raudonąją Kiniją į JTO. Amerikiečiai šaukia: mes nepasitrauksime iš Korėjos. E. Bevinas mušasi į krūtinę Žemuosiuose rūmuose: suklydome de facto pripažinę komunistinę Kiniją.

Kas toliau lieka? Bombarduoti Mandžiūriją? Tai reikštų karą su Kinija. Sovietai laiką pasirinktų tinkamą išeiti į pasaulio karinę regyklą pažiūrėti, kiek sniegas dengia kritusių—bendrininkų ir priešų. Tuomet ir prasidės naujas trečiojo pasaulinio karo tarpsnis.

ANGELLOS CALOMIRIS ISTORIJA

FBI seka JAV komunistus

(Tęsinys iš praeito nr.)

Sulietuvino Vyt. Kastytis

DANGUS NIAUKIASI...

KP ėmė ruoštis pogrindinei veiklai. Pradėta organizuoti mašinisčių kursai. Jos, sustojus "Daily Worker", turėtų rašomų mašinėlių pagalba spausti partijos vedamuosius ir jais per rankų rankas aprūpinti visus KP narius.

1948 m. Angela tapo vieno KP skyriaus organizatorė, atseit, pirmininke. Komunistai tada išvystė didelę veiklą nekomunistinėse unijose, stengdamiesi kompromituoti jų vadovus. Tačiau pasisekimo tebuvo susilaukta vien tik jugoslavų uosto darbininkų tarpe. Betgi ir pastarieji tol tesidomėjo komunistine propaganda, kol jų herojus Tito su Juozopu buvo geruose santykiuose...

Vieną vakarą, kada visi Angellos skyriaus KP nariai buvo išsiųsti "padėti" streikuojantiems uosto darbininkams, ji sėdėjo skyriaus būstinje su buvusiu tautinio komiteo atstovu drg. Lenu. Vyrukas labai nerimavo, kad tarp jų narių ir uosto darbininkų neįvyktų muštynių. Pagaliau, sekdamas gerų generolų pavyzdžiu, jis pats nutarė vykti į politinių kautynių lauką—uosto rajoną. Kad ji nepatektų kartu su juo į policijos rankas, drg. Lenas knygutę paliko Angellai "pasaugoti". Angella pasisakė ketinanti vykti namo. Drg. Lenas pažadėjo, pavojui pasibaigus, atsiųsti žmogų knygutei atsiimti. Savaime suprantama, Calomiris, vos tik spėjus parbėgti namo, tuojau padarė visos knygutės—ji buvo šifruota—foto nuotraukas, kurios tuojau pat nukeliavo į FBI atstovų rankas...

NELAIMINGOS KP BARBAROS...

Angellos skyriaus finansų sekretorė drg. Barbara, nusivedusi Angellą į savo butą ir saugiai užrakinusi duris, ėmė jai skųstis "kaip patikimai komunistei", kad ją, Barbarą, jau seka ir tardo FBI. Jos abi sudegino komunistines Barbaros knygas. Komunistų partijos nario knygelę išsigandusi Barbara įmetė į klozetą. Ji, vargšė, nežinojo. kad tas nei kiek nepakeičia padėties, nes jos kortelės numerį Angella jau prieš kelis mėnesius buvo pranešusi FBI... Nieko nenujausdama Barbara netgi padovanojo Angellai savo "Komunistų Manifestą", kurio ji niekaip neįstengė prisiversti įmesti į krosnį...

Tokių KP nelaimingų Barbarų tada buvo šimtai. Visos jos labai graužėsi dėl komunistinės praeities, degino komunistinės propagandos raštus ir plėšė partijos nario korteles...

Kaip tik tuo metu įvyko KP konvencija. Įeinančių atstovų dokumentus stropiai tikrino partijos slaptoji žvalgyba. Kiekvienas komunistas buvo įspėtas, kad iš salės nebus galima išsinešti jokių užrašų. Tačiau Angellai vis dėlto pavyko: posėdžiuose ji lyg žaizdama atsargiai viską žymėjosi į bloknotėlį. Kiekvieną prirašytą ar pripaišytą lapelį, suglamžiusi į rutuliuką, nežymiai kišosi į kišenę. Paliekant posėdžių salę jos kišenės buvo gerokai išsipūtusios. Prie durų buvo darom akrata. Kada ėmė krėsti pirma jos ėjusią merginą, Angella "pasiėmė" į šoną ir užkalbino pro šalį skubančius aukštuosius partijos pareigūnus. Su jais ir ji išėjo pro duris niekeno nekrėsta, o su ja į FBI rankas iškeliavo konvencijos smulkus aprašymas su krūva pavardžių...

Tų pačių metų vasarą buvo mesti kaltinimai dvylikai komunistų vadų dėl ruošimosi nuversti JAV vyriausybę. FBI eilėse kilo didelis entuziazmas. Jie ištisą metų eilę sekė komunistus, rinkdami kaltinamąją medžiagą ir laukdami, kol pastarieji sulaužys įstatymus, kad juos būtų galima patraukti į teismą. Valanda jau buvo atėjusi.

ANGELLA KP NEMALONĖJE

Angella turėjo didesnį incidentą su rajono organizatore drg Rena Klein. Pastaroji be jos žinios ir net oficialaus pranešimo į Angellos vietą paskyrė naują asmenį drg. Caroline. Atvykusi į sekcijos posėdį, Angella rado pirmininkaujant drg. Caroline ir tik tada sužinojo, kad ji atleista iš sekcijos organizatorės pareigų.

Supykusi dėl drg. Renos netakto, Calomiris viešai išdrožė ilgoką kalbą, nukreiptą prieš rajono organizatorę drg. Reną Klein, pagal komunistinius metodus išvadindama ją biurokrate, nenusimanančia darbininkų sąjūdžių reikaluose ir, išviso, netinkančia rajono organizatorės pareigoms, kurias ji, girdi, buvo užėmusi vien tik todėl, kad KP viršūnėse turėjo stambių užtarėjų...

Angellos pasikarščiavimas greit davė rezultatų: ji buvo apšaukta antikomuniste, apkaltinta prieš partiją nukreiptais atsiliepimais ir santykių palaikymu su antikomunistinio nusistatymo žmonėmis. Tai, be abejo, buvo drg. Renos Klein revanšas. Po tokių aštrių kaltinimų sekė visiškai suprantamas reikalavimas—išstoti iš KP.

Tačiau Angella nenusigando. Ji pareikalavo, kad jai primesti kaltinimai būtų įrodyti. Sekantį rytą kreipėsi į drg. John Lautner, New Yorko valstybėlės KP Apžiūros Komisijos viršininką, prašydama pravesti kvotą. Kvota nebuvo pravesta. Drg. John Lautner delsė, laukdamas, kol visas nemalonus reikalas aprims ir bus užmirštas. Angella ir toliau likosi KP eilėse. Tačiau John Lautner, po Angellos pasirodymo liudininke KP vadų byloje, tapo atgailos ožiu. Jam buvo suversta kaltė, kad jis remia ir globoja partijos šnipus... Ir net jis pats buvo apšauktas priešo agentu. 1950 m. sausio 17 d. KP jį išmetė iš savo tarpo...

RUOSIMASIS TEISMUI

FBI pasiūlė Angellai stoti liudininke dvylikos KP vadų byloje. Pasiūlymas iš pradžios atrodė labai malonus, bet, rimčiau pagalvojus, tai buvo labai rizikingas dalykas. Po tokio viešo išstojimo prieš komunistus ir savo tikrosios veiklos atskleidimo, Angella visą amžių turėtų praleisti JAV. Išvykusi už JAV ribų ji būtų tuojau sulikviduota Komunistinio Internationalo agentų. Maskvos rankos labai ilgos ir toli siekiančios... Iš kitos pusės—tolimesnis dviveidis žaidimas partijos eilėse taipogi nieko gero nežadėjo. Labai galimas dalykas, kad KP jau ją įtaria ir tik laukia progos nušluoti nuo žemės paviršiaus. Vargu ar ypatingos atsargumo priemonės galėtų išgelbėti nuo šios grėsmės.

Kaip tyčia į jos foto studiją atsilankė tulas Ralph iš tautinio KP komiteto ir jai pasiūlė labai įtartiną naujos rūšies darbą—ryšininkės pareigas. Tas sukėlė dar didesnį Angellos nepasitikėjimą partija. Visą naktį ji tarėsi su FBI atstovais. Buvo trys išvados. Gal būt, KP jau žinojo, kad ji dalyvaus liudininke komunistų vadų byloje. Tokiu atveju KP jai galėjo tyčia suteikti ryšininkės pareigas, nes FBI atstovai, susigundę gauti naujos medžiagos, galėtų atsisakyti nuo jos liudijimo, ją ir toliau palikti KP eilėse... Pagaliau gal šis siūlymas tebuvo jos ištikimybės bandymas. KP jai visada galėjo duoti tyčia suredaguotus pranešimus ir bandyti ją sekti... Trečia išvada—labai galimas dalykas, KP taip buvo dezorganizuota, kad drg. Ralph nieko nežinojo apie drg. Renos Klein Angellai primestus kaltinimus...

FBI vis dėlto nutarė nerizikuoti Angellos gyvybe ir statyti ją liudininke, tuo užbaigdami jos kaipo antikomunistinės šnipės, karjerą. Kadangi drg. Ralph dar vis nesiskubino įvesti ją į naujas pareigas, Angella ir toliau dirbo KP eilėse, atliekamu laiku ruošdama medžiagą komunistų vadų teismui. Per komunistų pikietininkų linijas ji automobiliu būdavo įšmugeliuojama į teismo pastatą ir čia per kiauras naktis dirbdavo su tardytojais. Per langą iš devinto aukšto ji matydavo pikietuojančius komunistus su didžiuliais plakatais: Išlaisvinkite dvylika kaltinamųjų! Neduokite žūti demokratijai! Siandien teisiami komunistai, rytoj ateis eilė jums!...

(Bus daugiau)

Ką sako Tau širdis?

Jaunoji Drauge! Ar tu statei sau klausimą—vienį kartą visiškai rimtai—kuo tu būsi? Keista, Tu negalėjai savęs neklausti. Vis atrodė, kad dar turi laiko: spėsiu, gal pats gyvenimas atsakys!

Metai eina, ir gyvenimas tyli. Tu, turbūt, nepagalvojai, kad didžiausius atsakymus duoda ne gyvenimas, o Dievas. Įsiklausyk! Jis kalba retai ir tyliai—gal neišgirdai, gal gyvenimo tempas ir triukšmas apkurtino—ir praėjo pro šalį Rūpintojėlis su savo kuždesiu.

Mieloji! Jei tu išgirstum tą vienį žodį "Sek mane!", dar tau liktų kitas mažas klausimas: kaip kokiu būdu? Ir gal dar vienas: kur?

Tu gali rinktis vietą ir formą, kuri tavo širdžiai artimesnė. Mes norėtume tau tik padėt, mes, kurios Rūpintojėlio balsą išgirdusios kiek anksčiau. Gal girdėjai šventojo garsų gaubiamą arkivyskupo Matulaičio - Matulevičiaus vardą. Mes esame jo kūrinys, gimęs savoj lietuviškoj žemėj—tuo metu, kai gimė ir mūsų tautos nepriklausomybė. Mes esame Marijos Nekalto Prasidėjimo Seserys, norinčios Marijos Žemės pašventinimo savo aukomis ir apaštalavimu.

Atvyk pas mus, pamatyk! Jei turi abejonių, ar nori platesnių žinių—parašyk. Duodame tau ir adresą:

Rev. Sister Superior
Immaculate Conception Convent
R.F.D. 2, Putnam, Conn., USA
arba Kanadoje
Rev. Sister Superior
9 Wellesley Place
Toronto, Ont.

Dar gydytojų licencijavimo klausimu

"The Ensign" praneša, kad jo korespondentui, kuris kreipėsi į Medicinos Tarybą teiraudamasis nuomonės dėl Vancouverio Medikų draugijos pareiškimo, kad DP gydytojai galį gauti darbo Kanadoje, buvę atsakyta skeptiškai. Esą pirma reikią išlaikyti egzaminus, kurie būną du kartus per metus. Vankuveriečiai tai pareiškė neigdami Albertos provincijos užsimojimą pakeisti licencijavimo tvarką. The Ensign nuo savęs pastebi, kad Kanadai esą reikalinga dar 2000 gydytojų ir kad IRO globoje jų esą 3000, tik nepastebi, kad nemažai jų yra ir Kanadon atvykusių, bet negaunančių teisės dirbti.

Tremtis ir darbas

"Žodis aš mane tiesiog skaudina..."
M. Martin.

Prancūzų pasipriešinimo sąjūdžio aktyvi dalyvė Simone Weil, kilusi iš pasiturinčios izraelitų šeimos ir kataliko rašytojo Gustav Thibon supažindinta su krikščionybės esmė, savo pastabų knygutėje pasižymėjo:

"Jeigu kas nors padarė man ką nors blogo, reikia iš meilės tam, kuris mane nuskriaudė, stengits, kad ta kančia manęs nesumažintų, nes pirma ir jis iš tikrųjų nepadarė blogo veiksmo".

Toliau ji šitaip samprotauja:

"Reikia, kad pats blogis būtų švarus, o jis negali būti švarus kitaip, kaip tik nekaltai kenčiant. Nekaltasis, kuris buvo nuskriaustas, ant blogio išpila išganymo šviesą. Lieka Dievo nekaltumo atvaizdu. Taigi taip Dievas, kuris myli žmogų ir žmogus, kuris myli Dievą, turi kentėti".

Skriaudos grūdina

Mes matome nekartą motinas, kurios ypatinga meile gaubia savo vaikus. Ir net nuo pačios kūdikystės.

— Kodėl jūs stengiatės patenkinti kiekvieną kūdikio troškimą? — paklause kartą vieną motiną bičiulis.

— Dėl to, kad jį myliu, — ne nepagalvojus atsakė ši.

— O ar mylėsite jį ir tada, kai jis paaugęs nusikals?

— Mylėsiu, nes jis mano!

Tikrai nuostabi yra motinos meilė. Ji nieko nepaiso, niekas jai nesunku, kad tik vaikas būtų laimingas.

Tačiau vieną kartą vaikas išeina iš motinos globos. Jis tuojau susiduria su nauja aplinka, kuri, deja, nėra persunkta motiniškos meilės dvasia. Tada jis patiria ir skriaudą, ir paniekinimą, ir apgaulę, ir išnaudojimą. Pasaulis jam pasirodo visai kitokioje šviesoje. Kartu betgi nauja aplinka —žiauri ir negailestinga— jį ir užgrūdina.

Ir suaugęs žmogus turi kūdikiškumo savyje. Ypačiai tai apsireiškia spontaniškai, neapgalvojant, kai susiduriama su naujais kraštais ir žmonėmis. Pačią pirmą dieną naujas kraštas pasirodo keistas su savo papročiais ir žmonėmis: jie ne taip, kaip įprasta, sveikina, ne taip kalbina, klausinėja, jie įsivaizduoja, pučiasi, nesupranta mano dvasios, tėvynės netekimo skausmo... Su laiku tačiau apsiprantama: nestebina kambarių židiniai, o kartais net pradeda patikti, nestebina kaimynų rezervuotumas, nuolatinis skubėjimas, net pinigo meilė...

O vis dėlto iki šį skriauda—gyvenimas svetimame krašte—grūdina, moko, kai į visa žiūrima blaiviomis ir atviromis akimis. Pradžioje mineta Simone Weil tvirtina:

"Kiekviename krašte turime mylėti tai, kas jame sudaro pagrindinę atskirų individų dvasinės pažangos sąlygą,—būtent: socialinę santvarką,net jei ji netobula būtų, nes ji geresnė už visišką anarchiją; kalbą, papročius, iškilmes, visa, kas prisideda prie to krašto grožio, visą jo gyvenimą gaubiančią poeziją... Tačiau tauta kaip tokia negali būti antgamtinės meilės objektu. Neturi sielos. Tapgi yra didelė bestijė".

Matome svetur nemažų laimėjimų. Juk šiuo metu neretai pasitaiko, kad į Angliją važiuoja gydytis įvairose vietose išsiskirstę jos piliečiai. Kodėl? Dėl to, kad čia medicininė pagalba nemokama, kad čia už vaitus nereikia mokėti. Galime aplankyti senelių prieglaudas, kūdikių lopšelius, mokyklas...

Tuos laimėjimus vertiname, bet jų niekad ir nepamirštame. Jie bus naudinga medžiaga ir tada, kai kursimės savo Tėvynėje.

Darbas skaidrina

Beveik visi tremtiniai pradeda savo naujo gyvenimo pakopą fiziniu darbu. Dirba fabrikuose ir įmonėse ūkininkai, dirba mokytojai, dirba medikai, kariai, diplomatai, net kai kur dvasininkai.

Fizinis darbas nekartą išsemia žmogų. Neįpratusį apgaubia net nusivylim oir nevilties atorūgomis. Vakare, grįžus iš darbo, krinta knyga iš rankų, kai nuovargis merkia blakstienas.

Simone Weil taipgi baigė aukštuosius filosofijos mokslus ir dirbo mokykloje. Tačiau karo metas ir nuolatinis pavojus privertė ją slapstytis sodžiuje. Ją priglaudė savo ūkyje rašytojas G. Thibon, bet Weil sutiko priimti jo pasiūlymą viena sąlyga, jai turi būti leista dirbti fizinį darbą.

Ir dirbo Simone Weil paprasčiausius ūkio darbus, marinosi už savo persekiojamus tautiečius, kol džiova pakando jos jėgas ir galutinai numarino (1943 m.).

S. Weil apie darbą turėjo savo būdingą filosofiją:

"Rankų darbas tai laikas, kuris įsigeria į kūną. Dirbdamas žmogus tampa medžiaga — kaip Kristus Eucharistijoje. Fizinis darbas yra mirties pobūdžio, o mums reikia pereiti per mirti. Reikia būti pasaulio sunkenybių užmuštam, sutrintam".

"Jokie žemiškieji tikslai neatskiria darbininkų nuo Dievo, — vieni jie yra tokioje būklėje. Visos kitos profesijos susikuria sau atskirus tikslus, kurie atsistoja tarp žmogaus ir skaistaus Gėrio. Jiems tokia uždanga neegzistuoja. Dėl to darbininkai labiau reikalauja poezijos, nei duonos. Jų gyvenimas turi būti poezija, — reikalauja amžinybės atspindžio. Ir tiktai religija gali būti tos poezijos šaltiniu... Stingant tos poezijos, pradeda rastis įvairios demoralizacijos formos."

Kokios gilios, iš paties gyvenimo išsiurbtos mintys!

Juk ir šv. Juozapas buvo paprastas rankų darbininkas, o jo siela kilo, kaip kodylo dūmai, į aukštybes. Mūsų ūkininkai, purvinomis rankomis triūsėsi apie žemę maitintoją, savo dvasia būdavo lyg tie Evangelijos minimi kūdikiai.

Darbas skaidrina žmogaus sielą, parengia ją didžioms mintims amžinybės vaidiniams. O religija įkvepia ir galutinai apvalo.

★

"Šiame pasaulyje nieko iš tikrųjų neturime, nes likimas gali mums viską atimti, išskyrus galimybę pasakyti: — aš, — ir taip kaip tik reikia Dievui atiduoti", — sako Simone Weil.

"...žodis AŠ mane tiesiog skaudina, kai turiu jį ištarti; man atrodo, kad jau to žodžio AŠ skambesys yra bjaurus", — tvirtina kita prancūzų laisvės kovotoja, rašytoja Marietta Martin.

O mes pridėkime, jau vienos tos mintys, plaukiančios iš kovojančių šiełųų gelmių, suteikia mums malonią progą susimąstyti.

J. Kuzmickis.

Mūsų studentijos vargai

Galbūt, didesnei visuomenės daliai yra mažai žinoma apie lietuvius, studijuojančius Šiaurinės Amerikos universitetuose. Tikriausiai nesuklysiu teigdamas, kad daugumai studijos šiuo metu atrodo tam tikra prabanga. Deja, tai yra toli nuo tikrovės. Iš 16 Toronto universitetuose studijuojančių lietuvių nei vienas neturi laimės naudotis bent kokia prabanga. Jų darbo sąlygos galėtų būti tiksliau apibudinamos kitokiais žodžiais: skurdas ir per nedateklių veržimasis į ateitį. Galbūt, dalinai ir tiesa, bet ar tai nėra viena iš pagrindinių mūsų tautiškumo išlaikymo ir mūsų tėvynės atstatymo sąlygų—palaikyti kuo didžiausią inteligentijos skaičių?? Kas padengs mūsų inteligentijos nuostolius abiejų spalvų kacetuose, kas papildys per šiuos juoduosius metus amžinybėn nužengusias pajėgas? Nepriklausm. laikais, kuomet ir kacetai neretindavo mūsų eilių, Lietuvos aukštosios mokyklos išleisdavo šimtus naujų integentų vien tik papildyti laiko iškintas jėgas. Šie šeši metai Lietuvoje ir tremtyje palaužė tragiškai didelį skaičių mūsų tautos branduolio. Tačiau kiek mūsų jaunimo buvo paruošti užimti jų vietas? Vokietijos universitetus baigė vos kelios dešimtys lietuvių, kai tuo tarpu per tuos metus Lietuvos universitetai būtų paruošę virš 1000 naujų jėgų. Ar tai nėra tragiškas balansas? Šie liūdni faktai verčia mus pažiūrėti į mūsų studijuojantį jaunimą visiškai iš kitos pusės. Taip, jie vargsta dėl užsibrėžto tikslo, bet šis tikslas nėra jau taip egoistinis, kaip kaikurie mano. Dauguma mūsų tautiečių, galbūt, šiek tiek apsikrėtė dolerine liga ir neretai primeta ją studentams, sakydami, kad po metų—kitų jie sėdės šiltose vietose ir kraus milijonus. Tačiau ar daug kas žino, kad Kanadoje diplomuotieji tik iš universiteto retai uždirba 250 mėnesiui, tuo tarpu, kai didelė dalis normalių darbininkų gauna net ir daugiau. Argi apsimoka vargti 4 metus, sumokant už tai apie $3000, kad po to uždirbti tik apie pora šimtų mėnesiui? Ne, šis studijuojančio jaunimo pasiryžimas turi daugiau ideologinio atspalvio, negu materialinio. Ir iš tiesų, žinant jų finansines padėtis, kartais darosi baisu pamačius, kad dauguma tik su keliais doleriais kišeniuje pradeda studijas. Iš šalies žiūrint atrodo, kad tai yra gryna savižudybė. Taip, ta jų drąsa yra nuostabi ir kelia pasigėrėjimą mūsų nepasiduodančiu jaunimu.

Ir štai kodėl mūsų aktyvusis studijuojantis jaunimas yra vertas pagarbos ir, netgi pasakyčiau, konkrečios paramos. Mūsų kolonijos nėra turtingos, bet jos yra pakankamai turtingos neleisti studentams badauti, kaip kad yra atsitikę Toronte. Iš kitos pusės yra baisi tragedija būti priverstam atsisakyti universiteto dėl finansinių sunkumų, kai 4 metų sunkaus darbo vainikavimas yra beveik ranka pasiekiamas. Yra faktų, kad vietinių universitetų pripažinti ypatingai gabiais ir savo gabumais įsiveržę į "garbės studentus", yra priversti atsisakyti universiteto vien todėl, kad neturi ko valgyti. Ar šitie faktai neapeliuoja į visuomenę?

Aš manau, kad lietuvių visuomenės pasyvumas studentijos reikalams nėra pagrįstas. Atėjo laikas ir net vėlyvas, prabilti visuomenei ir pasisakyti savo mintis. Vardan mūsų tautos gerbūvio neleiskim išmirti mūsų inteligentijai!

A. J.

Kaip gintis nuo atominių bombų

Ontario provincijos ugniagesių maršalas parūpino brošiūrą, kurioje trumpai nurodoma, kaip žmonės turi elgtis, jei būtų numesta atominė bomba. Brošiūra išsiuntinėta visiems provincijos ugniagesių vienetams.

Brošiūros pradžioje gyventojai padrąsinami, kad atominė bomba nėra jau taip viską naikinanti, kaip įsivaizduojama. Prieš jos veikimą, sako, yra ir apsaugos priemonių. Hirošimos ir Nagasaki sprogimuose nuo tiesioginio bombos veikimo žuvęs tik palyginus nedidelis procentas aukų. Daugumas žuvę nuo netiesioginių bombų pasekmių, dėl klaidingos laikysenos, nes žmonės nežinoję. Sprogimo nudeginimai buvę pirmąja daugumos mirties priežastimi. Tik nesenai esą patirta, kad plonytis medvilnės audeklas apsaugąs nuo nudeginimų. Kalbos, kad Hirošima niekad nebūsianti tinkama gyventi vieta, esą neteisingos. Hirošima šiandien esanti jau atstatyta ir aplink augą javai sveikiausias maistas. Radiacija buvusi priežastis mirties tik 10-15% žuvusiųjų.

Atseit labai svarbu žinoti, kaip tokiam atveju elgtis.

Gyventojus perspėjančiam ženklui pasigirdus, per likusias 15 minučių reikia:

1. Užsimauti neankštas kelnes ir užsivilkti kuo ilgesnėm rankovėm, iki riešų, bliuzę. Visi rūbai turi būti šviesios spalvos—lengvai dažyti. Užsidėti skrybėlę žemyn nulenktais kraštais. Kelnių galus sukišti į kojines. Užsimauti pirštines. Sudrėkinti nosinę ir aprišus ja veidą panaudoti kaip kaukę nuo radiaktyvių dulkių.

2. Užgesyti ugnį gazo krosnyse ir vandens šildytuvuose.

3. Atidaryti visas duris ir langus, kad išvengtum sugadinimų nuo oro bangų spaudimo. Po sprogimo uždaryti visus langus ir duris, kad apsisaugotum nuo radioaktyvių dulkių.

4. Užtraukti langų užuolaidas, kad saugotų nuo radiacijos.

5. Laikytis — geriausia gulti ant žemės, arti sienos, toli nuo langų, arba prie stiprios kolonos. Būnant lauke, gulti į griovį ar prie stipraus pastato pagrindo.

6. Išjungti alyvos krosnis.

7. Uždaryti duris į anglimi ar malkom kūrenamas krosnis.

8. Prisileisti geriamo vandens ir pastatyti jį rūsyje apdengtą, kad tiktų vartoti po puolimo.

Atvejais, kai puolimas po perspėjančio alarmo seka tuč tuojau, brošiūra duoda vienį nurodymą:

Atsigulk veidu žemyn, veidą paslėpęs tarp rankų, akis smarkiai užmerkęs. Palik kniupščias 10 sekundžių po sprogimo.

Ką daryti po sprogimo?

Tai priklauso nuo to, kaip bomba susprodinta—ore, ant žemės ar vandenyje. Nuo to priklauso, kokie sudaryti debesys.

Jei ore susprogdinta, debesys pakils iki 30.000 pėdų per 5 ar 10 sekundžių. Pavojus nuo šitų debesų radiacijos praeis per 10 minučių.

Jei bomba susprogdinta žemėje ar vandenyje, debesys taip aukštai nepakils ir radiacija pavojinga ilgą laiką. Jei radiologinės apsaugos tarnyba neduos kitokių nurodymų, pasišalink iš tos srities, kaip galima greičiau.

Sprogimo ore labiausiai galima laukti miestus puolant, nes tokis sprogimas plačiausiai veikia. Tokiam atvejy reikia elgtis šitaip:

Palikti po stogu tol, kol nustos kritęs lietus ar dulkės sukeltos sprogimo. Tuo tarpu pagelbėti, jei kas nors kaimynystėje yra sužeistas. Užgesinti, jei kur prasidės nedideli gaisrai.

Kai aprims ir baigsis gaisrų gesinimas, evakuacija sužeistųjų, jei galima, nusiplauti, gerai su muilu bent 3-4 kartus, pašalinti visas radioaktyvias medžiagas, kokios ant jūsų pateko. Ypatingo dėmesio kreipti į plaukus, rankas ir pirštų nagus. Jei galima, pakeisti rūbus ir apavą. Anuos išvalyti. Jei yra galimybės, paprašyti, kad radiologinės apsaugos tarnyba ar gydytojas patikrintų ar sveikas.

Nieko, kas paliesta radioaktyvių spindulių, neliesti, nors tai būtų masinų suvenirai. Nieko iš tokios srities nevalgyti, negerti, nerūkyti.

O paskutinis brošiūros patarimas—neplepėti, neskleisti gandus, nes ir taip sumišimo užteks.

Calomiris nuotykiai šaltas dušas

Šią visam pasauly plačiai susidariusią nuomonę griežtai paneigia Otavoje viešėjęs aukštas anglų valdininkas Malajuose Malcolm MacDonald. Pasak jo, Bao Day, prancūzų pastatytas Indokinijos Viet Nam valstybėlės valdytojas, nėra joks bevalis pastumdėlis. Tai vyras didelės drąsos ir didelio politinio apsukrumo. Jis mylįs savo tautą gal labiau ne kuris kitas iš jo tautiečių, jai pasišvęsdamas dirbąs ir kovojąs su komunistiniu pavoju negalvodamas apie savo gyvybę. Jei jis būtų lėbautojas, to nedarytų, būtų ir toliau pasilikęs Rivieroje, nes pinigų jam netrūko. Kaip kiekvienas jaunas žmogus, jis mėgo savo laiku paužti ir pamatyti pasaulio. Komunistų propaganda nesnaudė ir suskubo nupiešti pasauliui Bao Day asmenį jiems naudingais bruožais. Nesuskubę įkelti kojos į Indiją, Pakistaną, Burmą, komunistai, išnaudodami kiekvienį progą ir žinodami, kad prancūzai yra silpni, nori užgrobti Viet Nam valstybėlę.

Prancūzų Indokinija susideda iš trijų valstybėlių: Cambodia, Laos ir Viet Nam.

Išskyrus Viet Nam kitose dvejose yra ramu. Viet Nam valstybėlėje yra stiprus tautinis judėjimas, kuris pasidalinęs šiuo metu pusiau. Viena dalis klauso Bao Day, kita Maskvoje išmokyto komunisto Ho Chi Minh. Sugrįžęs į savo kraštą, Malcolm MacDonald tvirtinimu, Bao Day pasirodė esąs vertas jam skirtos vietos ir trumpu laiku pasiekė didelių laimėjimų. Savo apsukrumu išstūmė komunistų įtaką daugelyje krašto vietų visiškai. Komunistai tapo nustumti į Kinijos pasienį. Diena po dienos Bao Day pozicijos tvirtėjo, o Ho Chi Minh silpnėjo. Dabartiniai komunistų laimėjimai pasiekti vien kinų dėka.

Bao Day laukia tos dienos, kada prancūzų nebebus krašte. Tačiau dabartiniu metu prancūzai Indokinijoje yra būtini. Be jų kraštas patektų į chaosą. MacDonald sako, kad prancūzai Indokinijos reikaluose verti pagarbos. Jie jokios naudos negaudami laiko frontą prieš komunizmą tolimoje Azijoje. Bao Day nesunkiai gali sudaryti 100.000 vyrų kariuomenę. Jai vadovauti trūksta karininkų. Numatoma, kad prancūzai pails ir ilgai negalės Indokinijos ginti.

Vienintelė viltis JAV. Dėdė Samas nesnaudžia. Karo medžiagų pagalba iš JAV jau pasiekė frontą. Trečias laivas, atgabenąs amerikiečių pagalbą, atvežė ir 40 kovos lėktuvų.

P. Br.

O latvių dovanos nepriėmė

Prieš mėnesį lietuvių grupė Long Islande, N.Y., pasiuntė Trumanui pluoštą dolerių, prašydami panaudoti juos kovai su komunizmu. Trumanas juos perdavė iždui, po atatinkamo pagarsinimo.

Lapkričio 25 panašaus gesto ėmėsi latviai, pasiųsdami 23 dolerius tulam gubernatoriui Henry Schricker, kuris tačiau juos grąžino atgal su prierašu, jog tai buvęs ištikrųjų gražus gestas, bet kovoje su komunizmu pirmoje eilėje eina krikščionybė, bet ne pinigas, todėl jis siūląs latviams pinigus perduoti katrai savo parapijos bažnyčiai.

Alm.

Ar Bao Day Prancūzų pastumdėlis?

Nors kažkas matė "Tėviškės Žiburius" "Laisvės" redakcijoje Jamaicoje, N.Y., būtų labai gerai, jog ten talpinamas "FBI seka JAV komunistus" būtų ištisai joje perspausdintas. Juk teisybę nėra reikalo slėpti, antra vertus parodytų metodus kaip kapitalistai persekioja pažangiuosius. Bet turbūt jam neteks šios grakščios mažiekės moteriškaitės straipsnio pamatyti. Gal tada iš skaitytojų atsirastų tokių kurie sutiktų apmokėti "TŽ" visiems bimbininkams ir ylininkams? Sąrašus patiektume mes amerikiečiai; didelio vargo juos gauti nebūtų.

Miss Angella Calomiris sveria 104 poundus. Figurėlė grakšti, maloni žiūrėti. Kalba gyva ir greita. Balsas—minkštas. Metų—34-rių ir visai atvirai priima visus laikraštininkus. Nelaukdama klausimo pradeda savo biografiją. Gimę Graikijoje—jos tėtė ir mama. O ji pati išaugusi Rytiniame Manhatene. Šeima toli gražu nebuvo turtinga ir kažkuris žurnalistas pavadino ją "be privilegijų". Miss Calomiris mananti, jog tai neatitinka jos galvosenos. Bent ji tokia niekad nesijautusi.

Ji nuo 7-nių metų norėjusi tapti fotografe. "Ir geriau prapultumėt Jūs kur peklon su savo pasikalbėjimais. Daug mieliau man būtų kamerą prieš save matyti".

Ir tada ji buvo paklausta kaip ji suprantanti išdavimą. Ji kiek pamąsčiusi atsakė "I know what do you mean"... Tai nelengva būtų išaiškinti šių laikų pasaulyje. Nevienodai tai suprantama pas sovietus ir Amerikoje. Sovietams privalu visiškas atsidavimas partijai — draugai, šeima, namai — viskas niekai. Amerikoje priešingai. Bet ji atlikusi savo pareigą!

Fotografijoje Miss Calomiris, kurios raportai kaip atsimenate keliavo į FBI "leidyklą", kurios dėka galime pasidžiaugti šiais 20 amžiaus nuotykiais, neturi kažinkokių ambicijų. Ji norinti fiksuoti žmonių pergyvenimus, jausmus ir patį gyvenimą. Stieglitz ir Steichen jai didžiausi autoritetai, kurių mokiniu Walker Evans ji pati norėtų būti.

Alm.

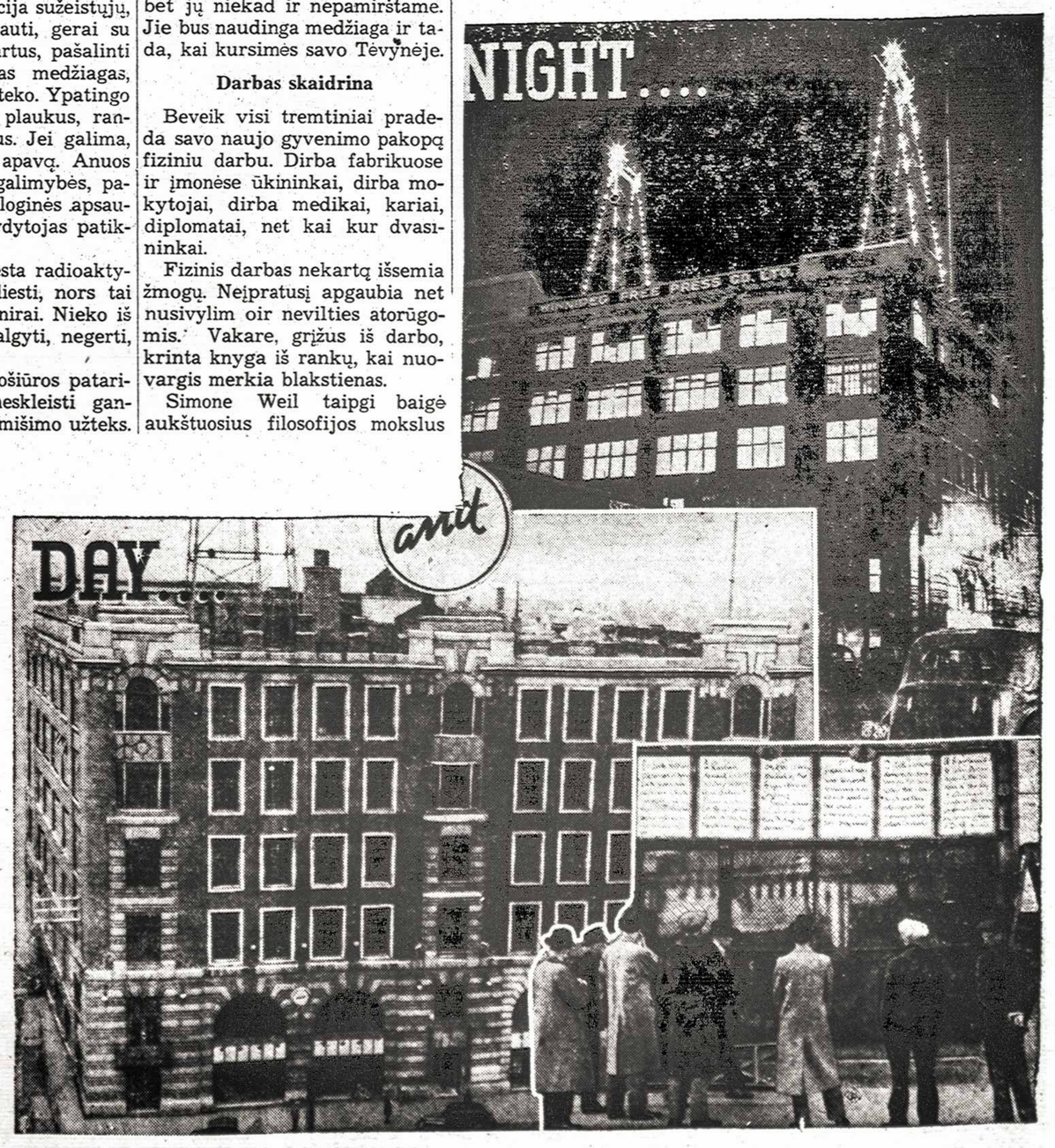

Winnipeg Free Press rūmai, ant kurių vasario 16 d. plevesuoja Lietuvos vėliava

---

Nauji Bažnyčios persekiojimai Lenkijoje

Iš Londono praneša, kad po Varšuvos "taikos kongreso" Lenkijoje vėl prasidėjo Bažnyčios persekiojimai. Komunistai svarbiausia kaltina Bažnyčią, kad sulaužiusi balandžio mėnesio susitarimą. Ten vyskupai buvę įsipareigoję paveikti popiežių, kad pertvarkytų Lenkijos vakaruose prijungtųjų žemių bažnytinę administraciją, kad tas žemes įjungtų į Lenkijos bažnytinę administraciją, o to vyskupai nepadarę. Šis argumentas, beabejo, keliamas dėl to, kad visokio šių žemių suliejimo su Lenkija klausimas yra populiarus Lenkijoje ir komunistams naudinga Bažnyčią panaudoti lenkų tautinių reikalų priešu.

Hamilton, Ont.

Katalikės Moterys turėjo pasisekimą

Liet. Kat. Mot. Dr-ja Hamiltone gruodžio 2 d. suruošė paskutinį šokių vakarą, kuris turėjo gražaus pasisekimo ir davė apie 100 dol. pelno. Pelnas bus paskirtas šv. Kalėdų dovanoms tremtiniams ir gyvenantiems nepriteklyje lietuviams.

Turėsime lietuvišką orkestrą

Muzikas Stasys Jokūbaitis suorganizavo lietuvišką orkestrą Hamiltone. Orkestras bus džiazo pobūdžio, susidės iš 5 griežikų. Jis praktikuos daugiausiai lietuvių kompozitorių ir liaudies melodijų muziką. Orkestro krikštynos yra numatytos Kalėdų pirmą dieną, Hamiltone, 469 Bay Str., Dainavos salėje.

Kariuomenės šventės minėjimas

Lapkričio 25 d. Hamiltoniečiai iškilmingai paminėjo kariuomenės šventę. Rytą kun. Dr. J. Tadarauskas atlaikė pamaldas už kritusius dėl Lietuvos laisvės karius. Po mišių sekė Libera su šventei pritaikintu pamokslu.

Vakare "Dainavos" salėje įvyko minėjimo oficialioji dalis. Minėjimą atidarė KLB Hamiltono skyriaus pirmininkas p. St. Naikauskas pakviesamas kritusių už Lietuvos laisvę karių pagerbimui sugiedoti "Marija, Marija". Garbės prezidiumą sudarė Nepriklausomybės kovų savanoriai.

Apie Lietuvos kariuomenės užuomazgą, jos Nepriklausomybės kovas ir reikšmę valstybiniam gyvenime kalbėjo savanoris pulk. p. J. Giedraitis.

Apžvelgęs kariuomenės padėtį ir pasiryžimus apginti tik ką atgimusią Nepriklausomą Lietuvą, prelegentas perdavė anuometines tautos nuotaikas ir džiaugsmą, kai tauta, iškentusi ilgą rusų priespaudą, vėl tampa laisva. Ta laisvė tauta džiaugėsi ir laisvę atkovojusią kariuomenę mylėjo. Nepriklausomybės laikais grįžusį atostogoms karį visi gerbė, o jo artimieji juo didžiavosi kad štai ir mūsų šeima laisvę vertina ir ant jos aukuro šeimos narys aukoja pora metų gražiosios jaunystės.

Deja, pasitaiko, prelegento žodžiais tariant, ir tautos atmatų, kuris savo kariuomenę niekina ir teršia.

Mūsų savanoriai, mūsų tautos kariuomenė atkovojo Lietuvai Nepriklausomybę. Ji įrodė, kad vasario 16 d. aktas buvo suprastas, laukiamas ir įvertintas tautos, o ką davė jos niekintojai?

Minėjimo meninę dalį sudarė montažas "Vargo Tėvynė", deklamacijos ir vyrų oktetas, vedamas A. Degelio, padainavo "Pajūrio dainą", "Sapnų pilį" ir "Ramovėnų maršą". Minėjimas užbaigtas Tautos himnu.

Šventė praėjo pakilusioj nuotaikoj. Hamiltoniečiai įvertino mūsų tautos karžygius, juos prisiminę su meile, pagarba ir pasididžiavimu ir pasmerkė tuos, kurie iš tautos jausmų, iš mūsų savanorių tyčiojasi ir juos niekina.

Str.

Winnipeg, Man.

Bendros Kūčios

Norintieji dalyvauti bendrose Kūčiose, kurios kaip ir pernai įvyks Tėvų Pranciškonų vienuolyno svetainėje, 233 Carlton St., Winnipeg, malonėkite iki gruodžio 20 d. pranešti minėtu adresu ar telefonu 928705 klebonui kun. B. Mikalauskui, kad žinotume kiek dalyvaus.

Sušelpė tremtinius

Winnipego Lietuvių Bendruomenė išsiuntė į BALFą 569 svarus rūbų. Džiovininkų sanatorijai, DP Krankenhaus, 14b Rottenmuenster, b. Rottweil, Šveicarija, 11-kai lietuvių po du siuntiniu, kiekvieno vertė $12.17, kas sudarė už $133.87 vertės maisto.

Delhi, Ont.

Lietuvių vaikams eglutė

Kanados Lietuvių Bendruomenės Delhi apylinkė, š.m. gruodžio mėn. 21 d., penktadienį, 8 val. vakaro Delhi miestelyje, Main St. Municipical Hall (Miesto salėje, buvusio senojo pašto) ruošia visiems lietuvių priešmokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikučiams Kalėdų eglutę.

Visi vaikučiai, kurie atvyks, Kalėdų senelio bus apdovanoti dovanėlėmis. Patys vaikučiai pavieniai ir bendrai atliks atitinkamą programėlę. Kviečiami visi vietos lietuviai tėvai suvežti savo vaikučius. Be to, kurie tėvai ta pačia proga norėtų patys savo vaikučiams ar kitiems įteikti savo dovanėlių, gali jas kartu atsigabenti, Kalėdų senelis mielai padės ir prie eglutės jas tradiciniai įteiks.

Apyl. L. Komitetas.

Mūsų mirusieji

A. A. PREL. PR. PENKAUSKAS

Mus pasiekė liūdna žinia, kad Austrijoje gruodžio 1 d. mirė nuo širdies smūgio ir gruodžio 4 d. palaidotas prelatas Pranas Penkauskas, ilgametis Kauno V. D. universiteto viduramžio istorijos profesorius ir Kunigų seminarijos rektorius, teturėdamas 61 m. amžiaus.

Dirbdamas universitete, o po Maironio nuo 1933 m. ir rektoriaudamas kunigų seminarijoje, prof., tada dar kanauninkas, yra parašęs keletą vadovėlių, istorinių studijų (iš Lietuvos istorijos) ir gausiai rašęs straipsnių į perijodinę spaudą. Tremtyje gyveno Austrijoje, paskutiniu laiku Bachmanning bažnytkaimy, kapelionaudamas net dviejose lietuvių stovyklose, dėstydamas tikybą lietuvių gimnazijoje ir pradžios mokykloje, klebonaudamas vienoje austrų parapijoje ir dar rasdamas laiko dirbti mokslinį darbą ten pat esančioje didžiulėje Benediktinų vienuolyno bibliotekoje, kur radęs Šv. Kazimiero beatifikacijos aktus ir parašė jo biografiją, kartu dar rašydamas straipsnių į perijodinę spaudą.

1949 m. sausio 3 d. arkivyskupas metropolitas jį pakėlė kapitulos prelatu.

Savo ilgesio grįžti į brangiąjį Lietuvą a.a. prelatas Penkauskas nebesulaukė. Tauriam tautos ir Bažnyčios darbininkui, tebus lengva ir svetima žemelė, o gausus jo mokinių ir bičiulių būrys tars "Amžiną atilsį duok mirusiam, Viešpatie".

A. A. CEZARIS VAIČIKONIS

Skaudi činia iš Čikagos liūdesiu suspaudė širdis tų, kurie arčiau pažinojo a.a. Cezarį. Tas jaunas, energingas, daug gerų sumanymų įvykdęs ir ateity jų turėjęs asmuo, taurus ateitininkas staiga buvo pakviestas į Viešpaties vynuogyną.

Gimęs prieš 28 m. Aukštaitijoje, Cezaris lankė Salų pradžios mokyklą. Ją baigęs mokslą tęsė Kupiškio progimnazijoje, kur jau aktyviai dalyvavo ateitininkų veikloje. Baigęs mokytojų kursus jis mokytojavo Salų ž. ūkio mokykloje. Atrosios rusų okupacijos metu jis gyveno Murbecho DP stovykloje, anglų zonoje. Be tiesioginio savo darbo — studijų Bonnos universitete — jis aktyviai dalyvavo visuomeninėje stovyklos veikloje. Ilgą laiką jis buvo lietuvių komiteto pirmininkas, sugebėdamas taktiškai vadovauti labai nedėkingam stovyklos administravimo darbui. Paskutiniu laiku jis vedė stovyklos chorą. Jo pastangomis stovykloje buvo suorganizuota daug minėjimų, vakarų ir pobūvių. Kaip lietuvių taip ir svetimtaučių jis buvo labai mylimas ir gerbiamas. Jo straipsniai parašyti į vietos biuletenį rodė jį esant gabų publicistą. Jis dėjo visas pastangas ištrūkti iš Vokietijos į JAV, kur galėtų dar daugiau įsijungti į visuomeninį darbą, kurį dirbti jis mokėjo tikrai labai taktiškai ir sekmingai.

Liūdime netekę gero lietuvio, idėjos draugo ir nepailstančio darbininko.

St. Bujokas.

Iš PAVERGTOS TĖVYNĖS

Sovietai kolonizuoja pavergtus kraštus

The Ensign specialiai iš Frankfurto praneša, kad sovietai rytų Europoje vykdą velniškų planą nušluoti nuo žemės veido ištisas tautas. Pabaltijy vieton sunaikintųjų esą atgabenta ir įkurdinta 1.900.000 aziatų. Vilniaus, Baranovičių ir Gardino apylinkėse begyvenų veik vieni totoriai ir kazokai. Srity tarp Rytprūsių ir Peipsi ežero dabar gyventojų esą daugiau negu prieš karą, bet tai mongolai, kinai, mandžiūrai, totoriai, kirkizai. Azijatai esą apgyvendinami ir Karaliaučiaus srityje ir Lenkams atiduotose žemėse ir rytų Vokietijoje. Jie visur įkurdinami vietoj išvežtų.

Kolchozinėje vergijoje

"Tiesa" skelbia eilę atsitikimų, kaip bolševikai persekioja Lietuvos valstiečius "saugodami kolchozų turtą". Štai Šarkiškių, Kaišiadorių apskr., kolchozo du žmonės pagrobę kolchozo šieno. Matyt, žmonės norėjo pasirūpinti pašaro savo dar išlaikytiems gyvuliams per žiemą šerti. Už tai Malakauskas ir Cvilikas nubausti po 18 metų kalėti. Ūkininkai vengią savo gyvulius atiduoti kolchozui arba ir atiduotus dar laiką savais ir dažnai arklius pasiimą savo reikalams nesiklausę. Vargšai Lietuvos ūkininkai dar negali perprasti, kad jų gyvulys jau nebe jų. O prokuroras Bacharov už tai rašo:

"Už mėginimą pasiimti tą turtą atgal, net ir laikinai arba pasisavinti jį, kiekvienas atsako visu įstatymų griežtumu, apsaugojančiu kolūkinę nuosavybę".

Kiekvienas toks "nusikaltėlis" apšaukiamas buože ir sunaikinamas. Toks Mockaitis, "buožių pakalikas" viename Jurbarko rajono kolchoze vogęs turtą ir buvęs nuteistas.

Dar minima atsitikimas Vorošilovo kolchoze Trakų apskrity —rajone, kad "buožių pakalikas" Špokas prikalbėjęs kolchozo narius derlių nuimti pavieniui— kas sau. Jis buvęs nuteistas. Be abejo, jis buvo auka visų išprievartautų ūkininkų nenoro likti kolchoze, nes "laisva valia ir su džiaugsmu" sueję į kolchozą ūkininkai to juk nedarytų ir patys pasipriešintų. O čia, rašo prokuroras Bacharov, "reikėję išaiškinti kaltininką".

"Jaunosios Gvardijos" kolchozo, Klaipėdos rajono, revizijos pirmininkas M. Klinkaitis sū sūnum pasisavinę 2 centnerius grūdų. Už tai tėvas nubaustas 15 metų, o sūnus 8 m. kalėjimo.

Marijampoliečiai nesugeba iškulti

Nepriklausomos Lietuvos laikų Marijampolės apskrities ūkį atsimename kaip vieną iš geriausių, o dabar "Tiesa" skundžiasi, kad Marijampolės rajono kolchozai nepristatą privalomų paruoštų, nes nepajėgią iškulti. Rajone esą 32 kuliamosios mašinos, bet 10 iš jų sugedusios stovį, o likusios daugiau gendą negu dirbą, nes nebuvę laiku atremontuotos, o kitos neturinčios motorų. Taip pagal planą buvę numatyta prikulti 3.335 tonas javų, o prikulta vos 850 tonų. Laiku neiškūlus, nebuvę pakankamai ir sėjai grūdų.

"Socialinio turto" vagystės

Kaip visoje Sovietų Sąjungoje, taip dabar ir Lietuvoje, privataus turto vogimas nelaikomas dideliu nusikaltimu, bet baisiu nusikaltimu laikomas pasisavinimas bolševikinę terminologiją, socianimas valstybinio arba, pagal listinio turto, nors tai būtų ir iš bado padaryta. Vagia ten visi, nes atlyginimų nepakanka pragyvenimui, o labiausiai vagia prisiųstieji rusai. Tik į jų vagystes prokuratūra ir partija nereaguoja, nes tai "švietėjai ir vadai". Šią vasarą didelė byla buvo Kelmės rajono Užvenčio sovchozo spirito valykloje, kur vogę visi nuo vedėjo iki šoferių ir darbininkų. Visi jie buvo atiduoti bolševikiška mteismui ir nubausti: Prielgauskas — 25 metams, konfiskuojant turtą, Kazlauskas — 15 metų priverčiamųjų darbų stovyklos, Laurinaitis — 12 metų, Juozapavičius, Taranda, Jablonskis — po 10 metų, Žvinglys—2 metams. Buvęs apskrities vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas Dorofojevas už "tarnybinės padėties panaudojimą piktam" — 1 metams priverčiamųjų darbų. (Tiesa, Nr. 152).

Žiemai nepasiruošta

"Tiesa" visoje eilėje straipsnių pradėjo pulti daugelį kolchozų, kad laiku nepasiruošta žiemai. Jau pašalus daugelio kolchozų galvijai tebevaikštą po laukus, nes nepastatyta tvartų. Kaikurie laiką gyvulius pas ūkininkus. Nesą taip pat paruošta pašaro, o bolševikai atradę tiesą, kad tik gerai šeriamos karvės duodą pakankamai pieno. Mat, niekas ir nežinojo! Ypatingai bloga padėtis esanti Anykščių, Utenos ir Panevėžio rajonų kolchozuose.

Dailininkų vargai

Aąžvalginės Lietuvos dailės parodos proga bolševikinė spauda smarkiai puola dailininkus, kurių daugumas nesidomį partijos pasiūlytais motyvais. Ir pačioje parodoje iš 77 dailininkų vos 40 tedalyvavę. Daugelis jų gana smarkiai puolami. T. Kulakauskas esąs neįsijungęs į bolševikinę veiklą ir vos vieną paveikslą tenupiešęs—Balio Sruogos portretą. J. Vienočinskis esąs visai negyvenimiškas. Varašius nupiešęs paveikslą "Petrašiūnų elektrinė", bet ten nepavaizdavęs tinkamai "darbo žmogaus". B. Zalenskis piešiąs sportiniais motyvais, bet be bolševikinės ugnies. Šileika parodai tedavęs vos vieną peizačėlį, iškraipantį gamtą. Alg. Petrulis, A. Savickas, B. Uogintas, J. Vilutis permažai reiškiąsi komunistinėje veikloje ir nekurią Stalino portretų. B. Mingėlaitė-Uogintienė piešusi "Žvejų artelė", o išėjusi žvejų šeima. Tai esą visai nebolševikiška, šeimos pavaizdavimas partijai esšs nepriimtinas. Vaivada pagaminęs Stalino ir Paleckio biustus, Vyšniauskas — Puškino biustą, H. Rudzinskas — soc. darbo didvyrio Žmiejausko biustą, Buračas dirbąs akvarele, J. Aleknavičius nutapęs "Nerami jūra", Trečiokaitė-Žabenkienė nupiešusi Baltrušaičio portretą, V. Pieškūnas iš granito iškalęs Stalino biustą, bet silpnai, Kurminskis kuriąs dekoracijas. Vyt. Jurkjnas virtęs stalininiu meno kritiku. Artistas J. Rudzinskas esąs įsijungęs į partijos propagandinę tarnybą ir gavęs "nusipelniusio artisto" vardą. V. Tomskis Levgaudas, esąs Klaipėdos teatro direktorius.

Sovietai nepasitiki senaisiais savo krašto išdavikais

Stockholmas lapkričio 20 dieną per NYT pranešė, kad girdėję Rygos radijo dekretą, jog "Cina"—komunistų Latvijoje oficiozas, perspėjo LTSR prezidentą Augustą Kirchenšteiną, kad perdaug atsiduodąs buržuaziniu nacionalizmu ir siūlė kuo greičiausiai keisti kelią. Tik prieš mėnesį keturi LTSR kabineto nariai prapuolė dėl panašių klaidų. Taip pat tuo pačiu paneigiama anksčiau paskelbta žinia, jog prezidentas buvęs sulikviduotas; tai buvusi netiksli tulo Stockholmo laikraščio žinia.

Alm.

Lietuvių gyvenimas plačiajame pasaulyje

PRANCŪZIJA

Pranešimas iš Paryžiaus

Rugsėjo 23 d. prof. Baltrušaitis matėsi su gen. de Gaulle ir apie valandą kalbėjosi klausimais susijusiais su Lietuvos ir Europos likimu.

Spalio mėnesį Paryžiuje lankėsi p. min. Zarinš, Latvijos Pasiuntinys Londone. Buvodamas Paryžiuje jis matėsi su Dr. Bačkiu ir prof. Baltrušaičiu ir informavosi bendrai Baltijos kraštų problemomis.

Rugsėjo ir spalių mėnesio gale Paryžiuje taip pat lankėsi p. K. Pusta buvęs ministeris Paryžiuje ir Estijos u. reik. ministerio pareigas ėjęs. Dabar jis reziduoja JAV.

Spalio 16 d. įvyko Europos Sąjūdžio Centro ir Rytų Europos sekcijos posėdžiai. Lietuvą atstovavo p.p. Dr. Bačkis, prof. Baltrušaitis ir Europos Sąjūdžio komiteto pirmininkas prof. J. Brazaitis. Šiuo reikalu buvo atvykęs Paryžiun ir p. A. Rei, Estijos Tautinės Tarybos Pirmininkas (reziduojąs Stockholme), buvęs Estijos respublikos prezidentas ir u. r. min. Ta proga turėjo keletą pasitarimų su Dr. Bačkiu, kuris bendru estų sutikimu yra apsiėmęs ginti Prancūzijoj ir Estijos reikalus, kol nėra jų atstovo. Prof. Brazaitis ir p. Rei turėjo progos pasiinformuoti ir pasitarti Baltijos valstybių reikalais.

Lapkričio 3-5 d. Paryžiuje įvyko NEI Kultūrinės sekcijos ir Vykdomojo komiteto posėdžiai. Lietuvą atstovavo p. min. Turauskas. Kultūrinėje sekcijoje dalyvavo ir Dr. Bačkis.

Lapkričio 16-25 d. Strasburge įvyko keletas svarbių tarptautinių konferencijų: Europos Federalistų sąjungos, Tarptautinio Krikščioniškai civilizacijai ginti komiteto, bei Europos Patariamojo seimo posėdžiai.

VLIKo Vykdomoji Taryba Lietuvos interesams ginti ir atstovauti delegavo: p.p. Dr. Bačkį, pulk. Lanskoronskį ir įgal. min. Turauskų.

Sekančiais metais Paryžiuje yra rengiamas Pavergtųjų Tautų kongresas. Lietuvių delegatai yra numatyti į šiuos svarbius kongresus ir aktyviai dalyvauja pasirengimo darbuose.

VOKIETIJA

Bremen Grohn pereinamoji emigrantų stovykla

Gal bent 90% visų tremtinių iš Vokietijos emigravo per Bremeno Grohno pereinamąją stovyklą. Čia jie atsisveikina su Europa. Ir kiekvienam išvykstančiam iš čia visam laikui pasilieka atmintinas nenuilstamo idealisto kun. V. Šarkos, stovyklos kapeliono, atminimas. Jis čia yra visų gaivintojas ir gyvenimo dvasia. Ne tik pamaldos, kuriose prašoma Dievo globos nežinomam gyvenimo keliui, bet ir beveik visos iškilmės čia organizuojamos jo pastangomis ir rūpesčiu.

Ir šįmet visi stovykloje esą katalikai bendrai iškilmingai atšventė Kristaus Karaliaus šventę—spalio 29 d. Iš ryto įvyko pamaldos su giesmėmis net 6 kalbomis, popiet iškilminga akademija su kalbomis, solistų pasirodymais, deklamacijomis ir tt.

— Kariuomenės šventėje iš Bremeno vokiečių radio vadovybės buvo išrinkinta lietuviškos muzikos valandėlė—lapkričio 23 d. 5 val. 30 min. p.p.,—kurią išpildė muz. M. Luberskio "Aušrinės" choras.

— 1951 metams lietuvišką, sieninį, savaitinį nuplėšiamą kalendorių paruošė pp. J. Radvilas, Paulius Jurkus, Dr. Jasaitytė ir Dr. Ald. Vizbaraitė. Šį darbą šie darbštūs lietuviai atliko Bremen-Grohn pereinamoje stovykloje. Kalendorius pasirodys dar prieš Kalėdas, jei tik tam bus surinktos lėšos. Kaina — 1 Dm.

— Rašytojas-poetas Jurkus, nežiūrėdamas nepalankių sąlygų, paskaitė 3 emigruojantiems tautiečiams paskaitas: Vysk. Motiejaus Valančiaus vaidmuo atgimstančioje tautoje, Florencija — menininkų miestas ir savą poemą "Juodvarniai".

— 1950. XI. 16 d. laivu "General Blatchford" išplaukė vertėjas p. Kamantauskas.

Dr. J. Griniaus išvykimas į JAV dėl sveikatos atidėtas vėl 3 mėnesiams.

Kariuomenės šventė Grohn per. stovykloje

Kariuomenės šventė Bremen-Grohn lapkričio 23 d. šiemet paminėta iškilmingiau, kaip kitais metais. Iš ryto, 10.30 val. įvyko pamaldos. Šv. Mišias laikė kun. K. Rickus, pamokslą pasakė kun. L. Dieninis. 5.30 val. p.p. per stovyklos garsintuvą buvo transliuojama lietuviška muzika iš plokštelių, įdainuotų "Aušrinės" choro. Po to įvyko vakarinės pamaldos bei religinės muzikos koncertas. Giedojo sopranas Ald. Šlepetytė ir op. solistas tenoras P. Mirov, vargonais pritarė C. Clement. Pagaliau mokyklos patalpose įvyko iškilmingas posėdis, kurį atidarė pulk. J. Šlepetys, paskaitą skaitė Dr. V. Misiulis, o iš B. Brazdžionio kūrybos deklamavo Rūta Taurienė ir J. Derenčiūtė. Puošimo ir parengimo darbus atliko pp. Balsys, Lapinskas ir Levinas. K.V.S.

Lietuviška mokykla

Traunsteino stovykloje pasisekė įkurti lietuvišką mokyklą, kurioje dirba bent 4 mokytojai — kun. A. Steigvila, Žakys, Gedgaudas ir A. Grinienė. Tai bus pradžios mokykla, bet joje mokysis ir pirmųjų klasių gimnazistai. Ruošiamasi taip pat atidaryti lietuvišką vaikų darželį, bet patalpos tam yra paskirtos kartu su ukrainiečiais.

Juozas Adomaitis, buvęs Šakių ir Marijampolės policijos vadas, kuriam buvo neleidžiama emigruoti, Augsburgo stovykloje nusižudė, kad šeima galėtų išvykti.

BRAZILIJA

Margas lietuvių gyvenimas

Paskutiniu laiku S. Paulo lietuvių kolonijoje ypač pagausėjo įvairių vakarų su vaidinmais rengimas. Publika noriai į juos lankosi. Net už brazilų ištekėjusios lietuvaitės atsiveda savo vyrus į balius ir vakarus. Kai kurie tokie braziliečiai stengiasi pasirodyti moką lietuviškai ir tuo labai didžiuojasi.

Beje, Sao Paulyje Vilos Zelinos priemiestyje yra beveik vien tik lietuvių apgyventas. Čia, galima sakyti, yra mažytė Lietuva. To priemiesčio turguje yra bent kiek ir brazilų prekybininkų. Tačiau ir pastarieji, norėdami prisivilioti daugiau pirkėjų, savo prekes garsiai reklamuoja lietuvių kalba, o pamiršę vardą, patikrina raštelyje.

— Lietuvis Povilas Darkus iškovojo trečią vietą dviračių lenktynėse Santo Amaro, S. Paulo, kur dalyvavo 200 varčovų.

— Jonas Sidaras, S. Paulo m. turėjęs radijo prekybą, o vėliau alaus barą, neseniai išvyko į Urugvajaus pasienį, kur vienoje kariškoje radijo stotyje gavo radijo mechaniko vietą.

— Mokyt. Simas Bakšys iš vienos JAV esančios aukso ieškojimo bendrovės gavo pasiūlymą dalyvauti ruošiamoje ekspedicijoje, Brazilijoje. Tuo reikalu vedamas susiračinėjimas.

ARGENTINA

Dr, J. Gintyla, elektroterapijos specialistas, turėjęs savą ligoninę Kaune, su visa šeima per Austriją pasiekęs Buenos Aires, jau turi atsidaręs savą kabinetą ir sekmingai verčiasi. Jo originalus reumatizmo gydymo metodas, buvo sukėlęs plačias diskusijas Lietuvoje, tačiau ligonių jam netrūko.

Prof. Paszkiewicz

Prof. Henrikas Paszkiewicz, iš lenkų bene pats geriausias Lietuvos istorikas, išleidęs net keletą atskirų knygų iš Lietuvos istorijos, karo metu buvęs vokiečių nelaisvėje, tada dar norėtas atkviesti profesoriauti į kurį Lietuvos universitetą, dabar gyvena Londone. Tarp kitko jam buvo pavesta sudaryti egzilinį Lenkų kabinetą po Tamaszewskio. Vėliau jis buvo prezidento Zaleskio įgaliotinis-tarpininkas derantis su partijomis dėl prezidento vietos užleidimo kitam. Bet abi jo misijos nepasisekė.

Geriau niekam nesakyk!

(Vašintono pletkai)

— Iš Rochefort, Prancūzijoje, pranešama, jog JAV armijos technikai praėjusią savaitę pradėjo statyti tiekimo bazę. Ji būsianti naudojama JAV dalinių Vokietijoje... jei staigus sovietų antpuolis nukirstų Bremerhavenį ir Hamburgą. Pranešama jog ir kitam uoste jau matosi amerikiečių kariai, kurie taip pat užėmę dalį uosto pastatų. Amerikiečiai mano, jog komunistai rimtai įvertinsią šį žygį ir nebandysią kelti streikų ir neramumų.

— Amerikos krašto apsaugos ministerijoje jaudinamasi, kad iki šioliai Prancūzijos kariuomenėje tebėra apie 200 komunistų karininkų, jų tarpe net penki pulkininkai, vadovaują veikiantiems pulkams.

— Amerika labai susikoncentravo sprausminių gamyboj ir tikimasi jog labai greitu laiku ji pralenksianti britus ir sovietus. Ši naujoji pramonė, dar vaiko stadijoje, turi nepaprastai didelę ateitį. Dabar visi karo aviacijos lėktuvai, o jų užsakyta "tik" už $4.357.000.000 yra sprausttuvai. Tad motorai, tiek kokybe tiek ir kiekybe bus reikalingi netrukus. Pramonės žmonės tikisi, jog užsakymus išpildys laiku, tik naftos kompanijos turi šiek tiek rūpesčio, prisiminusios jog sprausttuvai sunaudoja valandai kelis šimtus galionų daugiau specialaus aviacijai benzino, negu paprasti propeleriniai.

Dar visai neseniai sprausttuvų motorai buvo tarytum laikrodžio pagaminimo problema. Kapitalistinės Amerikos kompanijos jau rado būdą gaminti juos masiškai, tuo tarpu Rusija ir Anglija tebegamina juos senuoju būdu, kas kainoja nepalyginamai daugiau. Tai reiškia jog Amerika praneš sovietus savo sprausttuvų kiekybe ir kokybe, o taip pat pėstininkai gaus nepaprastai išbulintus vairuojamuosius sviedinius.

Milžiniški fabrikai, paskutiniojo karo metu gaminę lėktuvus, jau pradeda išleisti moderniausių sprausttuvų serijas. General Electric Co šiuo metu pagamina daugiau šitokių motorų negu bet kuri kita valstybė arba kompanija. Antruoju numeriu eina Alison Division of General Motors Corporation. Westinghouse Co seka trečiuoju.

Pasaulyje vyksta karštligiškas žaliavų supirkinėjimas, kur vadovauja doleris. Europiečiai labai įsižeidę dėlto, jog dolerio pakeltos kainos atitenka yankiams, perleisdamos jiems kaučiuką, švinį, cinką, vilnas ir kit. Amerikiečiai sutinka sušaukti konferenciją, kuri padalytų žaliavas, tik ne sovietams, žinoma. Bet iš vis abejojama ar kas išeis. O karštligė nei kiek neatslūsta.

— Gen. Marshallis pradedąs vis labiau rauktis dėl prancūzų galantiškos laikysenos Europos gynimo reikalu. Jo bendradarbiai net bijosi, kad prancūzai ar iš vis yra pasirengę priešintis komunistams.

— Jei Achesoną "iššautų" yra daug balsų manančių jog John Foster Dulles perimtų jo vietą. Jis turįs didelį pasitikėjimą JT ir jos juo.

Alm.

Su "Comic" knygutėmis vilioja į JAV kariuomenę

Kaip kartais yankiai nerimtai žiūri į gyvenimą, pailiustruoja ir šis pavyzdys: amerikos kariuomenė prisiuntė Harward universitetui kelis tūkstančius "comic" knygučių, vilioti šio vieno stipriausių Amerikos universiteto studentus, stoti savanoriais į armiją. Universiteto karinio apmokymo viršininkas šias knygutes liepė grąžinti atgal, pridėdamas, jog "jos netinka mūsų studentų intelektualiniam lygiui".

Paryžiuje vėl teisia Sovietų Rusiją

Po pasaulio dėmesį patraukusios Kravčenkos bylos, dabar Paryžiuje prasidėjo nauja didelė panaši byla, kurioje bus iškelta daug medžiagos apie Sovietų priverčiamojo darbo vergiškas stovyklos.

Bylą iškėlė rašytojas D. Rousset, buvęs vokiečių kaceto Buchenwalde kalinys, kuris suorganizavo platų komitetą tirti koncentracinių stovyklų gyvenimą Sovietų Sąjungoje. Prieš jo pareiškimus apie vergų darbą Sovietų Sąjungoje stojo Prancūzų komunistų lakraštis "Les Lettres Francaises", pavadinęs juos nacistiniu išmislu. Rousset laikraščio redaktorių apkaltino įžeidimu ir iškėlė bylą, reikalaudamas 10 milijonų frankų atlyginimo ir sprendimą paskelbti 250 laikraščių.

Komunistų laikraštį gina advokatas Morgan, tas pats, kuris jį gynė Kravčenkos byloje. Rousset pristato eilę liudininkų, kurie sovietų darbo stovyklose yra buvę ir žino jų gyvenimo sąlygas. Pagrindiniai liudininkai yra 3: 1. šveicarė E. Lipper, socialistė, kuri nuvyko į Sovietų Sąjungą kaip į "tikrojo socializmo šalį" ir atsidūrė Kolymos darbo stovykloje, iš kur ją, kaip savo pilietę, karo metu išvadavo Šveicarų vyriausybė; 2. lenkas J. Čapskis, 1939 m. patekęs sovietų nelaisvėn, o po sutarties su Sikorskiu gavo progos aplankyti daugelį stovyklų rinkdamas karius kuriamai lenkų armijai, jau daug tuo reikalu rašęs spaudoje; 3. generolas Gowzales, kariavęs Ispanijos karo metu prieš Franko, o vėliau pabėgęs į Sovietų Rusiją, ten priimtas kaip herojus ir pasiųstas į Frunzės vardo karo akademiją, bet vėliau patekęs į darbo stovyklą už tai, kad nepajėgė pamiršti savo Ispanijos reikalų ir neįsigyveno į Rusijos reikalus. Be jų dar bus visa eilė kitų liudininkų, įvairių tautų atstovų.

Byla žada būti labai įdomi.

Komunistai ruošiasi JAV

NHT spausdina smulkmenas komunistų sąmokslo JAV planų karo atvejy. Tai yra instrukcijos, rašytos ispanų kalba, kurias po pasitarimo su žymiais komunistų vadais Italijoje vienas jūrininkas gavo uždarytose sardinių dėžutėse. Jas pripuolamai atidengė kitas jūrininkas, užsigeidęs paragauti draugo sardinių ir vieną tokią skardinėlę atidaręs. Visa instrukcija yra sutalpinta labai smulkiai spausdintoje brošiūroje, skirtoje paskleisti tarp JAV komunistų, pasirašytoje nekaltos "Krašto sporto tarybos". Joje kalbama apie visokius galimus būdus naikinti elektros energiją fabrikuose, apie sprogdinimą tiltų bei susisiekimo priemonių, apie naikinimą ginklų, net apie žudymą įstaigų pareigūnų chemikalais, apie užnuodijimą maisto panikai iššaukti ir tt.

JONAS GAILIUS

Nera gyvenimo

Vieno veiksmo scenos vaizdelis

VEIKIANTIEJI ASMENYS:

1. Juodviršis — senas, pražilęs ūkininkas.
2. Juodviršienė — jo žmona.
3. Jurgis — jų sūnus.
4. Ona — jų duktė.
5. Partietis.
6. Trys enkavedistai.

1 vaizdas

Ūkininko grįčia. Skurdi, neturtinga — stalas, uslanas, pora kėdžių, indauja, paveikslai ant sienos, — bet švari. Vakaras. Kambarį apšviečia žibalinis žiburys.

JURGIS (keldamasis nuo stalo). Tai kaip, tėte, leidi? Juk matai, kad dabar nėra gyvenimo...

JUODVIRŠIS (kuris visą laiką suka virvę, staiga pakelia galvą). Tai ką, vaike, vėl savo karunką giedi? Tėvo namuos suskis tavęs gi neužpuolė. O kaip tu manai: kas mane senį pavaduos, kai tu į miškų išeisi? Kompartija? Tinginių brigados? Kas javus sudoros, kas juos sukirs, į gubas sustatys ir į kluoną atveš? Burliokai? Stachanovcai?

JURGIS. Ė, tuščia jų, tų javų. Vistiek nei mes juos malsime, nei mes iš jų duoną valgysime. Šiandien laisvos rankos ir kojos brangiau, negu javai ar pati žemė...

JODVIRŠIS (atsistojęs, spjauna į šalį). Tfu! Kiaušinis, matai, gaidį pamokys! Pirma tegu tau nuo snapo motkos pienas nudžius, o tada galėsi ir apie duoną šnekėti. (Dumia pypkę). Piemengalys... Jei tau nė ši žemė nebrangi, — gali tuojau pat kur nori dangintis. Ale ką ten, miške, saugosi? Turbūt, sulopytas kelnes, kad jų nuo šiknos nenutrauktų? Man žemė brangesnė ir už gyvybę, vaike! Tegu mane muša, prie kryžiaus kala, — nė žingsnio nuo jos nesitrauksiu!

JURGIS. Atleisk, tėte, gal netaip prasitariau. Žemę, gimtąją sodybą myliu ir aš. Gatavas esu už jas ir gyvybę paaukoti. Bet kokia nauda ir žemei, ir visam kraštui, jei naktį ateina tie nevidonai, sugaudo kaip viščiukus ir velniai žino, kur ištremia?

JUODVIRŠIS. Va, va, jau tu, bra, ir keiktis moki! Kaip koks maskolius! Ar tik nebūsi komsomolų smarvės paragavęs?! Žiūrėk tu man! A, taigi, taigi... Mano galva, ūkininkas — kaip kareivis. Turi žemės šmotą, tai ir saugok jį kaip šautuvą. Geriau vietoje žūk, bet nuo savo žemės laisva valia nesitrauk! (Krapštydamas pypkę). Žinia, tu jaunas dar, geltonsnapis. Tau laisvė atrodo viskas. Tačiau žinok: ūkininkui laisvė be savos žemės aršiau nei kalėjimas. Ir dar atsimink seno tėvo žodžius: kas pats atsižada savo žemės, kah jo sunkią valandą palieka, nevertas juodos duonos riekę valgyti!

2 vaizdas

JUODVIRŠIENĖ (staiga įėjusi, padeda prie durų kibirą ir valandėlę žiūri tai į vyrą, tai į sūnų).

JUODVIRŠIS. Na, ko spoksai, boba? Ar dar negana prisižiūrėjai? (Jurgis tuo tarpu išeina).

JUODVIRŠIENĖ. Turiu akis, tai ir spoksau. Negi nevalna?

JUODVIRŠIS (pašiepdamas). Valna, kurgi ne! Moteriškoms juk viskas valna: ir žiūrėt, ir plepėt. Tokią jau jūsų natūra... Naje, o kur Ona? Kuris laikas, o jos vis nematau...

JUODVIRŠIENĖ. Į kaimynus nuėjo. Gana, kad ir taip visą dieną namuos sėdėjo. Juk dabar pati jaunystė...

JUODVIRŠIS. Į kaimynus, sakai? O kokius?

JUODVIRŠIENĖ (kiek sumišusi). Nagi, pas Kailiūnus. (Pasitaisiusi). Pas Kailiūnų Levutę...

JUODVIRŠIS (metęs į ją piktą žvilgsnį). Motin, motin, vieną ją turi... Gerai žinai, kokie dabar čėsai. Laikyk ją trumpai, prie pat ragų. Neleisk zylioti! Tai nekartą tau sakiau. Nenorėk, kad senatvėje diržą juosčiausi...

JUDVIRŠIENĖ. Kad tu, tėvai, ir ūmus. Kaip širšinas kokis. Mergaitė ir taip per dienas druni namuose. Tegu, sakau, nors vakare pasižmonėja...

JUODVIRŠIS. Tepasižmonėja, sakai? Tavo bobiškas protas, Marce, matau, koks buvo, toks ir liko... Nė pats raudonasis šėtonas tau razumo nedadėjo. Tikrą praudą, ana, seni žmonės porina: ilgas plaukas, trumpas protas...

JUODVIRŠIENĖ (klesteli rankomis). Argi tu tik nepablūdai, seni? Prie ko čia tau raudonas šėtonas ir mano razumas? Žiūrėk, kad pats su savo liežuviu už uodegos neužkliūtum...

JUODVIRŠIS. Ša, boba, nekudakink kaip višta! Kiaušinio gi nepadėjai! Kitaip pakudakinsi, kai Ona besižmonėdama tau ir visiems mums tokios košės išvirs, kad visi rozu užspringsime. Dabar toks čėsas: nelakstyk, kur nereikia ir neplepėk, ko nereikia. Stachanovcu vistiek nebūsi, o baltoms meškoms į užpakalį gali bematant patriūbinti...

JUODVIRŠIENĖ. Tai kad tu...

JUODVIRŠIS. Pala, dar nebaigiau. (Atsikėlęs prieina arčiau). Ar tau Jurgis užsiminė, kad nori pas miško vyrus pereiti? A?

JUODVIRŠIENĖ (išsigandusi). Jurgis? Dieve, Tu mano! Nieko, nič nieko jis man nesakė. Ar aš tam jį auginau, ar tam ant rankų nešiojau? Ar tam per naktis akių nesumerkiau? (Pakelia į viršų rankas). Visagali Dieve! Ar ilgai būsi kantrus ir žaibus savo rankose laikysi? Trenk perkūnu į tuos bedievius ir leisk mums laisvai atsikvėpti!

JUODVVIRŠIS. Pala, Marce! Kiba užmiršai: Dievas kantrus, bet nemaršus. Nenorėk, kad dėl mūsų ar mūsų vaiko stebuklą darytų. Jurgiui jau pasakiau: jei nori, gali tuojau į mišką bindzinti, bet tada nebūsi vertas juodos duonos riekę valgyti...

JUODVIRŠIENĖ. Žinai, tėvai, Jurgį. Jis kantrus, o ir šią mūsų prakaitu aplaistytą žemelę myli. Jei jau apie mišką kalba, matyt, jam iki gyvo kaulo įkyrėjo tos agitacijos, raudonos gurguolės, soclenktynės ir kiti velnio poteriai. O gal ir dar ką blogesnio nujaučia...

3 vaizdas

ONA (įbėga į kambarį ir, pamačiusi susirūpinusius tėvus, nuleidusi galvą eina į šalį).

JUODVIRŠIENĖ (žiūri į pykstantį tėvą). Tėvai, tik nepradėk vėl iš naujo...

JUODVIRŠIS (mostelėjęs jai ranka). Ona! Prieik prie savo tėvo! Na...

ONA (nuleidusi galvą, sudėjusi priekyje rankas, prieina prie tėvo). Klausau, tėveli!

JUODVIRŠIS (permetęs ją akimis). Na, Ona, iš tavęs, kaip žiūriu, jau tikra merga. Žinia, tokios nė su pančiu neišlaikysi. Man rodos, ir ne durna esi, ne piemenė... Sakyk man, ar myli savo, va, motiną, kuri tave augino, auklėjo? Ar myli mane, senį savo tėvą??

ONA (žvilgterėjusi į abudu). Myliu, tėte!

JUODVVIRŠIS. Gerai, dukra. Ir mudu su motina tave myliva. O sakyk: ar myli šią sodybą, mūsų prakaitu nuplautą, ar myli tą juodą žemelę, kuri tau duoną augina?

ONA. Myliu, tėte!

Kaledoms artejant

(Paruošė Moterų Žodžio Redakcija)

KŪČIOS

Kūčių vakarienės tradicija giliai įaugusi į lietuvio šeimos gyvenimą. Nežiūrint, kad daugelis su šia švente susijusių burtų bei prietarų jau nyksta, bet šitos šeimos šventės esmė palieka ta pati. Tik vienas toks vakaras metuose, kuriame žmogus sugrįžta į namus su kūdikyste ir vaikyste, jaunatve ir pavargęs nuo gyvenimo audrų. Šitas vakaras giliu broliškumo saitu sujungia ne tik vienos šeimos narius, bet net tos pačios tautos žmones. Skuba sūnus pas mamą, brolis pas seserį, draugė pas draugą, kad nepalikti šitą šventą vakarą be namų. Tradicinės plotkelės laužymas, taip būdingas lietuviui, tartum, pašventina Kūčių valgiais padengtą stalą ir visus apgaubia kažkokia šventinė nuotaika.

Šituos brangius prisiminimus ir jų meilę atsinešėme mes ir čia. Ir čia mūsų darbščiosios šeimininkės brangių prisiminimų likučiais puošia Kūčių stalą, už kurio daugybė, jei neranda namų, tai bent su jais atnaujina savo ryšį ir tai pačia gražiausia prasme, nes Kūčių vakaro mintys nuveda jį ten, iš kur kadais su skaudama širdimi išvyko. Vieni atranda šilimos artimoj šeimoj, pas brolį seserį, kiti (gal patys nelaimingiausi) susirenka didesnėje grupėje.

Deja, reikia apgailestauti, kad svetimam krašte, kartais savos tradicijos bandomos nuslopinti mums visai svetimomis. Viena iš tokių blogybių tai alkoholinių gėrimų vartojimas. Šita blogybė panaikina visą šio vakaro šventumą ir prasmę. Gal daug įtakos daro šitas mums svetimas paprotys kai kuriose nuo lietuviškų papročių nutolusiose lietuvių šeimose, kurioms tiek Kūčios, tiek Kalėdos tarnauja tik dideliam išgėrimui. Tačiau mums jos turi neapsakomai didelę bei gilią prasmę. Kūčių vakarienėje taika nužengia į lietuviškas šeimas, o Bernelių mišiose mes maldaujame Kūdikėlį Jėzų, kad pasiųstų ją ir mūsų kenčiančiai žemei.

Į šitą kovą prieš šventų tradicijų laužymą kviečiama kiekviena lietuvė moteris, kuri turi progos pridėti ranką prie Kūčių stalo parengimo. Visi tavo vakarienės dalyviai bus dėkingi tau už tą jaukią šilimą, kuri juos šildys ir nuves į jų tėviškes, kuriose Kūčių vakarienė ir prakartėlėje Kūdikėlis tarp savęs turėjo tokį trumpą kelią.

ŠIS TAS IŠ KŪČIŲ VALGIŲ

Kapotos silkės su obuoliais

Gerai išmirkyti 4 silkes. Nuvalyti, išimti kaulus, b galvą ir uodegą, nupiovus, atidėti. Silkių pienius smulkiai sukapoti. Sutarkuoti 4 did. rūgščius obuolius. Sutarkuoti 6 šaukštus džiovinto pyrago ir juos persijoti. Patarkuoti pagal skonį svogūnų. Kapotas silkes, sutarkuotus obuolius, 6 šaukštus tarkuoto ir užplikinto pyrago, svogūnus ir 4-6 šaukštus aliejaus gerai kartu išminkyti. Tešlą suskirstyti į 4 lygias dalis ir kiekvieną jų suformuoti panašią į silkę. Iš vieno galo pridėti galvą, iš kito uodegą. Iš viršaus užpilti truputį aliejaus ir leisti pastovėti, paskui pabarstyti tarkuotu pyragu. Duodant į stalą užpilti truputį citrinos sulčių.

★

Daržovių salotėliai

Išvirti bulves, morkas, burokėlius, pupeles. Paimti truputį ir raugintų kopūstų ir agurkų. Burokėlius ir agurkus supiaustyti 1½ cm. didumo gabaliukais, pridėti keletą supiaustytų marinuotų arba sūdytų grybų, taip pat mirkytą, smulkiai supiaustytą silkę ir kietą virtą kiaučinį. Viską sudėti, užpilti alyva, truputį citrinos sulčių ar acto, viską gerai sumaišyti ir leisti porą valandų pastovėti. Puošti įvairiai supiaustytais burokėliais, morkomsi, kiaušiniais. Galima valgyti su rūgščia grietine ar be jos.

★

Lydeka drebučiuose

Imti 1½ klg. lydekos, 200 gr. daržovių prieskonių: pipirų, lauro lapelių, petruškų, žuvies sultinio, baltos želatinos ir truputį citrinos rūkšties.

Į šaltą vandenį sudėti visus prieskonius ir truputį pavirti. Į prieskonių sultinį dėti sveiką ar supiaustytą porcijomis lydeką ir virti ant lengvos ugnies, saugojant, kad nesukristų. Išvirusią, atsargiai išgriebti, sudėti į pailgą pusdubenį ir atšaldyti. Sultinį perkošti ir paimti tiek, kiek reikia žuviai užpilti, kad vos apsemtų. Želetiną ištirpinti ir išleisti į perkoštą sultinį. Žuvį puošti kiaušinių skiltelėmis, plonai supiaustytomis virtų morkų ripkelėmis ir petruškomis.

★

Virti pyragaičiai su kopūstais ir grybais

Pyragaičiai gaminami kaip kaldūnai, tik vietoj mėsos dedama kopūstai: vieni ar su grybais. Jiems tešla padaryti kaip kaldūnams.

Raugintų, šviežių, ar jų mišinio, kopūstų pridėti į puodą su pora šaukštų ištirpinto sviesto, truputį pasūdyti ir troškinti. Atskirai išvirti džiovintus grybus. Prieš virimą juos gerai nuplauti. Vandenio pilti tiek, kad gerai juos apsemtų. Įdėti truputį druskos ir pamažu virti ligi suminkštės. Išvirus, smulkiai supiaustyti sudėti į kopūstus ir vėl troškinti. Įdėti druskos ir pipirų. Toliau daryti kaip paprastus kaldūnus. Virti sūdytame vandeny. Skanu valgyti su grybų padažu.

★

Grybų padažas

Ištirpinti 3 šaukštus sviesto ir jame paspirginti 3 šaukštus miltų, praskiesti rybų sultiniu ir įpilti 1 stiklinę rūgščios grietinės. Galima įdėti ir smulkiai sukapotų grybų.

★

Drebučiai

Drebučiai gaminami iš bet kurios vaisių ar uogų sunkos, pridedant į ją želatinos. Kad drebučiai būtų skaidrūs, juos išvalyti išplakto kiaušinio baltymu. Dėti jį į karštą sunką ir kai baltymus sutrauks, nukošti.

JUODVIRŠIS. Gerai, dukra! Gimtos žemės, tėviškės niekas tau neatstos. Jokie dvarai, jokie žemės skarbai. Na, ir ant galo: ar myli savo kraštą, tuos miškus, upes, ežerus, laukus, sodžius ir miestus?

ONA. Myliu tėte!

JUODVIRŠIS. Gerai, vaike. Tik išgama savo krašto nemyli ir jį išduoda. O dabar pala, paklausyk manęs. Matai, esu senas, pražilęs, bet nemanyk, kad tavęs nesuprantu. Ir aš buvau jaunas, ir aš vakarais nenutupėdavau namuose. Bet dabar kiti čėsai, Ona: dabar raudonasis velnias taikosi ant pačios bambos atsitūpti, o jo išperos — visoki komsomolcai — tave kiekviename žingsnyje seka. Nueisi ten, kur jiems nepatinka, prasitarsi ką, kas jiems neparanku, — ir čiups tave už kudašiaus. Nė aiktelti nerosi. Supratai mane, Ona? Juk ne piemenė esi...

ONA (tyli).

JUODVIRŠIENĖ (kumštelėjusi). Na, atsakyk gi, dukra! Juk jis tavo tėvas, tau tik gera velija.

JUODVIRŠIS (griežtu balsu). Tai ką? Liežuvio neapverti?

ONA (ožiuodamasi). Jūs manote, kad jei sėdėsiu namie, tai niekam nieko blogo ir neatsitiks... Ar taip, ar taip nėra gyvenimo. Juk patys matote, kas darosi...

JUODVIRŠIS. Ono, prikąsk liežuvį! Kol esi mano namuose, turi manęs klausyti. O jei ne...

ONA (pakėlusi drąsiai galvą). Tai velyk pas partizanus išeisiu...

JUODVIRŠIENĖ. Dukrele, ką tu kalbi? Ar tau galvoje negerai?

JUODVIRŠIS (eidamas artyn). Ką? Ką tu pasakei?

(Tuo metu subilda priemenėje ir į pirkią įbėga užduseš Jurgis).

4 vaizdas

JURGIS (puldamas prie tėvų). Enkavedistai sodžiuje! Žmones gaudo! Į sunkvežimius kraujasi!

(Karštligiškai čiumpa savo milinę, kepurę ir skubiai rengiasi).

JUOVIRŠIENĖ (užlaužusi rankas). Viešpatie Dieve, to dar betrūko! Kas dabar daryti? (Kartu su Ona puola prie tėvo).

ONA. Tėveli bėkime!

JUODVIRŠIS (apkabinęs žmoną ir dukterį, valandėlę svyruoja). Ne, likime namuose! Ir taip nėra gyvenimo. O gal mūsų ir neužkabins... Atsiduokime Dievo valiai, vaikai!

JURGIS (prišokęs prie tėvo). Tėte, nežudyk mamos ir savo vaikų! Visi bėkime! Viską palikime ir bėkime! (Tempia už rankos).

ONA. Tėveli, nors vieną kartą mūsų paklausyk!

JUODVIRŠIENĖ (blaškydamasi). Aš nė pati nežinau ką daryti. Tėvai, ką tu galvoji?

JUODVIRŠIS (nuleidęs rankas). Aš jau pasakiau: liekame namuose! Bent mudu su motina. O judu, vaikai, žinokitės! (Žiūri į vaikus).

ONA (apkabinusi motiną). Mamyte, kas bus, tas! Nuo jūsų nesiskirsiu!

JURGIS (svyruodamas ir nerimdamas). O aš... aš...

(Tuo tarpu kažin kas stipriai pasibeldžia į duris. Visi aikteli ir valandėlę nežino, ką daryti. Jurgis puola prie lango).

5 vaizdas

BALSAS (už lango, o kartu pasirodo ir šautuvo durklas). Stoj, nė iš vietos!

(Į duris dar stipriau beldžiasi. Juodviršis persižegnoja ir sunkiais žingsniais eina jas atidaryti. Į kambarį įlekia du šautuvais ginkluoti enkavedistai ir vienas partietis).

PARTIETIS (išsitraukia iš kišenės raštą ir ciniškai šypsodamasis skaito). Kompartijos nutarimu, Adomas Juodviršis, Marcelė Juodviršienė, Jurgis Juodviršis ir Ona Juodvirsyte perkeliami į draugiškas sovietų respublikas. Pasirengti duodama pusė valandos. Per tą laiką galima pasiimti kiek drabužių ir maisto. Be sargybinio negali išeiti iš kambario. Kas mėgins bėgti, bus vietoj nušautas!

JUODVIRŠIENĖ. O Jėzau! Gelbėk! (Susmunka, o verkianti Ona apsikabinusi veda prie uslano).

JURGIS. Sakiau, tėte, dabar nėra gyvenimo!

JUODVIRŠIS. Išgamos! Nekaltas lietuvių kraujas prakeikimu tegu krinta ant jūsų galvų, kad šėtonui parsidavę patys su visa savo pragaro karalyste būtumėte degančios sieros sunaikinti!

PARTIETIS (enkavedistams atkišus durklus, smogia ranka į veidą). Nutilk, prakeiktas buože! Tuojau marš į sunkvežimį!

Uždanga

HENRIKAS NAGYS

Kareivis

Kapojamas rudens lietaus skaudžių, ledinių kirčių,
begaliniu ir purvinu keliu su tūkstančiais brendi —
Kareivi, mano pilkas, mylimas kareivi.
Tu užmiršai ir verkt ir juoktis. Net ir mirtį
tu pamiršai. O laukia ji tavęs, gal būt, visai arti,
išrašiusi ir tavo vardą ant medinio kryžiaus kreivo.

Bet tu jos nebijai. Tu daugel kartų jau buvai numiręs,
ir laukdavai, tartum išganymo, tikros mirties tada...
Akyse ašarų seniai nebėr; Tu nežinai — gal ir širdies krūtinėj?
Ir plakamas nesibaigiančio rudenio lietaus ledinio,
brendi lėtai į kruvinį saulėlydį po skausmo ir ginklų našta.

Sielininkai

Lietingą vakarą paniurusia vaga
sroveno drumstas, šniokščiantis vanduo.
Ir paskutiniai sielininkai nuplaukė žemyn srove,
dainuodami liūdnas dainas... Ruduo.

Redakcijai prisiųsta

Eglutė — 1950 m. spalis, Nr. 9. 225-256 psl.

Eglutė, kaip paprastai, graži, jaukiai iliustruota ir turininga. Spausdinama: Vaižgantas, Vilniaus įkūrimo pasaka; ištrauka iš Žemaitės "Rykštė į galvą įpila proto", M. Pečkauskaitė, Auksiniai rutuliai; V. Nemunėlis, Pasaka apie pelėdą, Vyt. Tamulaitis, Svirplio muzikanto kelionės (tęsinys), Esmaitis, Beržai ir vėjai; V. Čižiūnas, Lietuvos senovės vaizdai, C. Daumantas, Bepirštis Antanas; be to, eilėraščiai V. Nemunėlio, St. Džiugo, Al. Barono; korespondencijos ir vaikų laiškai.

Vytautas Kerbelis, Lietuvių liaudies dainos jauniesiems pianistams. Išleido Kazimieras Deveikis-Pipiras, 1000 egz., Buenos Aires, 1950, 32 psl., tiek pat dainelių. Kaina nepažymėta.

Laiškai Lietuviams, 1950 m. lapkričio mėn., Vol. 1, Nr. 10, 137-152 psl. Turiny: J. Vaišnys, SJ, Marijos Dangun ėmimo dogma; J. Bružikas, Ar rašytis į parapijas; kunigas Jonas, Kodėl nesiskirti; J. Venckus, SJ, Apie evoliuciją; G.S.J., Atsakyk į svarbiausią klausimą; V.M., Lietuviški kryžiai; J. Juozukas, Žodis tėvams; atsakymai į klausimus.

Šv. Pranciškaus Varpelis, 1950 m. gruodžio mėn., Vol XXVII, Nr. 12, 353-384 psl.

Knygų Lentyna, Nr. 9-10 (23-29), III metai, Rugsėjis-Spalis, 1950 m., Danville, Ill., USA, 21-24 psl., 100 egz., hektografuotas leidinys.

Tai Liet. Bibliografinės Tarnybos leidinys, paruošiamas A. Ružancovo, tremtyje jau suregistravusio 1049 knygas bei brošiūras ir 133 leidinius. LBT vedėjas, deja, iki šiol tebesiskundžia ne visus leidinius ir net ne visus perijodinius leidinius tegaunąs. Gaila. Taip mes niekad nepajėgsime visos kultūrinės veiklos balanso suvesti.

Rinkinys apie Milašių

Š.m. gale bus išleistas specialus rinkinys apie mūsų didįjį poetą Milašių. Leidinį redaguoja Fr. de Miomandre ir Cassou, leidžiamas Ed. Nevarre.

"Skunkė"

Teko patirti, kad N. Metų proga pasirodys pirmasis Kanadoje jumoro laikraštis "Skunkė", kuri bus kol kas neperiodinis leidinys. Jumoro laikraštis palies daug aktualijų.

Blogai su Amerikos intelektu

Prieš savaitę pasiskundęs Amerikos muzikų stoka ir jų galimu visišku išnykimu, "New York Times" vėl apeliavo į nežinia, ką perspėdamas, jog panašus likimas laukiąs amerikiečių rašytojų ir poetų! Esąs labai sveikintinas siūlymas Amerikos Akademijai remti talentingiausiosius rašytojus, bet, girdi, tai problemos neišspręstų.

Kiekvienais metais vis mažiau atsiranda jaunųjų talentų, ir tai, girdi, nėra leidėjų kaltė. Esą skaitytojai nebeperkų kitokių knygų, tik tas, kurios yra "geriausiai perkamų knygų" sąraše.

Ir ne vien tik tame pačiame numery aliarmuojama, jog artimiausioje ateityje Amerikai pritrūks, šalia biznio, didžiausių jos civilizacijos iškėlėjų — inžinierių. Esą, tiek sumažėjo studentų įstojimas į Technikos mokyklas, jog vietoj dabar išleidžiamų į metus 50.000 diplomuotų inžinierių, 1952 metais tebūsią vos 20.000, o 1954—12.400! Minimalus inžinierių prieaugliaus skaičius reikalingas Amerikai yra 30.000 į metus. **Alm.**

Lenkas prisimena Lietuvą

Vilniaus lenkų žurnalistas St. Janickis Toronto "Glos Polski" Nr. 18 išspausdino savo atsiminimus iš gyvenimo internuotųjų stovykloje Kalvarijoje 1939 m., kai Lenkija buvo išdraskyta, o dalis lenkų armijos perėjo į Lietuvą ir buvo internuota.

Daugiausia jis kalba apie pačios stovyklos gyvenimą, o lietuvius tik tarp kitko prisimena. Jis pirmiausia kelia klausimą ar Lietuvos karinė vadovybė ištikrųjų neradusi kitų patalpų ar tyčia lenkų karininkus sutalpinusi psichiatrinės ligoninės patalpose. Dėl komendanto majoro Jakšto, sako, kad jis daręs viską, kad nepakeliamas gyvenimo sąlygas padarytų dar biauresnėmis. Prisimena dar, kad juos "išvaduotus" kartu su Lietuva", iš Kalvarijos transportuojamus NKVDistų, gyventojai išlydėję su ašaromis, žinodami, kad "kelionė į nežinomybę netrukus ir jų laukia".

TIKĖJIMAS GRĮŽTA Į JAV?

John Foster Dulles, žinomas respublikonų politikas, siūlomas vienas kandidatų į Achesono vietą, savo paskutinėje knygoje "Karas ir Taika" nurodo, jig Amerika privalo visų pirma pati dvasiniai atsigauti prieš pradėdama kovą su didžiausia pasaulio materialistine pajėga — Sovietų Rusija.

Metams praėjus matosi mažyčių reiškinių, kurie leidžia tikėti jog šio suprantančio vyro apeliacija, paremta daugelio kitų, buvo išgirsta. New Yorko požeminiuose traukiniuose dabar dažnai randi skelbimų formos plakatus "Take Your problems to Church This Week—Millions leave them there"—maldai sudėtos rankos iliustruoja. Elizabeth New Jersey teko matyti skelbimą "Eik į bažnyčią būtinai"—pasirašė "Fisher Bakery(!)".

New Yorko spauda taip pat pranešė, jog nuo lapkričio pabaigos visos Amerikos radijo ir televizijos stotys pusiaudienį, tulos 19-tės mergaitės siūlymu, ir su karščiausiu Trumano ir kariuomenės kapelionų pritarimu, atkalbės maldą už žuvusius dėl laisvės amerikiečius karius ir tebekovojančius Korėjoje. **Alm.**

PASAULIO LIETUVIŲ KULTŪROS ŽURNALO

AIDAI

PLATINIMO VAJUS

lapkričio, gruodžio, sausio ir vasario mėnesiais

AIDAI yra mokslo, literatūros bei meno ir visuomeninio gyvenimo mėnesinis žurnalas.

AIDAI puoselėja tautinę kultūrą ir savo puslapiuose talpina lietuvių mokslininkų, rašytojų ir menininkų naujausius kūrybos darbus.

AIDAI apjungia visus pasaulio lietuvius, kuriems rūpi lietuviškoji kultūrinė kūryba, tautinės gyvybės išlaikymas ir Lietuvos nepriklausomybės atgavimas.

AIDUS redaguoja redakcinis kolektyvas, sudarytas iš žymių lietuvių kultūrininkų su rašytoju Ant. Vaičiulaičiu priešakyje.

AIDŲ prenumerata metams: JAV ir Pietų Amerikoje $5.00; Kanadoje — $5.50 (kanadiški $6.00); kituose kraštuose — $6.00. Atskiras numeris JAV — 50 c.; kitur — 55 c.

AIDŲ administracijos adresas: AIDAI, Kennebunk Port, Me.

VISI KVIEČIAMI Į KULTŪROS ŽURNALO

AIDŲ PLATINIMO TALKĄ

Tenelieka nė vieno lietuvio, kuris neskaitytų AIDŲ

IŠ PLATAUS PASAULIO

Franco reikalauja Gibraltaro

Pasikalbėjime su falangistų oficiozo korespondentu generalissimus Franco pareiškė reikalavimą, kad D. Britanija grąžintų Ispanijai Gibraltarą. Esą, karo metu D. Britanija pasižadėjusi po karo svarstyti visas Ispanijos pretenzijas bei siekimus, kartu ir Gibraltaro klausimą.

Niekas, žinoma, nelaukia, kad D. Britanija atsižadėtų Gibraltaro, kurį valdo nuo 1704 m. Netiki tuo ir Franco, tačiau užsiprašydamas jis gali išsiderėti didesnę kainą už prisidėjimą pre Europos gynimo, o tap pat didesnę ūkinę paramą.

Dar tarsis su Sov. Rusija

Iš Paryžiaus CP praneša, kad D. Britanija, Prancūzija ir JAV sutarusios pasiūlyti Rusijai derėtis dėl Vokietijos. Esą, gruodžio 9 d. buvęs pasirašytas bendras atsakymas į Rusijos pasiūlymą sušaukti konferenciją Vokietijos klausimui svarstyti. Būsią betgi pastatyta sąlyga, kad S. Rusija įrodytų savo gerą valią ir užbaigtų Austrijos okupaciją.

JAV stato slėptuves

Kongresui praeitą savaitę pateiktas planas viešųjų slėptuvių statybos, kaštuosiąs 3.100.000.000 dol. Beveik du trečdaliai slėptuvių yra skiriamos gyventojams slėptis. Prie jų turės prisidėti ir savivaldybės. Statybos planas paskirstytas 3 metams.

Komunalinėms slėptuvėms vyriausybė numato duoti pusę reikalingų sumų, o jos kaštuosiančios $2.250.000.000. Priemonėms kovai su oro puolimo sukeltais gaisrais, užgriovimų pašalinimo bei transporto priemonėm skiriama $200.000.000—taip pat mokant pusę sumos vyriausybei. Tokiuo pat santykiu antra tiek skiriama personalo aprūpinimui priemonėmis. Visas medicininės bei žmonių gelbėjimo priemones numato nupirkti centro valdžia, o tam skiriama $400.000.000. Taip pat tik centro valdžia $32.000.000 skiria susisiekimo ir kontrolės priemonėms įsigyti.

Rusų sprausminiai su britų turbinomis

Aukštas britų valdininkas R. B. Tory pareiškė spaudai, kad sprausminiai lėktuvai, vartojami Korėjoje, turi britų pagamintas turbinas. Esą, 1947-48 m. darbiečių valdžia davusi leidimą parduoti rusams apie 200 Rolls-Royce turbinų, kurios dar ir dabar tebelaikomos vienomis iš geriausių anglų turbinų.

Nori apriboti MacArthur valdžią

Ypač Europoje pastaruoju metu pasireiškė nepasitenkinimo gen. MacArthur, kuriam prikišama beatodairiškumas. JTO vakariečių delegatai svarsto galimybę į aukščiausiąją vadovybę Korėjoje įvesti atstovus visų tautų, kurių karinės jėgos ten kaunasi. Norima sudaryti JT vadovybę. Ligi šiol MacArthurui JT jokių instrukcijų nedavė ir jis veikė daugiausia susižinodamas su JAV štabu, nes JAV karių ten yra daugiausia.

Šiuo atžvilgiu įdomus incidentas įvyko D. Britanijos parlamente. Kai karo ministeris Shinwell pareiškė, kad MacArthur peržengęs JT nurodymus, kaip juos suprantą britai, atsakydamas į Edeno paklausimą, užsienių viceministeris Davies atstovus užtikrino, kad MacArthuro veiksmai visai sutikę su JTO instrukcijomis. Shinwell buvo ten pat, bet nieko neatsakė. Aišku, kad Davies norėjo gelbėti įspūdį Vašingtone, o tikroji britų nuomonė yra su Shinwell.

Kim Il Sung grasina

i Per Peipingo radio skelbdamas Pyongyango ir Š. Korėjos išvadavimą, Š. Korėjos premjeras Kim Il Sung šaukė liaudies armiją ir partizanus kovoti ir už 38 pralėšės, kol paskutinis priešas bus sunaikintas, kad negalėtų vėl grįžti.

Masės pabėgėlių

traukia apie 500.000 pabėgėlių. Daugelis mažais laiveliais bėga į Japoniją. Pakrantėse išaugo žmonių kontrabandos verslas. Už pervežimą imama tik JAV ar Japonijos valiuta.

— **Hong Kong.** — Spaudžiant JAV, Hongkongo vyriausybė, kuri dar rugpiūčio 8 d. uždraudė išvežti į Kiniją naftos, plieno gaminius, metalo apdirbimo mašinų, chemikalų, transporto priemonių ir elektros reikmenų, paskelbė, įvedanti licencijavimą eksporto į Kiniją dar 4 grupėms prekių: aviacijos reikmenų bei ginklų, mašinų, karinių reikmenų ir nuodingų dujų.

— **Vašingtonas.** — Praplečiant draudimą išvežti prekes į Sovietų Rusiją, Kiniją ir kitus komunistinius kraštus, paskelbtas draudimas JAV laivams ir betkuriame pasaulio uoste pasikrauti prekių, skirtų tiems kraštams. Nusikaltimas baudžiamas $10.000 ir metais kalėjimo. Jugoslavija, kaip priešinga Sovietų Rusijai, iš draudžiamųjų kraštų išskirta.

Siūlo sustoti ties 38 paralėle

11 rytų valstybių—Indija, Burma, Egiptas, Iranas, Irakas, Libanonas, Pakistanas, Filipinai, Saudi Arabija, Sirija ir Jemenas —kreipėsi į Š. Korėjos ir Kinijos vyriausybes, prašydamos, kad tuojaus paskelbtų, jog jų kariuomenės neperžengs 38 paralėlės. Manoma, kad tai suteiktų laiko rasti išeitį derybomis. Pasitarime dalyvavo ir Afganistano bei Indonezijos atstovai, bet, negavę instrukcijų, jie nepasirašė atsišaukimo.

Gruodžio 6 d. šį atsišaukimą JTO plenume smarkiai puolė Višinskis, ypač nurodydamas, kodėl tos valstybės tylėjo, kai buvusi peržengta 38 paralėlė Mac Arthuro. Kinų atstovas taip pat trumpai pareiškęs, kodėl kreipiamasi tik į kinus. Šis atsišaukimas tuo įdomus, kad 7 iš jį pasirašiusių valstybių priimant liepos 7 d. rezoliuciją dėl JTO įsikišimo Korėjoje susilaikė.

Prancūzija nusileido

Tris mėnesius užtrukęs nesutarimas dėl Vokietijos apginklavimo pasibaigė gruodžio 6 d. Prancūzijos vyriausybės nutarimu, kad, kaip pavojaus atvejo priemonė, gali būti organizuojama V. Vokietijos kariuomenė ir ne tarptautinės kariuomenės rėmuose. Kartu buvo nutarta sausio mėn. sušaukti Atlanto pakto valstybes apsvarstyti Europos armijos sudarymo planą. Į tą tarptautinę kariuomenę turėtų būti įjungti ir Vokietijos kovos daliniai po ⅓ divizijos. Priimtos dar dvi sąlygos, būtent, kad Vokietijos karinės pajėgos niekad neturės prašokti penktadalio Atlanto pakto valstybių pajėgų ir kad Vokietija neturės generalinio štabo.

Triukšmas dėl artisto

Vakarų Berlyno vyriausybei leidus atvykti su gastrolėmis Vienos Burg Teater su jo garsenybe aktoriu Werner Krauss. Prieš trupės pasirodymą Kurfuerstendamm teatre susirinkusi 2000 minia, vadovaujama žydų, bandė spektaklį sutrukdyti, šaukdama, kad Krauss yra nacis ir kraugerys. Policijai skirstant minią įvyko susidūrimas: 2 policininkai ir 5 civiliai nuvežti į ligoninę, daugelis lengvai sužeisti. Spektaklio metu buvo trukdoma šauksmais. Amerikeitis rašytojas Curt Riess, kuris yra parašęs bent pustuzinį antinacišką knygų, bandęs nurodinėti, kad Krauss yra perėjęs 3 denacifikacijos tardymus, buvo apstumdytas ir suspardytas.

Karas pražudytų demokratiją ir gerbūvį

Indijos premjeras Nehru pareiškė, kad pasaulio skirstymas pagal ideologijas—komunizmą ir antikomunizmą — esąs atgyventas, vakar dienos dalykas. Žmonės, kurie pasaulį taip dalinį, esą pernykščiai žmonės. Kai daugelis atstovų reikalavo, kad Indija glaustųsi prie antikomunistinių kraštų, o pora — kad artėtų prie Sovietų Rusijos, Nehru išvardino visus kraštus, su kuriais Indija yra geruose santykiuose. Jų tarp nebuvo komunistinių kraštų. Prisimindamas kritišką padėtį, Nehru pareiškė, kad JAV, jei nori, gali karą turėti bet jis abejojąs ar po karo sukrėtimo galėtų išlikti demokratija ir gyventojų gerbūvis.

Su džipu per Atlantą

Ben Carlin ir žmona liepos 24 d. iš Halifax išplaukė su per vandenį einančiu — amfibiniu — džipu per Atlantą. Rugpiūčio gale jie pasiekė Azorus. Tuo tarpu pasibaigė jų benzinas, kurį buvo įsidėję. Jie šaukėsi pagalbos — 2 bosų benzino, kuriuos jiems nuvežė vienas laivas.

— **Rangunas.** — Vietos anglų laikraštis praneša, kad Burmos komunistai susitarę su Kinija už karinę pagalbą perleisti Kinijai šiaurinę Burmos dalį.

JAV ir D. Britanijos oro laivynai bendrauja

Šiuo metu tarp JAV ir D. Britanijos oro laivynų vyksta labai glaudus apmokymo bendradarbiavimas. Visoje eilėje D. Britanijos aerodromų yra grupės amerikiečių aviatorių, kurie nuolat skraido kartu su britais ir atlieka kartu manevrus. Taip pat veik visam pasauly amerikiečių aviacijos bazėse yra grupės britų aviatorių, kurie viską daro kartu. Net Korėjoje neretai amerikiečių lėktuvuose yra vieni ar kartu su amerikiečiais britai lakūnai. Taip stengiamasi pažinti vieni kitų taktiką bei metodus ir mokomasi atlikti bendras operacijas.

V. Vokietijos policija

Vak. Vokietijai leistas 10.000 policijos skaičius būsiąs paruoštas iki kovo mėn. ir daugiau kaip trečdalis jų būsią išskirstyti Sovietų zonos pasieny apsisaugoti nuo iš ten ateinančių sabotažininkų ir šnipų.

Pastarųjų įvykių Korėjoje įtakoje Vokietijos nuotaikos kinta. Balsai, kad Rytų ir Vakarų konflikto atveju Vokietija turi išlikti, mažėja, palankumas įsijungti į vakarų gynimosi sistemą augąs, praneša JAV pareigūnai iš Vokietijos.

Škotai juda

Škotijos savivaldos šalininkai ruošiasi įteikti karaliui peticiją, kad būtų įkurtas atskiras Škotijos parlamentas. Kadangi Britų politiniai vadai jų ankstyvesnio balso neišklausė, tai dabar jie nori juos visai aplenkti. Jie dar nusistatę tik tartis su abiejų didžiųjų partijų vadais — Attlee ir Curchill, — o jei tie nepritartų, tai nusistatę peticiją išplatinti visoje Škotijoje sukelti masines demonstracijas per sausio mėn., o vasarį įteikti ją karaliui. Peticijoje prašoma, kad karalius sušauktų politikų susirinkimą, kuriame škotai galėtų įrodyti jų savivaldos įvedimo neatidėliotinumą.

— **Tokio.** — Nuo įsiveržiančių kinječių traukiasi masės pabėgėlių civilių. Iki Kumchon jiems nebuvo leista naudotis geležinkeliais, o ten jie sulaikyti, pakraunami į traukinius ir siunčiami į pietus.

— **Berlynas.** — Rytų Berlyne veikusios Lenkijos prekybinės misijos visi 20 narių per 2 savaites visi perbėgo į vakarų Berlynę ir nebegrįžta.

Pavojaus padėtis

Krašto gynimo sekretoriui Marshaliui siūlant, JAV svarstomas klausimas tuojaus paskelbti pavojaus padėtį, kuri įgalintų įvesti krašte karo meto tvarką, ūkio mobilizaciją ir leistų skubiau pravesti dabar siūlomą karo reikalams sumą — 18 bil. dol.

Commonwealtho divizija Korėjoje

Iš Britų pasaulio šiuo metu Korėjoje kaunasi D. Britanijos ir Australijos brigados. Ten jau yra vienas batalijonas kanadiečių. Visi tie daliniai operuoja atskirų amerikiečių divizijų vadų žinioje. Dabar keliamas klausimas sudaryti atskirą Commonwealth diviziją su atskiru vadu.

Korespondentai Korėjoje

Per visą karo Korėjoje metą yra žuvę 8 korespondentai. Dar 5 yra patekę į nelaisvę arba dingę. Paskutinis iš jų nelaisvėn pateko AP foto korespondentas Fr. Noel.

Tonsilų pašalinimas pavojingas

JAV vaikų paralyžiaus fondas po ilgų tyrimų paskelbė, kad poliomeličio epidemijos atvejy vaikai 3 kartus greičiau apsikrečia negu tie, kurie tebeturi tonsilas. Beto, pasirodė, kad tonsilų nebeturį vaikai 11 kartų greičiau suserga poliomeličio forma paraližuojančia alsavimo centrus ir dėlto mirtinga.

Tyrimai buvo atlikti remiantis 1946 m. didžiosios polio epidem-i jos Minesotoj daviniais.

Kaplanaitės bylą atnaujins

JAV apeliaciniai rūmai gruodžio 5 d. nutarė Kaplanaitės byloje dėl šnipinėjimo pravesti naują tardymą. Jai jau buvo paskirta 15 metų kalėjimo. Teismas taip pat pripažino, kad FBI ją besąlyginiai suėmė nelegaliai, nes įtarimas, kad ji gali pabėgti, nesąs įrodytas.

Ledai iš dangaus

Anglijoje prieš kurį metą pakartotinai pasitaikė, kad iš erdvės nukrito stambių ledo gabalų, sveriančių po 14 svarų ir pan. Niekas negali išaiškinti jų kilmės. Paskelbta, kad tai bus greičiausia ledas, atitrūkęs nuo lėktuvų, kurie apšąla aukštybėse, o žemyn nusileidę pradeda atšilti. Bet skeptikai nurodo, kad yra buvę tokių ledų pasirodymų ir tais laikais, kai nebuvo aviacijos. Tarp 1857 m. nukrito ledo gabalas į pievą netoli Londono, o 1849 m. 25 svarų gabalas į vieną Škotijos farmą.

Stalinas kaltina Trumaną

Po Trumano spaudos konferencijos, kurioje griežtai pasisakė prieš Kinijos užpuolimą Korėjoje, Maskvos "Pravda" išspausdino vedamąjį, kuris, kaip Maskvos diplomatai spėlioja, esąs parašytas paties Stalino. Jo pagrindinė mintis, kad užpuolikas yra JAV, nes esą jos kariuomenė buvusi Korėjoje. O jei Kinai nori ginti savo kaimyninį kraštą, tai jie turi daug daugiau tam teisių negu JAV, kuriems iki Korėjos 5000 mylių. Trumanas taip kalbąs tik dėl to, kad norįs karo.

Iš straipsnio daroma išvada, kad sovietai dar nelinkę kariauti, kad linkę derėtis ir derybomis laimėti.

— **Kairo.** — Gruodžio 7 dieną Egipto užsienių ministeris paskelbė karo padėties su Vokietija pabaigą. Tas neliečia galimų reparacijų ar kitokių pretenzijų klausimą.

— **Bonna.** — V. Vokietija reikalauja, kad organizuojant vak. Europos gynimo armiją jai būtų pripažintos lygios teisės su kitom 12 Atlanto pakto valstybių ir kad būtų leista suorganizuoti 10 divizijų. Kitoks siūlymas Vokietijai esąs įžeidžiantis.

— **Londonas.** — Pagal sausio 1 d. davinius, D. Britanija turi 685.300 karių — 435.000 reguliarios tarnybos ir 251.8000 atsarginių. Be to, yra 227.900 civilių karinėje tarnyboje.

— **Hong Kong.** — Komunistinė Kinija dabar turinti 5 milijonų armiją ir pradėjusi mobilizuoti dar 4 mil. Tada ji turėsianti didžiausią armiją pasaulyje. Manoma, kad ji bus paskirstyta atskiriems uždaviniams — užimti kraštus: Korėją, Indokiniją, Burmą, Indoneziją, Filipinus, Formozą arba paremti vietinius "sukilimus".

— **San Francisko.** — Peipingo radio skelbia, kad korėjiečiams turį būti suteikta "daugiau paramos".

— **Londonas.**—Stafford Cripps pasitraukus likusion neužimton vieton išrinktas taip pat darbietis.

— **Alžiras.** — 2000 alžiriečių, marokiečių ir svetimšalių legiono karių išplaukė į Indokiniją gruodžio 4 dieną.

— **Philadelphia.** — Rusams atomines paslaptis išdavęs šnipas Harry Gold nuteistas 30 metų kalėti.

— **Catania.** — Etnos ugniakalnis dar tebeveikia ir sudaro pavojų vis naujoms gyvenamoms vietovėms.

— **Vašingtonas.** — JAV laive, kuris kursuoja tarp JAV ir Korėjos, aptikta net 5 sugadinimai, aiškiai rodą sabotažą. Smulkesnių žinių neteikiama.

SPORTAS

Toronto

Paskutiniųjų dviejų savaičių bėgyje liet. krepšininkai išplėšė dvi pergales prieš graikus ir ukrainiečius, tuo pačiu baigdami I-jį pirmenybių ratą. Šimet mūsų vyrams einasi jau daug sunkiau, nes iš 7 susitikimų laimėjo tik 4.

Prieš Macedonia liet. laimėjo 54-34 (26-22) pasekme ir prieš MUN 48-44 (19-16). Abejose varžybose liet. atstovavo ir taškų pelnė: Mackevičius 11-11, Duliūnas 8-9, Ignatavičius 15-10, Kalibatas 2-12, Berčanskas 12-2, Žukas 0-4, Naras 4-0. Iš priešų pusės geriausi metikai buvo graikas Dziro 12 ir Iwanickis 10 (MUN).

● Lapkričio 29 d. prasidėjo Toronto miesto st. teniso pirmenybės. Visos komandos buvo suskirstytos į tris grupes: major, senior ir intermediate division. Vyties klubas gavo teisę išstatyti 2 kom. į major ir 1 į senior grupę. Pirmoje grupėje susitiko abi liet. komandos; laimėjo pirmoji 11-10 ir antrą susitikimą prieš Broadview Aces 12-9. II-ji komanda dar pralaimėjo prieš Ryerson Press 8-13. Liet. senior grupės vienetas nugalėjo Mine Safety 19-2 ir ukrainiečius 21-0 (be kovos).

Lietuvių pirmą rinktinę sudaro Pr. Gvildys, Paškauskas, Ranonis, Duliūnas, Žukas; II-jš St. Gvildys, Rautenš, Trumpis ir senior — Vaičiūnas, Vitembrestas, Banelis.

● Didžiausia nesekmė pradžioje pirmenybių lydėjo liet. šachmatininkus, nes prieš ukrainiečius gavo skaudžiai pralaimėti — ½-5½. Už Vyties klubą žaidė P. Vaitonis, Matusevičius (½ t.), Paškauskas, Stepaitis, Rimas, Sirutis, o ukrainiečių pusėje: Suk, J. Onyščiuk, E. Onyščiuk, Moskal, Stanko, Trutenko.

Jžg.

— **Briuselis.** — Belgų Kongo uranijaus kasykloje pasireiškė komunistų sukeltų sabotažo veiksmų.

— **Otava.** — Kanados vyriausybė lapkričio gale eilei firmų davė užsakymų už $3.000.000 pagaminti karinių reikmenų.

Užsisakyk ir skaityk

religinės-tautinės minties paveikslų Venecuelos lietuvių mėnesinį laikraštį

"TĖVŲ KELIĄ"

Prenumeratos kaina metams 4 doleriai

Adresas: Apartado 369 — Caracas — Venezuela S.A.

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

ATEITIS

ATEITYJE rašo žymiausieji mūsų literatai, visuomenininkai bei mokslininkai, tačiau

ATEITYJE turi progą pasireikšti ir jaunos jėgos — pats jaunimas su savo kūryba.

ATEITIES prenumerata metams 3 dol. Garbės prenumerata 10 dol. Užsieny — pagal dolerio kursą.

ATEITIES redakcijos ir administracijos adresas:

"ATEITIS" 417 Grand Street, Brooklyn 11, N.Y. USA

Tabako ūkiai pardavimui

Turiu naują sąrašą įvairių ūkių su mažais "cash" įnašais nuo $4.000

CHARLES POCIUS INSURANCE AND REAL ESTATE BROKER

Tillsonburg, Ont. Telefonas 829 J.

VESTUVĖMS, KALĖDOMS ir GIMIMO DIENAI DOVANAS

geriausiai pirkti **europietiško meno ir rankdarbių** gamybos — prekybos įmonėj

Art Handicrafts – Walter Koppel

609 YONGE ST. TORONTO. Telefonas PR 4596

Savininkai — estai. Atidaryta nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak.

Čia parduodami:

- **meniškai ranka išpuošti odos išdirbiniai**
- **sidabro ir aukso meniški išdirbiniai**
- **keramikos ir parcelano išdirbiniai**
- **meniškai išpiaustyti ir išdeginti medžio drožiniai**
- **audiniai ir mezginiai**
- **europietiški baldai ir tt.**

Priimami užsakymai pagal jūsų asmenišką pageidavimą

NESIGAILĖSI,

jei pasitarsi prieš pasirašydamas namų pirkimo—pardavimo dokumentus

Br. SERGAUTIS vertėjas

tarpininkauja įvairiose įstaigose, padeda sutvarkyti imigracijos reikalus, daro vertimus.

Kreiptis 9-3 val. p.p.

9 Irene Ave. Toronto. LO 3565

DĖMESIO! LAIKRODININKAS KAZIMIERAS TUTLIS

Taiso vietinių ir vokiškų firmų laikrodžius. Dirbtuvė turi dalių vokiškiems laikrodžiams. Laikrodžiai taisomi greitai, gerai ir pigiai. Prašome kreiptis ir įsitikinti.

Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.

EUROPEAN WATCHMAKER

762 Queen St. W. Toronto, Ont.

PLAUKŲ TVARKYMO SPECIALISTĖ

MARIA KAPSI

113 MacPherson Av., Toronto, Ont.

Ilgalaikis sušukavimas — mano specialybė

Individualiai pritaikau šukuosenų. Plaukų dažymas. Blakstienų ir antakių dažymas. Plaukų šaknų sustiprinimas.

Prašau užsakyti tel. KI 4585

Kalbu angliškai, estiškai, vokiškai, rusiškai, švediškai.

Garantuotai būsit patenkinti

M. J. CAMPBELL & SON REAL ESTATE

Perkant namus nepamirškite

Mes Jums padėsim ieškant patogiausio namo su galimai žemiausiu grynais pinigais įmokėjimu kiekviename Toronto rajone. Skambinkite nuo 7 val. ryto iki 1 val. p.p. Tel. RI 3670 ir prašykit p. V. Palma arba iki 9 val. vak. į įstaigos centrą telefonu MA 0449

Kalbame vokiškai, švediškai ir angliškai

GĖLIŲ KRAUTUVĖ

LOTOS

854 Bathurst Str. Tel. KE 3884

Paruošia puikias gėlių puokštes **nuotakoms.** Siūlo didelį pasirinkimą **lelijų, rožių, callas, gvazdikų,** taip pat gėlių krepšiuose, akacijų ir kitų vazonų gėlių

Lietuviams 10% nuolaida

Išsikirpk! Pasidėk ir saugok!

Pergabena baldus, bagažą ir kitokį transporto patarnavimą pigiai atlieka **STANLEY VASARAJS** (latvis)

Gabenama ir į užmiestį

9 Delaware Ave. Toronto, Ont. Tel. (nuo 6 val. vak.) OL 1403

NAUJA MODERNI LIETUVIŠKA

Vyriškų rūbų krautuvė

Paltai ir kostiumai parduodami gatavi ir siūvami pagal jūsų užsakymą. Skrybėlės, megztukai, viršutiniai ir apatiniai baltiniai, kojinės pirštinės ir kt.

— Visų dalykų didelis pasirinkimas —

Kainos lietuviams —geriausios. Prašoma atsilankyti ir įsitikinti dėl jums daromų nuolaidų

Sav. C. SALMONAITIS

DERBY MEN'S SHOP

2576 YONGE ST. TORONTO **Telefonas HY 9624**

Lietuvis radio mechanikas

L. KOCIUS

949 Dundas St. W. netoli lietuvių bažnyčios. Tel. WA 1691

priima pataisymui visų rūšių radio aparatus. Darbas atliekamas gerai ir sąžiningai. Kreiptis nuo 9 iki 2 val. popiet.

Pataisymus palikti galima bet kuriuo metu

"BALTIC" restorano

nauji šeimininkai kviečia užeiti ir paragauti skanių ir nebrangių valgių

Mūsų adresas:

870 DUNDAS ST. WEST. TORONTO **TEL. PL 7060**

Jūsų patogumui nauja

LIETUVIŠKA KIRPYKLA

atidaryta nuo 9 val. ryto iki 7 val. vak. išskyrus pirmadienius Skubų ir gerą patarnavimą atlieka prityrę Lietuvos kirpėjai

867 DUNDAS ST. W. (prie Manning Ave.) TORONTO

Telefonas EL 6954 **Sav. Br. Pakėnas**

MARGIS DRUGS

JONAS V. MARGIS Phm B.

19 St. John's Road (prieš 3131 Dundas St. W.)

Parduodama Penicilin, Streptomicin ir kiti moderniški vaistai. Paruošiami vaistai pagal receptus

Kosmetika: Yardley"s, Richard Hudnut — Max Factor ect.

Telefonas MU-9543 — Pristatoma į namus VISAME TORONTE — Telefonas MU-9543

UKRAINIEČIAI LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

įsikūrę prieš 27 metus

CARDINAL & SON

366 Bathurst St. Toronto — Telefonas WA 9954

LONDON FURNITURE CO

Visas baldų pasirinkimas. Minkšti baldai—parduodami nauji ir atnaujinami seni. Kalbame europ. kalbomis

875 Queen St. W. Toronto. Tel. 2010

DĖMESIO! Norėdami pirkti ar parduoti namus, ūkius ar viešbučius, kreipkitės į

FRANK PSZON

REAAL ESTATE & BUSINESS BROKER

762 Dundas St. W. (prie Bathurst g.) Toronto

Telefonai:

Įstaigos: AD 3588 — Buto: LA 9458

Didžiausias pasirinkimas lietuvių apgyventam rajone

Čia jūs rasite mandagų ir sąžiningą patarnavimą

Kas nori namus arba bizni pirkti

arba parduoti, kreipkitės į mus.

Rasite teisingą ir nuoširdų patarnavimą

Kalbame lietuviškai — klauskite Peter

ROBERT P. RICE REAL ESTATE

888 College St. Toronto. Tel. LA 1277

EL. EL 6597 — 849 DUNDAS ST. W. TORONTO

Canada Chrome Furniture

Didelis pasirinkimas elektrinių reikmenų. Chromo stalai ir kėdės

Lengvos išsimokėjimo sąlygos

Prityręs kvalifikuotas lietuvis laikrodininkas

STINSON'S JEWELLERY

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes

Garantuotas darbas ir prieinamos kainos

Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 val. vakaro.

Lietuviška Baldų Krautuvė

"ATLANTIC CITY UPHOLSTERING CO"

Sav. J. Kamishaitis

899 BLOOR St. W. TORONTO — Tel. LO 1438

"Reiškite jausmus gėlėmis" — skambinkite AD 1618

THE VICTORY FLORIST

Vestuvių puokštės, vainikai, dekoratyvinės gėlės bei vazonai

Sav. A. MERKER — 576 QUEEN ST. W. TORONTO

Užsisakykite anglis

PARLIAMENT FUEL CO.

Savininkas lietuvis Augustinas Undraitis (A. Underhill)

Telefonas RA 4414 — 304 Sackville St. Toronto

Visų rūčių laikrodžius, puošmenas ir brangenybes rasite 10-15% pigiau, negu kitur, pas

LAIKRODININKA

turintį 30 metų profesinę praktiką

Kalbu lenkiškai

M. MALINA — 1187 DUNDAS ST. W. TORONTO

Vyrų ir moterų rūbų siuvykla

BARCLAY CLOTHES

Lietuvis siuvėjas B. KUPČINSKAS diplomuotas 1949 m. Siuvimo ir kirpimo Akademijos Londone — Anglijoje.

40 DUNDAS ST. W. TORONTO — TEL. PL 1795

Susirgus kreipkis į

YARMEY CLINIC

slavų Medicinos klinika, vadovaujama Dr. W. I. Yarmey

314 Bathurst St. Toronto, Ont. — Tel. EL 7146

Sault Ste. Marie, Ont.

Nereikalingas "atitaisymas"

Sault Ste. Maris, Ont. lietuviai vis dar negali pamiršti "iš piršto išlaužto" atitaisymo spalio 19 d. "TŽ" Nr. 42(43) . J. Sk. emesi visai bereikalingo darbo. "Atitaisydamas" "TŽ" Nr. 38(39) buvusią KAS korespondenciją iš Sault Ste. Marie, Ont., pasirodo tiek smulkmeniškasis, kad užkliūva visai už neesminių dalykų.

Korespondentas K.A.S. rašo, kad Sault Ste. Marie, Ont. randasi 130 lietuvių, o J. Sk. "atitaiso", kad pačiame mieste apie 100, o su apylinkėmis mažiau kaip 130!!

Ką galvojo J. Sk. rašydamas, kad moterys teuždirba $15-17 savaitėje, visai neaišku. Jeigu J. Sk. nežinojo, kiek moterys uždirba, reikėjo pasiklausti tų, kurios dirba. Čia daugiausia moterys dirba valgyklose ir ligoninėse, kur prie atlyginimo yra duodamas ir maistas. Paskaičius už maistą apie doleri dienai, tai išeitų uždarbis $22-24 savaitėje.

Dėl "Steel Plant" J. Sk. sutinka su K.A.S. Tai ištikrųjų nieko negalima pakeisti. Nepriima naujų DP ir tiek.

J. Sk. nori labai išgirti chromo fabriką "Krumplentą". Labai gaila, bet tai yra viena iš labiausiai nepastovių darbovičių, kur padirbus mėnesį kitą, o kartais net ir savaitę, atleidžiama.

Pabaigoje J. Sk. pradeda rašyti apie kaž kokius blogus reiškinius. Dolerių turėti juk ne nusikaltimas, o jeigu nesidomi lietuviškais reikalais ir "apsikasa savame kiaute", tai ar čia nebus kitas reikalas, neturįs nieko bendra su pinigais.

Aš manau užtektų račyti vienybę ardančius straipsnius, o bendromis jėgomis siekti bendro tikslo—Lietuvos laisvės ir neprikausomybės. J. S.

Quebec, Que.

Iš 123 pabaltiečių, kurie iš Švedijos atvyko nuosavu laivu, daugumoje be vizų, atvyko į Kanadą ir buvo sulaikyti Quebec uoste, jau beveik visi gavo teisę pasilikti Kanadoje ir išvažinėjo po kraštą, kur kas buvo numatęs. Quebec pasiliko tik pora šeimų, kurių tarpe buvo rasta džiovininkų ir viena šeima, kurios vyras yra susirgęs psichiškai. Keletas gausių šeimų, kurioms įsikurti sunkiau, yra atgabentos į Ajax, Ont. pereinamąjį imigrantų stovyklą, kol bus surasta darbo.

Šitų atplaukėlių tarpe buvęs vienas lietuvis jau apsigyveno ir dirba Toronte.

Fort William, Ont. ir apylinkės lietuvių dėmesiui

Aloyzas Bačiulis yra The Ontario Hospital Box 249 Fort William, Ont Maždaug už 4-5 mylių esančiame South Neebing.

Lankantiems miela pristatyti ligoninės Superintendent J. R. Howitt M.D., kuris padės.

Paskutiniame savo laiške pastebi, kad ligonį geriausiai paveikė savieji, negu moderniškos medicinos priemonės.

Reikšdamas padėką nepažįstamam kunigui, A. Jones, L. Kemešiui, J. Miškiniui ir B. Miškiniui ir kreipdamasis ypač į vietoje gyvenančius lietuvius, prašau galimai dažniau ligonį lankyti.

Jūsų žinios ir sugestijos apie ligonio sveikatos stovį yra laukiamos 4700 Jeanne D'Arc St. Apt. 3. P. Adamonis.

AKIŲ SPECIALISTAS

L. LUNSKY, R.O.

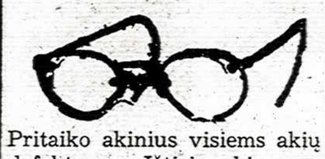

Pritaiko akinius visiems akių defektams. Ištiria akių nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą

Kalba slavų kalbomis

470 College St. W. Toronto

Tel. RA 3924

Dr. Chas. OKUN

DANTISTAS

838 Dundas St. W. Toronto

(kampas Euclid Ave.)

Priima vakarais pagal susitarimą. Tel. WA 9822

DANTISTAS

J. A. GORCHYNSKI

B.A., D.D.S.

312 Bathurst St.

Bathurst Medical Building

Telef. AD 6373 Toronto

SHIFF'S

VALYMAS — PROSAVIMAS — PATAISYMAS —

Kalbame lietuviškai

909 Dundas St. West. Toronto

Telefonas ELgin 0649

STANLEY SHOE STORE

Aukščiausios rūšies moterų, vaikų ir vyrų batai, normalaus dydžio ir platūs (EE—EEE)

1438 Dundas St. W. Toronto

(prie Gladstone)

"EUROPA" FOTO STUDIO

Tel. WA 6849

615 Queen St. W. Toronto

Mūsų specialybė vestuvinės, šeimų nuotraukos ir spalvoti portretai

Darbas pirmos rūšies

Dr. WILLIAM J. ZINCHESIN

B.A., M.D., L.M.C.C.

GYDYTOJAS ir CHIRURGAS

Priėmimo valandos 2-4.30 ir 7-9 po pietų

386 Bathurst St. Toronto

Tel. WA 1344

DANTISTAS

Dr. ELIAS WACHNA

Priėmimo val. 10-12, 2-6

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais priima taip pat 7-9 popiet

386 Bathurst St. Toronto

Tel. EL 6515

ATSILANKYKITE! — NESIGAILĖSITE!

"PARK RESTAURANT"

1002 Dundas St. W. (pora minučių kelio nuo lietuvių bažnyčios)

Čia tikrai erdviausioje Toronte lietuviškoje valgykloje

Jūs gausite pigiai, sočiai ir skaniai pavalgyti dideliu pasirinkimu lietuviškų ir kanadiškų valgių ir nusipirkti išsineštinai krautuvių kainomis įvairių maisto gaminių naujai atidarytame delikatesų skyriuje. Čia gausite ir nakvynę.

Atidaryta nuo 6 val. ryto iki 11 val. vakaro. Tel. ME 0023

Su pagarba sav. A. Šmigelskis

Lietuvis fotografas A. GARBENIS

LAFAYETTE STUDIO 2182 Dundas St. W. Toronto

laikina nuolaida — vestuvių nuotraukos $12 už tuziną

Naujai atvykusiems lietuviams

Prieš ateidami, skambinkite telefonu: KE 5364

TEL. WA 6812 — 587 QUEEN ST. W. TORONTO

QUEEN WEST FURNITURE CO

Didelis pasirinkimas naujų ir vartotų baldų:

- lovų komplektai,
- siuvamos mašinos,
- krosnys ir tt.

Kalbame slavų kalbomis

HOLLYWOOD CLOTHING

Nauji ir dėvėti vyriški žieminiai PALTAI ..... $5-$50

Vyriškos SKRYBĖLĖS po $5

Pasirinkimas iš 8 spalvų

500 dėvėtų ir naujų kostiumų specialus išpardavimas nuo $ 8 ligi $ 40

270 Queen St. W.

(prie Beverly) Toronto

Vacius Venckus.

ADVENTINĖS NUOTAIKOS

Adventas — tai miego laikas:
Miega visas svietas.
Miega senas, miega vaikas, —
Nors ir guolis kietas...

Taip žmogelis darbus baigęs,
Gula lovon kniūpščias,
Ir joj miega lyg apsvaigęs,
Nes tas laikas tuščias.

Miega anglai-kanadiečiai,
Kinai ir eskimai...
Jokia nuotaika nešviečia,
Kada miegas ima.

Jei atlės kada koks svečias,
Giminė senoji, —
Krenta jie kur nors prie pečiaus
Ir tenais sapnuoja...

Mūs jaunimas, kuris baisiai
Buvo smarkaus būdo, —
Dabar kartu su senaisiais
Ėmė ir apsnūdo.

Tie, kur vesti pasiruošę —
Žmoną gaut norėjo, —
Parpia kampe atsilošę,
Arba pastalėje...

Ir aukštoji šviesuomenė
Metė knygas skaitę,
O rimtai miegoti imas
Ištisas savaites.

Mūsų žmonos bartis liovės
Snaudulio pagautos
Ir užgriuvusios ant lovų,
Miega lyg papiautos.

Ir mergelė dailiakojė,
Metė lūpas dažius,
O vien tik saldžiai sapnuoja,
Kaip "boisiuką" išsirašius...

Žodžiu, ilsis visos sielos:
Teko joms pavargti...
Nieks vargšelėms nebemiela,
Tiktai noris knarkti.

— — — — — — — —

Šumnūs pobūviai užmigo,
Su visa šeimyna...
Kada kelsis šis pasaulis, —
Viens Dievulis žino...

Pasaulio kalbos

Pasauly yra apie 2.889 gyvųjų kalbų ir apie tiek pat mirusių. Daugiausia žmonių kalba kinų kalba—per 450 mil. žmonių. Toliau seka anglų kalba—230 mil. Prancūziškai tekalba 50 mil.

BR. BUKOWSKA, R.O.

AKIŲ SPECIALISTĖ

Tikrinu akis ir pritaikau akinius suaugusiems ir vaikams. Priėmimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmadien. pagal susitarimą.

55 St. John's Rd. W. Toronto

kampas 94 Laws St.

Tel. LYndhurst 0052

DR. F. TICKETT

Gydytojas ir chirurgas

Priėmimo valandos 2-3 ir 7-9 po pietų

11 Gore Vale Ave. Toronto

Telef.: WA 3754

LIETUVIŠKA MOTERŲ PLAUKŲ KIRPYKLA

JANET'S BEAUTY SALON

Skambinkite: GE 6620

346 Broadview Ave. Toronto

Sav. J. Viliūnienė

Atidaryta kasdien 9-9 val.

D. HOLOTA REAL ESTATE

Pirkimo — pardavimo tarpininkas

496 Queen St. W.

(prie Denison Ave.)

Tel. WA 5232 — Toronto

Maloniausia dovana

Kartą tėvas ir mokytojas į Kremlių pasikvietė po atstovą iš visų plačioje tėvynėje gyvenančių tautų. Norėdamas patirti, kaip vertinama jo veikla, Stalinas paklausė juos, kaip jie vertina Sovietų Sąjungos gyvenimą, ką ten randa girtino ir ką taisytino.

Visi iš dalyvių, kad ir nedrįsdami atvirai pasakyti, vis reiškė tokių ir kitokių pageidavimų, nurodinėjo, ko kaikurie piliečiai ilgisi, paprastai pasmerkdami jų neišmanymą. Tik vienas žydelis nerado nieko taisytino ir nieko nebuvo girdėjęs, kad kas skųstųsi.

— Ui, drauge Staline, juk viskas puikiausia. Liaudies supratimas kyla, penkmečio planų rezultate gyvenimo lygis pakilo jau kelis kartus ir netrukus pralenks kapitalistinius vakarus...

Pasibaigus apklausinėjimui, Stalinas tarė:

— Ačiū draugai. Visus prašau sekretoriui įteikti savo tikslius adresus. O ypatingai blaivų žvilgsnį parodžiusį draugą Joselį Dovydovičių norėčiau apdovanoti. Sakyk, drauge, ko norėtum?

— Ui, drauge Staline, bet aš nedrįstu prašyti. Aš bijau.

— Sakau tau, prašyk drąsiai ir gausi!

— Aš, aš, drauge Staline... norėčiau gauti užsienio pasą su teise išvažiuoti į JAV.

— Gerai, — tarė apsiblausęs Stalinas ir išėjo.

Dovydovičius ištikrųjų gavo pasą ir leidimą išvykti per Vladivostoką. Jis išvažiavo, bet JAV nepasiekė. Prie pat Baikalo, trys emgebistai, nebodami protestų ir dokumentų, išvedė jį iš vagono ir... pasiuntė į Lenos aukso kasyklų stovyklą.

Rimtas reikalas

Dar nesenai vedęs gydytojas bičiulių pakviečiamas telefonu kaip 4-tas lošikas bridžo partijai. Žmonelė, pastebėjusi, kad rengiasi išeiti, taria:

— Ar išeini, brangusis?

— Gaila, taip, brangioji. Labai rimtas reikalas. Ten jau yra trys gydytojai.

Valstybes sutaikinti lengviau

Kai reporteriai nusiskubino pasikalbėti su šių metų Nobelio taikos premijos laureatu Ralph Bunche, gavusiu tą premiją už sekmingą tarpininkavimą Palestinos karui užbaigti, namuose jie užtiko tik jo jaunėlį sūnų. Reporteriai, žinoma, nepraleido progos su juo pasikalbėti. O reportažai gavosi gana "linksmi".

Nudžiugęs galįs duoti pirmą savo gyvenime pasikalbėjimą, berniukas pareiškęs:

— Tėvelis beabejo gali džiautis taikos premija. Bet man rodos, prieš taikindamas tautas, tėvelis turėtų pasiekti ramybės mūsų namuose. Čia gi padėtis gana rimta. Aš nuolat pešuosi su aštuoniolikamete seserim Joana, kuri turi nepakenčiamą charakterį ir taip pat nuolat kivirčijasi su mama, o mama yra labai negeruoju su tėte. Aš manau, kad gautoji taikos premija gal padės ir mūsų šeimai taikos pasiekti.

Atsakymas, atrodo, 10 metų berniukui per gudrus. Žurnalistas, matyt, pats viską suformulavo, iš jo davinius sužinojęs.

Restorane

Lankytojas į kelnerį:

— Žiūrėk, tamsta, jūs skelbėte spaudoje, kad restoranas nuo vakar dienos tvarkomas kito vedėjo, bet, kaip matau, vedėjas yra tas pats...

Kelneris:

— Taip, mielas pone, vedėjas yra tas pats, bet jis tik ką vedė...

Meškerės masalas

Nesenai vedęs vyras gauna iš krautuvių sąskaitas už žmonos rūbus, pirktus dar gerokai prieš vedybas.

— Bet man nepritiktų mokėti šias sąskaitas,—sako vyras.—Argi reikalaujama iš žuvies, kad apmokėtų už meškerės masalą su kuriuo ją priviliojo sugaunant?

Naujį keliai

Senuosius siaurus kelius, kuriuose vos du vežimai tegalėjo prasilenkti nesusidūrę, pakeitė puikūs platūs plentai, kuriuose vienu metu gali susidurti bent 6 ar 8 automobiliai.

LIETUVIŠKAI KALBĄS KAILININKAS

Parduodami gatavi ir siuvami pagal Jūsų užsakymą kailiai. Kailinių taisymas ir persiuvimas.

Duodama lengvam išsimokėjimui

BERGMAN FUR CO TORONTO

197 Spadina Ave. Prieš ateidami skambinkite: EL. 6509

LIFTUVIAI, kas norite pasidaryti lengvesnį gyvenimą ir užsitikrinti rytojų

PIRKITE TABAKO ŪKIUS

Turime didelį pasirinkimą įvairaus dydžio ir įvairių kainų ūkių. Taip pat turim pardavimui gazolino stočių, krautuvių, namų ir tt

ŪKIŲ PIRKIMO SĄLYGOS: Įmokama sutarta suma, o išmokėjimas — ¼ nuo metinių tabako pajamų

J. W. KOCIUK REAL ESTATE BROKER

Platesnių žinių kreiptis į V. Treigis, R.R. 1 Simcoe, Ont. Tel. 9 ring 2, Delhi, Ont.

Lietuvis Radio Technikas

taiso įvairius radio aparatus. Paima ir pristato į namus

Skambinkite Tel. RO 3973 — Nuo 6 iki 9 val. vak.

ALGIS STANĖNAS, 181 BLACKTHORN AVE. TORONTO

RUTH FROCKS

Moteriškos suknelės, kostiumai, paltai, apatiniai, kojinės ir kt.

Duodame lengvam išsimokėjimui

1637 Queen St. W. (prie Roncesvalles) Toronto. Tel. LO 7882

Duona, pyragaičiai, tortai

pristatomi į namus, skambinkite: LL 7445

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. Toronto

Nauja lietuviška valgykla Restaurant EUROPA

Didžiausias pasirinkimas įvairių patiekalų 12-18 rūšių pagamintų prityrusių virėjų. Jaukios patalpos.

Greitas patarnavimas. — 756 Queen St. W. Toronto

Pirmos eilės lenkiška rankinė

SKALBYKLA — WOODBINE HAND LAUNDRY

RŪBŲ VALYMAS. Mes paimame iš namų ir pristatome.

Darbas garantuotas. Kainos neaukštos.

205 Euclid Ave. (prie Dundas St.), Toronto, Ont. Tel. AD 0360

A. RUŠĖNO LIETUVIŠKA AUTO REMONTO DIRBTUVĖ

Intersection Body & Fender Repair

"Dulux" ir "Duco" dažymas. Radiatorių sutvarkymas ir kt.

2692 DUNDA ST. W. TORONTO, Ont. Tel. RO 1509

TORONTO, Ont.

Bendros Kūčios

Bendros Kūčios Toronto lietuvių parapijos salėje įvyksta gruodžio mėn. 24 d., sekmadienio vakare. Yra prašoma, kad lietuviai, kurie norės bendrose Kūčiose dalyvauti, pasistengtų užsiregistruoti iš anksto lietuviškų knygų kioske parapijos salėje, įmokant už asmenį 1 dol. Tikimsai taip pat, kad nemaža lietuvių į bendras Kūčias atvyks iš provincijos (miškų ir kasyklų), atvykę praleisti švenčių Toronte.

Rūbų rinkliava

dar kartą ir paskutinį pratęsiama. Kas nespėjo, dar gali sušelpti rūbais, o jų neturintieji pinigais Vokieitjoje vargstančius lietuvius. Aukos dar bus priimamos gruodžio 16 d. 4-7 val. lietuvių parapijos salėje. Tenelieka nei vieno neatlikusio savo tautinės pareigos.

ML Bičiulių dr-ja.

Lietuvių tėvų susirinkimas

Praeito sekmadienio lietuvių tėvų susirinkime parapijos salėje lituanistinės mokyklos Tėvų komiteto vardu tėvams pranešimą padarė komiteto pirmininkas Pusvaškis. Savo pranešime p. Pusvaškis nurodė, kad lietuvių vaikams eglutė galutinai nustatyta rengti sausio 7 d., sekmadienį. Tėvai, turį vieną vaiką, įsiregistruodami sumoka 1 dol., o už du ar daugiau vaikų iš viso įmoka pusantro dolerio. Be to, jau yra eglutės ruošimo reikalu gauta 200 dolerių auka. Eglutės proga yra numatytas vaikų vaidinimas, kuriam vadovauja režisierius J. Jagėla.

Savo ilgesniame žodyje, Antanas Rinkūnas, kėlė klausimą lietuviškosios mokyklos darbe išplėsti dainavimo programą, o taip pat lietuviškųjų eilėraščių mokymą. Kiti kalbėtojai kėlė didesnį vaikų bendravimą įvairiomis progomis.

Po tėvų susirinkimo, tuojaus sekė filma iš misijonierių gyvenimo Kinijoje.

Aplankykime ligonius

Artėjančių švenčių proga yra gražus paprotys aplankyti sergančius ligonius. Įvairių religinių, tautinių organizacijų bei paskiri asmenys Kalėdų švenčių proga lanko ligoninėse esančius ligonius, juos suramindami ar atnešdami dovanėlių šventėms.

Gera būtų, kad ir lietuviai prisilaikytų šio gražaus papročio, ir nepamirštų savo nelaimingų tautiečių ligos patale. Šiuo metu Toronte yra keletas sunkiai sergančių ligonių, kurie randasi sekančiose ligoninėse arba sveiksatančiųjų namuose.

1. Weston sanatorija: Ruzgė, Sakalauskas, Dalkus ir Šalkus (2 pastarosios moterys). Ponas Ruzgė yra ypatingai blogoje padėtyje. Jo žmona su trimis mažomis dukromis gyvena Pembroke. Jos adresas: Mrs. Ruzgė, 89 Pembroke W. Pembroke, Ont.

2. Queen Elisabeth ligoninė: Aleksandras Slanina: jau virš metų guli raumenų paralyžiumi.

3. Our Lady of Mercy: Stasys Vaitekūnas ir ten pat antrame aukšte su abiems amputuotomis kojomis lietuvis Seigevičius.

4. Besitaisančių namuose, 9 Glebe St. E., jau pusė metų kaip guli lietuvis Jakubauskas, kuriam po sunkios galvos operacijos teks dar ilgai būti gydytojų priežiūroje.

Pagaliau, savo privačiuose namuose, jau apie dešimt metų serga lietuvė Parukevičienė: 141 Gorevale Ave.

Tikėkime, kad sveikieji lietuviai, besiartinančių švenčių proga, be asmeninio sau džiaugsmo, laukiamo švenčių proga, nepašykštės juo pasidalinti su sergančiaisiais savo krašto žmonėmis.

Pamaldos už a.a. prel. Pr. Penkauską

Toronto lietuvių parapijos bažnyčioje įvyks ateinantį šeštadienį, gruodžio 16 d., 9 val. rytą.

Ateitininkų 40 metų jubiliejaus minėjimas

Šiais mtais sukanka 40 m. nuo at-kų organizacijos įsikūrimo. Ta proga Toronto at-kų kuopa š. m. gruodžio 17 d. 5 val. p.p. Šv. Elenos salėje, Dundas ir Lansdowne gatvių kampas, rengia viešą paskaitą, kurią laikys iš Amerikos atvykęs prof. Pr. Padalskis.

Malonūs tautiečiai kviečiami kuo skaitlingiau dalyvauti.

At-kai 9 val. 30 min. iš ryto renkasi pamaldoms ir dalyvauja bendroje šv. Komunijoje.

T. At-kų kuopa.

Sąjungos susirinkimas

Sekmadienį, gruodžio mėn. 17 d., pirmą valandą po pietų, parapijos salėje įvyksta KLS Toronto skyriaus susirinkimas.

M. Dervinis sveiksta

Torontiečiams gerai pažįstamo lietuvio Mykolo Dervinio sveikata visai pagerėjo. Po dviejų gana sunkių operacijų p. Dervinis iš ligoninės grįžo į savo namus ir greitu laiku tikisi visiškai pasveikti.

Filma

Sekmadienį, gruodžio 17 d. parapijos salėje 3 ir 8 val. rodoma muzikali filma "Maytime" su garsiąja dainininke Jeanette MacDonald ir Nelson Eddy.

Tvarkinga lietuvių šeima, turinti $1.500, ieško bendrininko namui pirkti. Skambinkite p. Aleksui po 5 val. vak. tel. LL 5529

Dėmesio Toronto berniukai

"TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI" PER KALĖDŲ IR NAUJŲ METŲ ŠVENTES SKELBIA PAVIENIŲ NUMERIŲ PLATINIMO VARŽYBAS

"Tėviškės Žiburių" sekantis numeris bus padidintas, bet jo kaina bus ta pati — 10 centų. Kadangi tai bus bendras Kalėdų ir Naujų Metų numeris, tai jį galima bus platinti per abi šventes, taigi net per 4 šventadienius, kurių metu bus daug progų — pamaldos, susirinkimai, pasilinksminimai ir tt. Patartina platinti ir vaikštant po butus.

Tam, katras iš platintojų daugiausia numerių parduos, "Tėviškės Žiburių" bičiulis p. Petras Alekna paskyrė premiją — $5. Gavusi platinimo davinius, premiją išmokės "Tėviškės Žiburių" administracija. Platintojams, be to, bus išmokėtas nuolat duodamas platinimo procentas — 10% laikraščio kainos.

Berniukus prašome iš anksto užsirašyti veržyboms "TŽ" administracijoje, jį aplankant arba telefonu AD 4265. Iš čia — 941 Dundas St. W. — reikės pasiimti ir laikraščius. Galima bus atsiimti jau nuo gruodžio 20 dienos, trečiadienio.

Jei atsiraštų kas galėtų suorganizuoti platintojus varžyboms ir kitose kolonijose, prašome mums tuojaus pranešti.

"TŽ" administracija.

Maldos žygis taikai išmaldauti

Popiežius Pijus XII gruodžio 6 d. paskelbė enciklikų dvasiškijai pradėti maldos žygį taikai išmaldauti.

Vatikane dabartinė padėtis laikoma taip rimta, kad enciklika buvo parašyta ir paskelbta tą pačią dieną. Matyt, buvo bijomasi, kad net jos paskelbimas gali būti sutrukdytas.

— **Otava.** — Nord Star transportinė eskadrilė, įjungta į oro tiltą per Ramųjį vandenyną, padarė jau 100 kelionių į Japoniją, sukardama daugiau 1.000.000.000 mylių.

SU ŠIUO "T.Ž." NUMERIU ATIDAROMA

„ZIBURIU" Bendroves Spaustuve

Atliekami visų rūšių spaudos darbai.

941 DUNDAS St. W. TORONTO, Ont. Telefonas AD 4265

"T. Žiburių" metinis pobūvis

"Tėviškės Žiburiai" ne iš kelmo kas savaitę išspiriami. Tetu-rėdami vos du apmokamus darbininkus, "TŽ" jau ištisus metus kas savaitę sugebėjo reguliariai lankyti skaitytojus, beabejo, ne vien jų darbo dėka. "TŽ" turi gausią idealistų bendradarbių, talkininkų, rėmėjų ir bičiulių šeimą, įgalinančią atlikti visą sudėtingą laikraščio leidimo darbą. Iš trijų pagrindinių darbo sričių — redagavimo, spausdinimo ir administravimo bei ekspedijavimo — tuo tarpu po vieną pastovų darbininką teturi tik pirmosios dvi, o administravimo bei ekspedijavimo darbas yra atliekamas vien pasišventėlių talkos.

Užbaigiant pirmuosius darbo metus, "TŽ" leidėjai praeitą šeštadienį visą gausią artimųjų bendradarbių, talkininkų ir rėmėjų šeimą sukvietė šeimyniškam pobuviui į Toronto liet. parapijos salę. Atsilankė kaip svečiai taip pat Generalinis Konsulas p. min. Gylys, Toronto LB Apylinkės LOK pirmininkas Simanavičius, keletas kitų svečių, o bičiulių net iš Hamiltono. Gavosi solidus per 80 žmonių būrelis.

Kiekvieno įėjusio į salę dėmesį maloniai traukė gražiai papuošti valgiais ir alučiu bei vyneliu pakrauti stalai, paruošti LKMoterų Mergaičių sekcijos kulinarijos kursų, vedamų p. Zdaržinskienės. Kiek pasivaišinus, pesveikino svečius ir pasidžiaugęs "TŽ" nueitu pirmuoju kelio tarpu, visiems, kas parėmė tą darbą — rėmėjams, bendradarbiams, talkininkams, darbininkams bei bičiuliams — leidėjų vardu pareiškė adėką Kanados Liet. K. Kultūros Draugijos pirmininkas p. Sakalauskas. Po to, protarpiais užkandžiaujant ir gurkšnojant alutį, ar apibūdinant darbo sąlygas bei ateities užsimojimus ar reikšdami linkėjimus, dar kalbėjo: redaktorius, p. min. Gylys, spaustuvės "Žiburiai" bendrovės pirmininkas Rinkūnas, latvių atstovas p. Skudra, rėmėjų vardu p. Jokubynas, klebonas kun. Ažubalis, apylinkės LOK pirm. p. Simanavičius ir hamiltoniškis p. Matkevičius.

Po kalbų buvo prieita prie linksmosios dalies, kokia įmanoma advento sąlygose. Čia pirmiausia "TŽ" administratorius Prakapas dviem atvejais — protarpy užkandžiaujant ir girkšnojant — perskaitė savo paruoštą "TŽ" humoristinę laidąą, skirtą specialiai pobūviui. Politinių, visuomeninio ir "TŽ" aktualijų humoreska visus maloniai nuteikė. Įspūdis dar buvo padidintas redakcinio kalektyvo nario V. Kastyčio perskaitytos jo satyros apie diktatoriaus mirtį.

P. Skudra visus keliais atvejais nufotografavo prie stalų ir grupėje, o pabaigai buvo parodyta neilga muzikinė filma iš garsiojo dirigento Toscanini dirigavimo.

Deja, tos naktys taip trumpos! Nejučia atslinko pusiaunaktis, ir reikėjo skirstytis namučių. "TŽ" šeima džiaugėsi, galėjusi vieną kartą susitikti beveik visa—buvo ir tokių, kuriems gyvenimiškos aplinkybės tą vakarą neleido kartu būti. Džiaugėsi pasikalbėjusi, pasitarusi aktualiais reikalais, savitarpy arčiau susipažinusi, nes šiaip — dirbant atskirose srityse — visiems susitikti mažai tetenka. Gaila, kad darbo sąlygos — na, ir ištekliai — neleidžia dažniau taip susirinkti ir atgaivinti savojo entuziazmo ištekliaus.

St.

Mielus idėjos draugus

p-lę ONĄ GEDMINAITĘ ir

kuopos valdybos narį p. VLADĄ KEŽĮ,

sukūrusius šeimos židinį, sveikina ir linki gražaus gyvenimo

Hamiltono Ateitininkai

KANADOS ŽINIOS

Pertvarkomi mokesčiai

Kanados 5 provincijos ir dabar renka mokesčius nuo perkamų prekių: Newfoundland—3%, New Brunswick—4%, Quebec—2% ir dar 2% savivaldybei, o kakuriais atvejais dar 1% švietimo reikalams; askachewan—3% ir Br. Columbia — 3%. Kadangi konstitucija neleidžia provincijų valdžiai rinkti betkokius netiesioginius mokesčius, tai mokesčiai už prekes negali būti renkami nuo pramonininkų, urminingų ar betkokių pardavėjų—tokiam atveju jie būtų netiesioginiai mokesčiai, — tai jie renkami nuo pirkėjų. Beabejo, kad tai sudaro blogą įspūdį. Beveik kiekvieną, net mažiausią prekę perkant — mokesčių ir tos provincijos neima tik nuo maisto ir nedaugelio kitų prekių — primenama, kad yra mokesčiai, pirkėjas dažnai nustemba, kai reikia mokėti daugiau negu pasakytoji kaina. Šitoje sistemoje pardavėjai ištikrųjų yra provincijos mokesčių rinkėjai.

Gruodžio 8 d. pasibaigusi provincijų ūkinė konferencija, reikalaujant anoms 5 provincijoms, nutarė įnešti į įstatymus pataisą, kuri leistų anuos mokesčius paversti netiesioginiais, t.y. imti iš pramonininkų arba iš urminingų. Tuo būdu mokesčius renkančiose provincijose specialios rinkliavos nuo perkamų prekių išnyks, bet pakils atatinkamai prekių kainos.

Pakels mokesčius

Vyriausybės kalbėtojas pareiškė, kad krašto gynimo išlaidos, o kartu ir biudžetas, taip pakilo, kad ateinančiais metais be pakėlimo tiesioginių mokesčių čių metų biudžetas numatomas nebūsi ogalima išsiversti. Sekan-3 bil. dol. Šiemet yra—$2.654.-000.000. Krašto gynimo išlaidos nuolat augančios: 1947-8 biudžetiniais metais buvo $195.000.000, 1948-9 $384.800.000, 1949-50 — $987.400.000. Kiek ištikrųj ųreikės sekančiais metais, sunku, esą pasakyti.

Kanada pirmenybę teikia krašto gynimui

Valstybės turtų ministeris Winters pareiškė, kad Kanados vyriausybė tęs išteklių mobilizavimą krašto gynimo reikalams. Niekas nežinąs prieš kokiuos uždavinius Kanada atsistos besiniaukiančių politinių horizontų pasekoje, bet esą aišku, kad krašto gynimo reikalams tenka skirti daugiau dėmesio negu civiliams.

Ir Kanada uždraudė eksportą į Kiniją

Prekybos ministeris Howe gruodžio 9 d. uždraudė išvežimą betkokių prekių į kom. Kiniją. Įsakymas taip pat liečia Korėją, Mandžiūriją ir Macao. Šiais metais Kanada pardavė Kinijai miltų ir šiek tiek aliuminijaus, skirto arbatos pakavimui. Apskritai eksportas į Kiniją šiais metais buvo labai sumažėjęs.

Nuo šitų JAV ir Kanados draudimų labai nukenčia Hongkongas, per kurį visas importas eidavo.

Dėmesio darbininkėms-ams

Kurie dirba moterų, mergaičių ir vaikų drabužių siuvyklose

Tarptautinė Moterų Rūbų Siuvėjų unija šiuo skelbia, kad ji kviečia visus, toje srityje dirbančius, dėtis kartu ir bendromis pastangomis pasiekti 1. didesnį atlyginimą, 2. darbo apsaugą, 3. apsaugą nuo nelygaus traktavimo dėl darbininko tautybės, 4. tą patį atlyginimą už tą patį darbą, 5. daugiau apmokamų atostogų, 6. didesnį atostogų atlyginimą, 7. pensijų fondą, 8. ligos pašalpą, 9. ligoninės apmokėjimą.

Mes, organizuoti darbininkai siekiame šių devynių punktų jau dabar ir norėtume, kad ir Jūs pasinaudotumėte šia nauda kartu su mumis. Ta pačia proga mes norime Jus painformuoti, kas mes esame:

1. Mes turime 425.000 narių JAV ir Kanadoje;

2. Mes esame tarptautiniai žinomi ir sunaudojame daug milijonų dolerių kasmet įvairiems labdarystės darbams;

3. Mes esame gerai žinomi kaip priešingi komunistų partijai;

4. Su mumis skaitosi JAV, Kanados ir viso pasaulio laisvųjų demokratijų valdžios;

5. Mūsų unija, t.y. ILGWU, buvo pirmoji darbininkų organizacija, kuri prašė Kanados vyriausybę leidimo atgabenti į šį kraštą siuvėjus, išblaškytus po Europą karo pasėkoje. Mes nusiuntėme į Europą specialią komisiją iš unijos narių. Ši komisija Europoje parinko keletą tūkstančių visų tautų siuvėjų, esančių DP stovyklose ir atgabeno juos į Kanadą. Mes norėjome, kad Jūs galėtumėte džiaugtis mūsų krašto laisve.

Mes kviečiame Jus prisijungti prie mūsų ir tuo užsitikrinti padorų pragyvenimą.

Užmegskite ryšius su unijos įstaiga dar šiandien

Mes džiaugsimės Jums padėję

ILGWU 346 Spadina Ave. Tel. EL 7036 9 a.m. — 8.30 p.m.

KRIMINALINĖ AR CIVILINĖ BYLA?

MES SUTEIKIAME JUMS

TEISINĘ—KALBINĘ PAGALBĄ

Tvarkome imigracijos, pilietybės, palikimų bylas; sudarome darbo, buto garantijas, dokumentus, patvirtintus vertimus; tarpininkaujame nuosavybę perkant, parduodant; atstovaujame monėse, įstaigose; teikiame visokeriopą informaciją; giname Kanados ir kt. kraštų lietuvių interesus. Jums patarnavimus atlieka teisininkai ir kalbininkai, studijavę Amerikos ir Europos universitetuose.

JONAS J. JUŠKAITIS

307 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada. Telefonas PL 4880

--PAUPLIS REALTY--

Jeigu norite įsigyti Manitobos ir Saskačevano provincijose viešbutį, namus ar farmą kreipkitės į Pauplio nejudomo turto agentūrą Winnipege, Main St. 818. Tel. 55353.

MONTREAL, Que.

Vakarienė geradariams pagerbti

Gruodžio 2 d. įvyko Montrealio apylinkės LOKo iniciatyva ruošiamoji vakarienė pagerbti senuosius lietuvius, padėjusius tremtiniams įsikurti Kanadoje. Tai buvo neeilinis Montrealio lietuvių susibūrimas. Tur būt, pirmą kartą prie vieno stalo susėdo įvairiausių amžių, pašaukimų, pažiūrų senieji ir naujieji Montrealio lietuviai. Aušros Vartų parapijos salė įstengė sutalpinti apie 450 žmonių, o geras trečdalis nepakliuvo dėl vietų stokos. Girdėti, kad kai kuriems LOKo pareigūnams, vykdžiusiems įeinančiųjų kontrolę, dėl didelio negalėjusių patekti į salę skaičiaus, teko net nemalonių pastabų susilaukti.

Vakarienę pradėjo parapijos klebonas kun. J. Kubilius trumpa malda. Valgiais gausios vakarienės metu senųjų nuopelnus apibudino p. P. Lukoševičius, gražiu susibūrimu pasidžiaugė ir pakvietė visus lietuvius į bendrą darbą kun. J. Kubilius, daugelį vakarienėje dalyvavusių ir nedalyvavusių geradarių išvardino ir jiems padėkojo p. J. Kardelis, sekmės naujajai parapijai palinkėjo kun. J. Bobinas. Senųjų vardu gražiai atsiliepė KLB LOKo pirm. p. P. Juškevičienė, p. M. Arlauskaitė, p. Žemaitis. Užbaigos žodį tarė Montrealio apyl. LOKo vicepirmininkas p. S. Kęsgaila, pasiūlydamas persikelti jauniesiems į viršutinę salę šokiams, griežiant Lituanica orkestrui.

Bendrai, vakarienė praėjo geroje nuotaikoje ir dalyvavusiems paliko kuo geriausius įspūdžius. Tačiau, kaip ir visada, pasitaikė ir trūkumų, pav., buvo asmenų, daug pasidarbavusių tremtinių labui, bet nepakviestų. Mat, kiekvienas jų pagalbos susilaukęs pagalvojo, kad tie ir be jo gaus bent dešimt kvietimų... Tokiais atvejais rengėjams reikėjo apsižiūrėti ir kvietimus pasiųsti apyl. LOKo vardu. Nebuvo paskelbta, kad kas gavo po kelius kvietimus, nereikalingus vėl žada grįžti į Montrealį.

grąžintų savo siuntėjams, kad tie galėtų grąžinti rengėjams perpardavimui. Dabargi salėje buvo nemaža tuščių vietų, o daugybė norinčiųjų dalyvauti grįžo nuo salės durų namo. Dar daugiau klaidų padarė patys tremtiniai ar tai savo geradarių visai nepakviesdami, arba tatai atlikdami netinkama forma, dėl ko jų santykiai po šios vakarienės ne pagerėjo, bet pablogėjo. Tačiau bendrame rezultate visi šie dalykai yra maži ir apyl. LOKo iniciatyva tremtinių ir senųjų lietuvių suartinimui reikia sveikinti.

L.

Pasibaigė streikas

Penkias savaites streikavę Canadian Tube and teel Co įmonės darbininkai Montreale gruodžio 7 d. vėl pradėjo darbą. Darbininkai streiką laimėjo: gavo 12 ct. val. priedą sekantiems metams, 2½ ct. val. priedą už praeitus metus, 44 val. vietoje buv. 48 val. savaitėje ir po trijų metų darbo dvi savaites atostogų. Minimalus atlyginimas dabar $1.05 val. Derybų pabaigai tarpininkavo Quebec prov. Darbo ministeris A. Barrette. Įmonėje dirba ir didelis lietuvių skaičius.

L.

— Kaip girdėti, gražų N. Metų sutikimą žada ruošti Aušros Vartų parapija.

— Aušros Vartų parapijos klebonas J. Kubilius, S.J., pradėjo kalėdojimą ir parapijiečių surašymą nuo Ville Lasalle.

— Aštuonias savaites sirgęs dėl koios nervo sutrenkimo p. K. Toliušis jau pasveiko.

— Prof. Br. Povilaitis McGill universitete dirba antrus metus ruošdamas mokslinį darbą apie piktžoles, magistro (master) laipsniui gauti.

— Kun. J. Kubiliaus, S.J., vedami prancūzų kalbos kursai susilaukė didelio skaičiaus dalyvių, tik gaila, kad ne visi įstengia reguliariai juos lankyti. Tačiau kursantų daroma pažanga didelė.

— Montreališkis Dr. J. Sungaila sekmingai atlieka med. stažą Regina, Sask., ir pavasarį vėl žada grįžti į Montrealį.

Mūsų geram bičiuliui

CEZARIUI VAIČIKONIUI

mirus, skaudžioje liūdesio valandoje jo žmonai ir sūneliui reiškiame nuoširdžios užuojautos.

Br. ir St. Bujokai.

Sovietų Rusija nemoka doleriais

Kanados International Nickel Company iš Suomijos gaudavo kasmet po $3.000.000 už Petsamo įmones. Kai Petsamo perėjo Sovietų Rusijai, ji perėmė Suomijos įsipareigojimus ir iki praeito balandžio mokėjimo ratos mokėjo auksu arba doleriais. Tačiau tą ratą sumokėjo jau tik pusę sumos doleriais, o antrą pusę svarais. Kompanija iškėlė bylą, kurią parėmė Kanados vyriausybė, bet Sovietų Rusija spalio mėnesio ratą vėl apmokėjo per pusę svarais. Kompanija buvo norėjusi neimti, bet netikros pasaulio padėties akyvaizdoje, visdėlto apsisprendė, kad geriau gauti svarus negu, galbūt, nieko.

Nedarbas Kanadoje

Bedarbių skaičius ir šį rudenį auga, bet netaip smarkiai, kaip praeitais metais. Lapkričio 16 d. darbo ieškančių registruotų darbininkų buvo 163.800, t.y. 31.000 mažiau kaip pernai tą dieną, bet per dvi savaites jų skaičius padidėjo 16.800.

Daugiausia bedarbių padidėjo Prerijų provincijose ir Br. Kolumbijoje. Quebece pakilo nuo 45.400 iki 49.600, Ontario nuo 38.300 iki 41.600. Toronto bedarbių uskaičius nuo 9.434 pakilo iki 10.172.

Newfoundlandas reikalauja paramos

Dominijos provincijų konferencijoje Newfoundlando premjeras Smallwood, tas pats, kuris prieš 2 metus pravedė savo krašto prisijungimą prie Kanados, karštai priekaištavo centro vyriausybei, kad ji skirianti sumas Azijos atsilikusiems kraštams paremti, bet neparemianti atsilikusių pajūrio provincijų. Newfoundlandiečiai išvykstą į kitas provincijas. Vien Toronte jų esą 25.000. Per tuos dvejis metus Newfounlandas netekęs 5000 žmonių. Bet jie nenorį visi persikelti į Kanados kitas provincijas. Jie norį sukurti ir išvystyti savą pramonę, norį duoti darbo savo žmonėms, o tam reikią paramos, kad būtų galima padėti pagrindus krašto ūkiui.

— **Vašingtonas.** — Gruodžio 6 d. kongresas Jugoslavijai paskyrė 38 mil. dol. Tuo būdu išviso jai jau bus paskirta $70 mil.

Vienintelis Lenkų Kino Teatras Toronte **LA SALLE**

— 526 Dundas St. W., netoli Spadina —

Gruodžio 14-16 d. — ketvirtad. - šeštad.
BUMERANGAS, MULŲ VILKSTINĖ ir MAGIŠKOS ŠLIURĖS
Gruodžio 18-20 d. — pirmad. - trečiad.
TAMSUS UŽKAMPIS ir KALĖJIMO VIRŠININKAS
Savininkai: A. ir Wl. Mislowski ir K. Dublanski

Vertimai – Pamokos – Konversacijos

Surašomi ir verčiami įvairaus turinio raštai į anglų kalbą. Duodamos anglų kalbos pamokos ir konversacijos pažengusiems

A. BAJORINAS

53 Oakwood Ave. Toronto, Ont. Tel. MElrose 8951
Kreiptis vakarais nuo 5.30 iki 6.30 val., išskyrus sekmad. ir švent.